

VILÁG
népünk

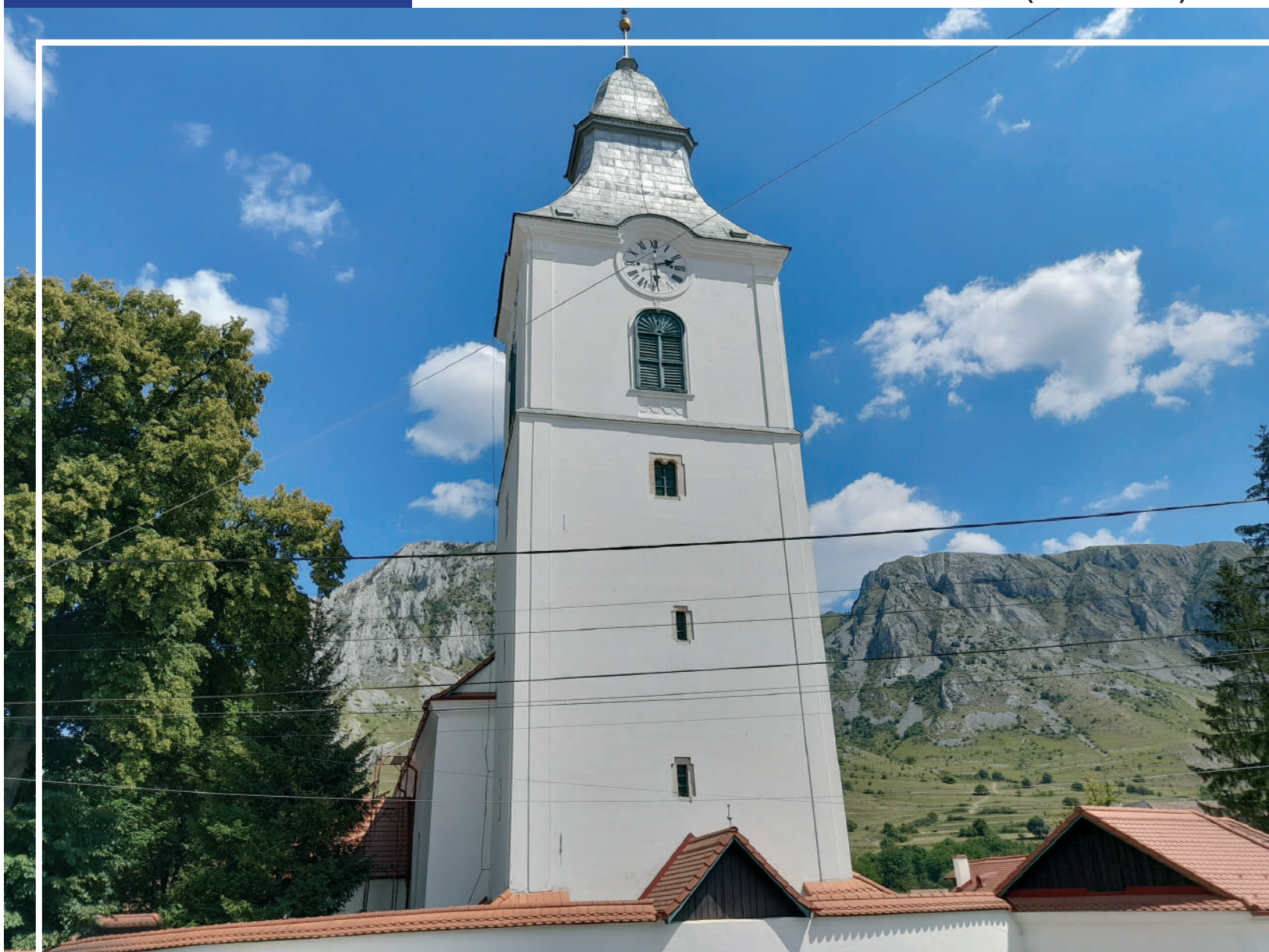
Keresztény szellemiségű
interregionális havilap

16-17. szám
2022. augusztus-
szeptember

REMÉNYE

„Várjuk a mi boldog reménységünket, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megjelenését.”

(Titusz 2:13)

A TOROCKÓI UNITÁRIUS TEMPLOM, A HÁTTÉRBE A SZÉKELYKÖVEL

Torockó

Az Aranyosszékhez tartozó Torockó egy sziklás völgyben, a Székely-

kelykő és az Ordaskő között fekszik, Kolozsvártól majdnem 70, míg Nagyenyedtől 23 km-re. A tatárjárás idején elpusztult faluba háromszéki

székelyek telepedtek, majd III. Endre király 1291-béli oklevele szerint Felső-Ausztriából német telepeseket hívott ide, akik vasfeldolgozás-

sal foglalkoztak, és a századok folyamán végül beolvadtak a magyarságba. A Székelykőnek a Várkő nevű csúcsán régen erőd állt, amelyet a tatárok 1241-ben elpusztítottak. Az újjáépített várat a következő támadásnál, több mint 40 év múltán a székelyek sikerrel megvédték. Ma már csak néhány alapkö látható belőle.

A falu határában vasbánya volt, mely a 20. század elején zárt be. Ezután az emberek főleg az építőiparban kerestek megélhetést, mivel a falu mezőgazdasági területe – a szomszédos Torockó-szentgyörggyel ellentétben – csekély. A falu – Aranyosszék túlnyomó részével együtt – unitárius. A templom a 18. században épült.

Habár az első világháború előtt másfélezren lakták, mára

csak kb. háromszáz lakosa maradt, nagyrészt magyarok. A lakosság több mint fele nyugdíjas, ugyanakkor a közeli városokban elszármazott fiatalok nagyon szoros kapcsolatot tartanak fenn falujukkal. A turizmus jelenleg az itteni bevételek jelentős részét biztosítja, főleg az anyaországi, de ugyanakkor a honi turistáknak köszönhetően is.

Számos látnivaló akad mind a régi házakból álló faluban, mind a környéken. A kilátás csodálatos,

Tartalom

Világ Reménye

16–17. szám, 2022. augusztus–szeptember

Torockó	1
Egészségünk	
Ateroszklerózis	4
Mindennapi levegőnk	8
Miért fontos a jód?.....	11
Homeopátia	13
A boldog otthon (4.)	20
A francia reformáció (1.).....	23
Erdélyországi Istenes Vers	
A válasz.....	28
A falevél.....	30
A Tízparancsolat (10.)	30
Válaszoljon a Szentírás! (1.)	36
Utam Istennel.....	40
Gyermekoldal	44
Ifjsarok	
A Koloska-völgyben	46
Merj belevágni!.....	47
Igemorzsák	
Ne félj, csak higgy!.....	48
Erdélyi bibliaiskola (12.).....	52
A magyarok története (11.)	59
Gondolat	63

Torockó főtere és a Székelykő

Szuvenírbolt**A helyi múzeum**

szállást pedig panziókban és több családnál kínálnak. Augusztus elején barátaimmal együtt néhány napos bibliatáborban vettünk részt az Gyopár-panzióban. Egyúttal számos fotót is készítettünk, melyből az alábbiakban néhányat bemutattunk olvasóinknak.

Ne feledjünk el hálát adni Istennek, amiért századokon át megőrzött minket, és szakítsunk időt Erdély különböző szép vidékeinek, és az itt élő embereknek a megismerésére.

(J.E.)

Vasszerszámok

Egészségünk

Ateroszklerózis: az egyes számú gyilkos és a gyilkosság fegyvere

Ma a jóléti országokban, így hát nálunk, Európában is, a legtöbb elhalálozás okát valamilyen szív- és érrendszeri betegség okozza. Egy logikus kérdés: Mi történik tulajdonképpen azoknak az embereknek a testében, akik az egyes számú gyilkos áldozatául esnek? Vagy másképp: mi képezi a gyilkosság fegyverét?

Megbetegedett erek

A degeneratív jelenséget, amely sok embertársunk életének vet véget, *érelmeszesedésnek* (ateroszklerózisnak) nevezzük. Ez a szakkifejezés 1904 óta létezik, és Felix Marchand (1846–1928) német patológus¹ volt az, aki meggyőzte a világot arról, hogy ez a legmegfelelőbb. A jelenség azonban már nagyon régóta ismert. Jacob Wepfer (1620–1695), svájci patológus és gyógyszerész először vette észre a beszűkült verőereket (artériákat). A XVII. században tanulmányozta az „apoplexiában” (az agyi érkatasztrófa régi elnevezése) elhunyt páciensek agyi artériáit, és megfigyelte, hogy egyes esetekben azok eltömítődtek, más esetekben pedig agyvérzés keletkezett.

¹ A *patológia* vagy *kórtan* a betegségek okának felderítésével foglalkozik, választ keresve a betegségek okozta elváltozásokra. A patológus elsősorban nem a páciensekkel, hanem a kezelőorvosokkal van kapcsolatban. E tudomány módszerei közé tartozik pl. a boncolás, a szövetminták elemzése, meg az elektronmikroszkópia.

Erre a megfigyelésre azért juthatott, mert az érelmeszesedés által okozott elváltozások szabad szemmel is láthatóak (ugyanis az ő korában a Galileo Galilei által feltalált mikroszkóp még csak fejlesztés alatt állt). De mit is láthatunk?

Hogyha átmetszünk egy beteg eret, a belsejében helyenként sárgás-fehér, szabálytalan részeket – úgynevezett *plakkokat* vagy *aterómákat* – figyelhetünk meg. Ezek sima felületűek, és az ér belső falán keletkeznek, szűkítve az eret. Gyakran excentrikusak, azaz nem képződnek egyenlő vastagságban körskörül az ér falában. A tipikus ateróma lágy (a görög *athero* jelentése „híg zabkása”), előrehaladott esetben viszont keményebb lesz a *fibrozis* (rostos elfajulás) és a *meszesedés* által (a *sclerosis* jelentése „durvábbá válás, megkeményedés”). Az érelmeszesedett plakkok fehéreké válnak, és a tojás héjához hasonlítanak.

Sok embernek az a benyomása, hogy az érelmeszesedés olyan, mint amikor néha a lakásunkban levő csövek a lerakódások miatt eldugulnak. Bár a végeredményt tekintve valóban van hasonlóság, az érelmeszesedés folyamata ettől nagyon különböző. Az előző lapszámomban részletesen bemutattuk az artériák szerkezetét azzal a megjegyzéssel, hogy ezek nem merev csövek, hanem élő sejtek alkotják őket, amelyek több funkciót képesek ellátni. A „kása”, amelyről az előbb említett

tettünk, nem passzív módon rakódik le, hanem ezeknek a sejteknek különböző behatásokra adott válaszként gyűlik össze. Sőt a véredény falának **a részévé válik**, nem pedig lerakódik belső felületére. Tehát, az artéria beszűkülése **a fal megvastagodásának** a következménye, és nem a lerakódás tömíti el.

Kevés rendellenességnek a kialakulása olyan hosszadalmas, mint az érelmeszesedésé. A degeneratív folyamatok első stádiumát már tizenéveseknél is megfigyelték. Ezek a korai elváltozások az úgynevezett *intima*² megvastagodásban nyilvánulnak meg. Évtizedekre van szükség ahhoz, hogy „megérjenek”, és később klinikai tüneteket okozzanak. A rossz oldala ennek az, hogy a hosszadalmas fejlődés folyamán bármikor kialakulhat szövődmény, gyakran semmilyen előjel nélkül, és történhet súlyos esemény, mint például akut szívinfarktus vagy agyi érkatasztrófa (stroke).

Megdöböntő alkalmazkodókészség

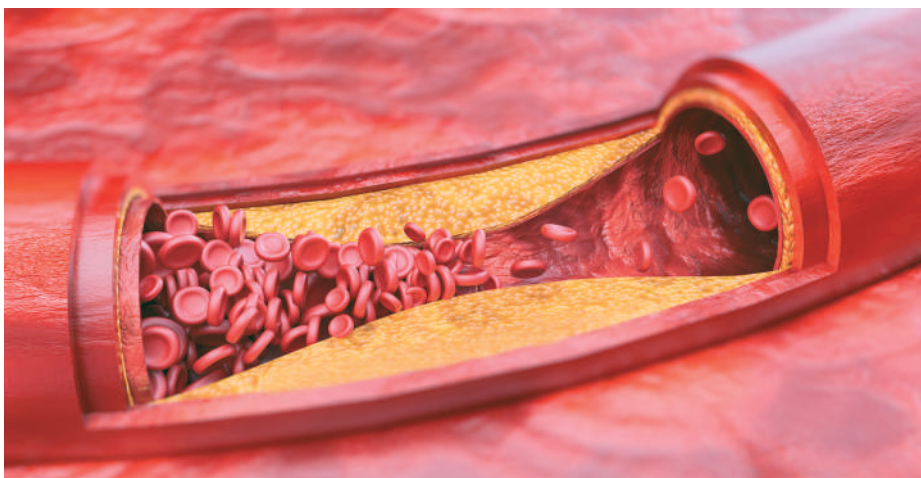
Csodálatos, ahogyan az emberi test szembenéz ezzel a degeneratív folyamattal. Először is Isten sokkal szélesebb erekkel alkotott minket, mint amilyenekre szükségünk lenne. Kezdetben az aterómák nem akadályozzák a vér áramlását az artériákban, még a rendkívüli igénybevétel esetén sem. **Egy plakk akár 60%-ban is elzárhatja a véredényt, miközben az kifogástalanul elvégzi az adott szövet táplálását.** Másodsorban, miközben a „híg kása” egyre inkább vastagítja az érfalat, az artéria erre megszele-

² A *tunica intima* (az érfal belső rétege) az, amely elszigeteli a testfolyadékot a környező szövetektől.

síti önmagát, és ezt a jelenséget *pozitív remodeláció*nak nevezük. Így a plakk először a vér külsője felé domborodik. Amikor a remodeláció képessége eléri a határát, csak akkor kezd befelé domborodni, és szűkületet, ún. *stenózt* idéz elő. Még az előbb említett fibrózis is a szervezet védekező mechanizmusának a részét képezi. Próbálkozás a véredény ellenállásának a növelésére, amikor a felgyülemlett lágy anyag gyengíti a falát. Bizonyos szövődmények éppen ennek az eredményeként lépnek fel, mivel ez a védőmechanizmus adott pillanatban túlműködik.

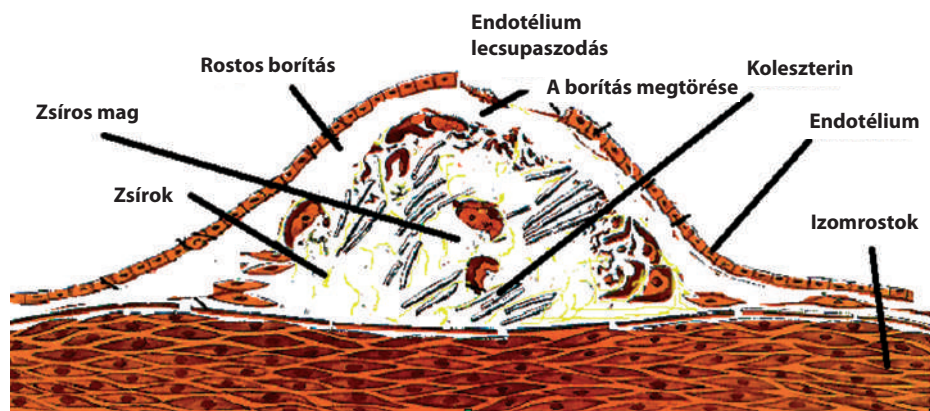
Stabil és instabil – az artériaelzáródás mechanizmusa

Ahogy az ábrán is megfigyelhetjük, a szervezet ezeket a zsírlakódásokat egy kemény, rostos takaróval burkolja be. A borítás fölött, az ér belseje felé, az *endotélium* (a vér- és nyirokerekek belső felszínét burkoló speciális hámszövet) található. Amíg a plakknak ilyen a szerkezete, a vér a beteg véredényen keresztül úgy közlekedik, mintha az egészséges volna anélkül, hogy az alvadás folyamata beindulna. Orvosi kifejezéssel: ekkor a plakk stabil.

Érfal felépítése

Aterómás plakk keresztmetszete

Bizonyos körülmények között viszont a szervezetben levő aterómák instabillá válnak. Ennek a leggyakoribb következményei az aterómás plakkok megrepedése és csupasszá válása.

– Az aterómás plakk megrepedése

A repedés tulajdonképpen a védő borítás szintjén keletkezik, ahogyan azt a mellékelt ábra mutatja. Ennek következtében egy rostos és zsíros anyag kerül a vérbe. Az artéria falán megmarad egy kis zsírlakódás. Úgy a zsíros anyag felszínre kerülése, mint a fekélyesedett plakk beindíthatja a véralvadást, egy olyan láncreakciót, amely teljesen elzárhatja az artériát, ami előtte, az érleme-

szesedés miatt, csupán szűkebb volt.

– Az aterómás plakk csupasszá válása

A csupasszá válás csak az aterómán (aterómás plakkon) levő endotél sejtek eltávolítását jelenti, a rostos borítás megrepedése nélkül. Mivel az endotélium fontos szerepet játszik a véralvadás megelőzésében, hiánya a plakk felszínén elősegíti egy vérrög (thrombus) kialakulását, mint az előbbi esetben. Végül az eredmény ugyanaz lesz, vagyis az artéria elzáródik.

Érdekes módon a kutatások meglepő tényt hoztak felszínre: az átmenet stabil állapotból az instabil állapotba nem elszigetelt jelenség, ami csak egy plakknál jön létre. Ellenkezőleg, a szervezetben **minden plakk egyszerre kezd instabillá válni**, még ha a komplikáció csak egy aterómánál is lép fel. Szintén megfigyelték, hogy előfordulhat egy szövődményes plakk spontán gyógyulása is. Ebben az esetben kisebb vérrög képződik, amely nem zárja el teljesen az artériát, és utólag vagy eltűnik, vagy az aterómás plakk részévé válik; az eredmény pedig a sérülés stabilizálódása.

Az állatok leölése és testük megevése a bűnös ember romlott kívánságának következménye, és rengeteg baj okozója

Sütésre előkészített malac egy madridi piacon

Lenyúzott juhfejek, Kirgizisztán

Levágott szárnyú óriásdenevérek, Sulawesi szigete, Indonézia

Az érlelmeszesedés mikroszkóp alatt

Kevés betegség került a tudósok figyelmének a homlokterébe annyira, mint az érlelmeszesedés. Következésképpen ma már nagyon sok mindent tudunk erről a degeneratív jelenségről. Részletesen tudjuk, melyek az ebben részt vevő sejtek; milyen anyagok gyűlnek fel a plakkban; milyen

folyamatok segítik elő a plakk növekedését; milyen tényezők eredményezik az ateróma növekedését vagy csökkenését; milyen mechanizmusok vezetnek komplikációhoz, stb.

Azonban még mindig sok a fehér folt, és itt most nem szeretnék fiziopatológias részletekbe bocsátkozni, mert az szétfeszítené a cikk határait. Két jelenséget világosan követni tudunk jelenleg is, amelynek megértése nagyon hasznos az érlelmeszesedés vonatkozásában: a koleszterin szerepe és a gyulladás.

Az aterómás plakk lágy belsejét főként zsírok és leginkább koleszterin alkotja. Ezeknek az összetevőknek a jelenlétét a plakk belsejében J. Vogel figyelte meg 1843-ban, amit aztán Ludwig Aschoff (1866–1942) német orvos és patológus később igazolt és alaposabban kifejtett. Feltevések szerint az első lépés az érlelmeszesedés folyamatában a koleszterin felhalmozódása az artéria intimájában. Erre a rendellenes felhalmozódásra a szervezet a makrofágok és más sejtek mozgósításával válaszol, amelyek megpróbálják

„begyűjteni” a koleszterint, ennek eredményeként pedig átalakulnak ún. *habos sejtekké*. A mikroszkóp alatt látott „habos” kinézetet éppen ezeknek a sejteknek a zsírral való feltöltődése adja. Sajnos a *katonáknak* a közbelépése nem oldja meg a helyzetet, mivel apoptózis folytán elpusztulnak. Más szóval ezek a sejtek megsemmisülnek, az

általuk befogott zsírok pedig visszaépülnek az erek falába, ahonnan jöttek.

A koleszterin központi szerepe a plakkok képződésében és fejlődésében rávilágít e degeneratív elváltozás és a táplálkozás közötti szoros összefüggésre. A koleszterin olyan vegyület, amely az állati eredetű élelmiszerekben található meg. **A kimondottan növényi alapú étrend teljesen koleszterinmentes.** Epidemiológiai tanulmányok igazolják, hogy az egyszerűbb – inkább növényi élelmiszereken alapuló – táplálkozást folytató népeknél az érlelmeszesedés által okozott betegségek kisebb számban fordulnak elő, miközben a főként állati eredetű élelmiszerek fogyasztására áttért országokban nőtt a szív- és érrendszeri betegségek miatti elhalálozások aránya.

Valaki a koleszterint „az állatok lázadásának” nevezte abban az értelemben, hogy mi megöljük az állatokat, hogy megehessük azok húsát, ők viszont ezt megtorolják az artériáink megbetegítésével. A Biblia szerint Isten kezdetben növényi étrendet határozott meg az ember számára:

„És monda Isten: Ímé, néktek adok minden maghozó füvet az egész föld színén, és minden fát, amelyen maghozó gyümölcs van; az legyen néktek eledelül.” (1 Mózés 1:29)

Egyértelmű, hogy ez a javaslat nem valamikor az ember megteremtése után született, inkább arról van szó, hogy Isten **eleve** ilyen típusú étrendre alkotta az embert. Az érlelmeszesedés és a táplálkozás kapcsolatát más cikkekben részletesebben fogjuk érinteni. Egy további fontos, szintén a koleszterinnel kapcsolatos jelenség, amelyről beszélnünk kell, az oxidációs folyamat. Kuta-

tások igazolták, hogy az aterómás plakkokban a koleszterin nem eredeti, hanem oxidált formában van jelen.

Az érlemeszesedés és a gyulladás

Egy másik lényeges dolog, amelyet ki kell hangsúlyoznunk, az a gyulladás szerepe az artériáink elfajulásában. Gyulladásnak a szervezet reakcióját nevezzük, mellyel az védekezni akar egy támadással szemben. A jelenséget legkönnyebb a bőrön megfigyelni. Egy baleset (ütés, vágás, forrázás) vagy egy fertőzés során az érintett részen pír, melegség, duzzanat és fájdalom alakul ki. Ezek a gyulladás klasszikus tünetei. Ezen túl adódik az érintett testrész funkciójának a korlátozása. E jelek is bizonyítják, hogy a szervezet a behatás helyére irányítja az erőforrásait a baleset következményeinek a kiküszöbölésére, és kijavítsa azt, ami elromlott. A helyi reakció mellett a gyulladás bizonyos szisztémás (az egész szervezetet érintő) változásokat okoz.

Az utóbbi évtizedekben összegyűjtött klinikai és laboratóriumi adatok igazolják, hogy a gyulladás az aterogenezisben is fontos szerepet játszik. Az aterómás plakkban léteznek bizonyos gyulladásokkeltő sejtek (makrofágok, T-limfociták). Úgy tűnik, hogy ezek a sejtek különleges „meghívásra” érkeznek a helyszínre, mivel nem megszokott jelenség az, hogy áthatolnak az artériák endotéliumán. Amikor egy szövetnél szükség van a beavatkozásukra, az endotéliumon való átjutás (diapedézis) a kapillárisok utáni kis gyűjtőerek (posztkapilláris vénulák) szintjén történik. Az egészséges endotélium nem teszi lehetővé a diapedézist.

Ezeknek a sejteknek a létezésén kívül az aterómás plakkban bizonyos – a gyulladásra jellemző – anyagok (tudományos nyelven gyulladásos mediátorok) is termelődnek: citokinek, kemokinek, eikozanoidok stb. Egyes adatok szerint a szervezet specifikus ellentesteket állít elő az ateroszklerózis során, amelyek közül egyesek védő funkciót látnak el, azonban ez még kutatott részterület. A szisztémás elváltozásokat szintén dokumentálták már. A gyulladásos markerek – mint amilyen a C-reaktív protein is – magasabb szintjét mérték az érlemeszesedés által érintett betegeknél, főként az akut szindrómás esetekben (szívinfarktus, agyi érkatasztrófa). A C-reaktív protein szintjének megnövekedése egyébként néhány nappal megelőzi a tünetek megjelenését.

A gyulladás szerepének a megértése ebben a folyamatban teljesen megváltoztatta az eddigi szemléletet az érlemeszesedésről. Mostanáig ezt a degeneratív folyamatot az artériák biológiai rendellenességeként értelmezték. Az *endotél diszfunkció* kifejezés, amelyet az érlemeszesedés során sérült endotéliumban történő módosulások leírására használunk, jól tükrözi ezt a szemléletet.

Ám a gyulladásos jelenségek igazolása után **az érlemeszesedést kezdték behatásra történő válaszként értelmezni**, még ha a tényezők és az artériák szintjén lezajló folyamatok kérdését egyelőre pontosan nem is értjük. Az epidemiológiai tanulmányok azonban rávilágítanak: nagy valószínűség szerint ennek a behatásnak a hátterében egészségtelen szokások állnak (dohányzás, koleszterindús táplálkozás, ülő életmód).

Érdekes módon, a mai fejlett orvostudományt jóval megelőzően, már Ellen G. White 19. századi amerikai egészségügyi reformer is kimondta annak idején, hogy a nehezen emészthető és izgató eledetek a vér gyulladást okozzák (lásd a *Táplálkozás és étrend* című könyvének 243. oldalát). Továbbá ezt írja olvasóinak:

„A húsfogyasztás rossz minőségű vért és szöveteket képez. A testetek gyulladásban van, és hajlamos a betegségre. Erőteljes betegség és hirtelen halál veszélyének vagytok kitéve, mert az állapot, amiben vagytok, nem teszi lehetővé, hogy a szervezetetek helyreálljon és ellenálljon a betegségnek.”

El kell ismernem, hogy amikor több mint 15 évvel ezelőtt e részeket olvastam, furcsának találtam. Azt gondoltam, hogy ezek valamilyen, a szerzőnő tájékozatlanságából fakadó félresikerült megfogalmazások – mivel szavait nem tudtam összeegyeztetni mindazzal, amit akkoriban a tankönyvekből és orvosi irodalomból tanultam. Azonban a tudomány fejlődése mára igazolta ezen őszinte, hívó nő lsten által ihletett szavait.

Igen, az egészségtelen életmód valóban gyulladást idéz elő az artériákban, ami súlyos betegségeket és hirtelen halált eredményez.

Következtetések

Az iszkémiás szívbetegség és más degeneratív érrendszeri betegségek alapja az érlemeszesedésnek nevezett patológiás folyamat. Az érlemeszesedés nagyon hosszú lefolyású bántalom, amelynek során nagyrészt semmilyen tünet nem figyelmezteti a bajra az áldozatot.

A vegetáriánus táplálkozás koleszterinmentes, minden szempontból egészséges, s ezenkívül környezetkímélő, és nem okoz szenvedést az állatoknak

Paradicsomos, paprikás, fokhagymás sült padlizsán

Falafel (csicseriborsó fasírt) arab kenyérben

Az érlemeszesedés gyakorlatilag az artériák elzáródását jelenti az érfalban (nem pedig az ér belsejében) történő zsírlerakódások miatt. A szervezet olyan mechanizmusokkal rendelkezik, amelyekkel megpróbálja kiküszöbölni az érlemeszesedés negatív következményeit; ezek a mechanizmusok azonban sok esetben elégtelennek bizonyulnak.

Az érlemeszesedés megjelenése, súlyosabbá válása és a szövődmények háttérében nagyon gyakran a rossz szokások állnak. A súlyos szövődmények általában előjel nélkül, bármikor előállhatnak. A koleszterin fontos szerepet játszik az érlemeszesedés folyamatában.

Az érlemeszesedés következtében sérült erek tulajdonképpen gyulladásban vannak.

Teremtő Istenünk, mindnyájunk Atyja adjon nekünk bölcseséget és akaratot a helyes változtatásokhoz.

Dr. Ionel Bratu

(A fenti cikk megjelent az *Élet+Egészség* folyóirat 2019/6 számában. Közölve a kiadók engedélyével.)

Mindennapi levegőnk

A levegő létezésünk egyik nélkülözhetetlen eleme. A modern életstílus magával hozta, hogy időnk jó részét városi és ipari környezetben, autóforgalomban töltjük. Sokan közülünk hosszú időt vagyunk zárt helyiségekben, és utoljára jut eszünkbe, hogy milyen minőségű levegőt lélegzünk be.

A levegő egy gázkeverék, mely legnagyobb részben nitrogénből, aztán oxigénből áll, de kis mennyiségben argont, szén-dioxidot, neont, héliumot, kriptonot, kén-dioxidot, metánt és hidrogént is tartalmaz. Bár csak 20%-a oxigén,

ennek a szerepe létfontosságú. Nélküle a szervezetünkben a biokémiai folyamatok nem mehetnének végbe. A levegőből az oxigén a tüdő léghólyagocskáiba (alveolusokba), onnan pedig a véráramba kerül, ahol a vörösvértestek tovább szállítják az egész szervezet szöveteibe. Ehhez szükséges, hogy a vér oxigéntelítettsége megfelelő szintű legyen.

A légszennyezettség hatása az egészségre

A légszennyezettség a meghatározás szerint a külső vagy belső környezet szennyeződése. A szennyeződés lehet kémiai (pl.

a kipufogócsövekből származó szén-monoxid), fizikai (különböző forrásból származó porszemcsék), vagy biológiai (vírusok, baktériumok, gombaspórák) eredetű, amelyek megváltoztatják a légkör természetes sajátosságait. A légzőrendszer az első, amely érintkezik a levegőben található káros anyagokkal, a légutakban és a tüdőben pedig gyulladás keletkezik, amely növeli a légúti betegségek előfordulásának kockázatát, vagy súlyosítja a már meglévőket.

A környezetszennyezés befolyásolja a szív- és érrendszer egészségét is. Megjegyzendő, hogy a szennyező anyagok nem okoznak közvetlenül magas vérnyomást vagy szív- és érrendszeri

eseményeket, viszont felerősítik a szív- és érrendszeri betegségek elősegítő tényezőinek nem kívánt hatásait.

Az utóbbi időben a légszennyezettség anyagcserére gyakorolt hatásait is vizsgálták, amelyek közé sorolják a szisztémás gyulladást,¹ az epigenetikus módosulásokat², az oxidatív stresszt³ és az immunrendszeri változásokat. Ha a várandós nők légszennyezésnek vannak kitéve, ez akár koraszülést vagy kis súllyal születést is eredményezhet. A neurodegeneratív betegségek – például demencia, de a szorongás vagy a depresszió is mint pszichiátriai kórkép – a légszennyezés mellékhatásaiként jelentkezhetnek.

A beltéri levegő minősége

A zárt helyiségekben belüli levegő minőségét nagyrészt az emberi tevékenységek befolyásolják. A felhasznált építőanyagok, a bútorzat, valamint a helyiségben működtetett műszaki eszközök meghatározzák a naponta belélegzett le-

vegő minőségét otthon, az irodában, az üzletekben, éttermekben stb. A leggyakoribb oka a belső teretek rossz minőségű levegőjének a kinti szennyezett levegő bejutása, a tűzhely használata (sütésre, melegítésre), a hiányos szellőztetés, a rossz minőségű légkondicionáló berendezések alkalmazása, bizonyos építkezési anyagok, a formaldehid, a dohányzás, valamint a passzív dohányzás lehet. Mindezek hasonlóan hatnak, mint a külső légszennyezés.

A szellőztetés egyszerű és hatékony módszere a beltéri levegő minőségi javításának. Aján-

A dohányzás és a levegő minősége

A dohányfüst a zárt helyiségek legismertebb légszennyező tényezője. A vele való érintkezés – akár a passzív dohányzás révén is – károsítja az immunrendszert, az endotéliumot, a tüdő működését, és magasvérnyomást, érrelmeszesedést idéz elő. A passzív dohányzással belélegzett füst a cigaretta és a dohányzó által kilélegzett füst keveréke. Körülbelül 7000 kémiai vegyületet tartalmaz, amelyek közül 70 közismerten rákkeltő.

A cigarettafüst egy része lerakódik azokra a tárgyakra is,

Az Isten által megteremtett tiszta és egészséges levegőburkot az ember beszennyezte felelőtlen találmányaival

¹ A szisztémás gyulladás az egész szervezetre kiterjedő, és valamely szövetet érintő gyulladás. Felléphet dohányzás, baktériumfertőzés, elhízás, cukorbetegség és egyéb stressztényezők hatására.

² Az epigenetika azt tanulmányozza, hogy a környezeti hatások és más külső-belső tényezők miként befolyásolják a gének működését (egészségvil.gov.hu).

³ Az oxidációs stressz a szervezetben zajló oxidációs folyamatok és az ezek megakadályozását végző antioxidánsok közötti egyensúly eltolódása az előbbiek javára (esem.hu/szotar).

latos a reggeli és esti szellőztetés, amikor a kinti levegő a legkevésbé szennyezett. A levegő felfrissítése kétségkívül előnyt jelent az egészségünk szempontjából. A megfelelő szellőztetés a páratartalom szabályozásában is segít, ami megakadályozza a penész kialakulását és terjedését a falon. A konyhában és a fürdőszobában a legmagasabb a páratartalom, ezért alapos szellőztetés szükséges főzés, sütés, illetve zuhanyzás után.

amelyekkel érintkezik vagy az általa okozott szennyezés fennmarad a helyiségekben; ezt a jelenséget harmadrendű dohányzásnak nevezzük. Ez nem kimondottan füst, hanem olyan kémiai vegyületek, amelyek megmaradnak a felületeken (fal, bútor, ruhák, játékok stb.), **ahonnan újból felszabadulhatnak a levegőbe**, vagy különféle kémiai reakciókon mehetnek keresztül.

Ezek a részecskék akár néhány hónapig is megmaradnak a zárt

Nem lehet eléggé kihangsúlyozni a dohányzás értelmetlen szokásának káros mivoltát

helyiségben. A dohányzás káros melléktermékei elsősorban az aktív és passzív dohányzással jutnak a szervezetbe, belégzés útján, de ezen kívül **a bőrön keresztül is**, vagy azoknak az élelmiszereknek a fogyasztásával, amelyek dohányfüsttel érintkeztek. Ez a veszély főként kisgyerekeknél áll fenn, akik minden kézzel elérhető dolgot a szájukba vesznek, és gyakrabban érintkeznek az ilyen szennyezett felületekkel. Bár nem igazán tulajdonítunk neki jelentőséget, in vitro tanulmányok és állatokkal végzett kísérletek igazolták, hogy ez a fajta kontaktus káros hatással van az egészségre a kémiai anyagok miatt, amelyek nem válnak semlegessé a cigaretta eloltásával.

Elektromos cigaretta

Az utóbbi években elterjedt az elektromos cigaretták használata.

A hagyományos változattól eltérően ebben az esetben egy glikolt vagy glicerint, illetve nikotint és különböző aromákat tartalmazó folyadék felmelegítése történik, ezáltal ultrafinom részecskék keletkeznek, amelyek eljuttatják a nikotint az agyba. A kezdetben dohányzásról leszoktató módszerként és a hagyományos változathoz képest egészségesebb alternatívaként népszerűsített elektromos cigaretta elterjedése

valójában csökkentette a leszokás arányát, ugyanakkor kiterjesztette a nikotin piacát a lakosság azon részére is, amely egyébként addig elutasította a dohányzás gondolatát.

Az elektromos cigaretta jelenlegi divatja ugyancsak meghozza majd nemkívánt gyümölcseit

Az elektromos cigarettát az emberek a következő okokra hivatkozva használják: dohányzásról való leszokás; biztonságos dohányzás; a dohányzás elleni törvények kikerülése; újszerűség; az az elképzelés, hogy

nem káros az egészségre; kellemes aromája van. Bár az elektromos cigarettában kevesebb a rákkeltő anyag, mint a hagyományosban (ezért is állítják róla, hogy „egészségesebb opció”), mégis tartalmaz olyan rákkeltő anyagokat, amelyek a gyakori használat során – a csökkentett mennyiség ellenére – negatív hatást fejtenek ki. A rák retteggetett betegség, viszont köztudott, hogy a szív- és érrendszeri betegségek és a nem-rákos tüdőbetegségek **több dohányzó halálát okozzák, mint maga a rák.**

Az elektromos dohányzás termékeiként létrejött ultrafinom részecskék gyulladós folyamatokat idézhetnek elő az oxidatív stressz és a gyulladáskeltő anyagok termelése révén; elősegítik a vérlemezkék összecsapódását és azok érfalhoz tapadását (rög-

képződés); csökkentik a véredények tárgulási képességét az adott szükséghelyzet függvényében. Mindezek hosszú távon növelik a szív- és érrendszeri történések, ugyanakkor a heveny szív- és érrendszeri események kockázatát. Az elektromos cigarettában levő glikol és glicerin tartalmú folyadék felmelegítése során akrolein képződik, egy olyan anyag, amely krónikus gyulladást és fo-

kozott nyákképződést idéz elő a tüdőben, valamint tüdőszöveti károsodást okoz, emellett az immunrendszer gyengülését is elősegíti, mindezek által kedvező feltételeket nyújtva a krónikus

nikus obstruktív tüdőbetegség kialakulásának.

Az elektromos cigaretta nem bocsát ki olyan füstöt, mint a hagyományos cigaretták, viszont a dohányzó személy által kilélegzett anyagokkal mégis szennyezi a levegőt. Ha zárt helyiségben elektromos cigarettát használnak, ott megnövekszik a levegőben az ultrafinom részecskék száma, valamint a glikol és glicerin felmelegedéséből származó káros anyagok mennyisége. Az elektromos cigaretta nem csak

vízpárát bocsát ki. **A passzív dohányzás során ez esetben is hasonló nikotinmennyiség jut a szervezetbe**, mint amikor valaki hagyományos cigarettát használó ember közelében tartózkodik. Ezért szerepel az Amerikai Ipari Higiéniai Egyesület 2014-ben kiadott jelentésében, hogy az elektromos cigaretták használata során kibocsátott anyagok az aktív és passzív felhasználóik egészségét egyaránt károsítják.

Befejezés

A munkahelyen és egyéb zárt helyiségekben belélegzett levegő minőségét mi magunk befolyásolhatjuk. Egészséges szokások gyakorlásával ugyanakkor naponta élvezhetjük a szabadtéri friss levegőt és az egészség előnyeit.

Dr. Andreea Kieltau

(A fenti cikk megjelent az *Élet+Egészség* folyóirat 2019/6 számában. Közölve a kiadók engedélyével.)

Miért fontos a jódszervezetünk számára?

Bevezető

A jódszervezetünk létfeltétel az emberi szervezet működése szempontjából. Egy felnőtt szervezetében kevés, mindössze 15–20 mg mennyiségben van jelen, viszont nélkülözhetetlen a pajzsmirigyhormonok (T3 – trijód-tironin és T4 – tiroxin) termelődése szempontjából.

A jódszervezetünk fő összetevőjeként azok minden tevékenységében részt vesz, így döntő szerepe van a szervezet minden sejtjének az agyagcseréjében, főként pedig az összes szerv – az agyat is beleértve – fejlődésének folyamatában.

A természetben a jódszervezetünk a tengerek vizében (kb. 50 mcg/l), az atmoszféra levegőjében (0,5 mcg/l), az esővízben és a folyók vizében (5 mcg/l) fordul elő, valamint a talajban, ahol a mennyisége 50 és 9000 mcg/kg között változik. A tengervízben levő jódszervezetünk nagy mennyiségben elpárolog, összegyűlik a felhőkben, majd az

esővízzel újraindul a körforgása a természetben.

Megállapították, hogy az idők folyamán, főként a Föld hegyvidékein a gyakori és tartós esőzések, illetve havazás „kimosták” a jódot a talajból, így egyes területeken jódszervezetünk alakult ki. Ennek következtében az ezeken a területeken termesztett növények szintén nem tartalmaznak megfelelő mennyiségű jódot. Az Egészségügyi Világszervezet becslése szerint a jódszervezetünk állapota majdnem kétmilliárd embert érint.

A jódszervezetünk hiánya miatti betegségek

Bizonyos geográfiai területeken a jódszervezetünk jellemző betegségek kialakulásához vezetett, amelyek közül a leggyakoribbak az endémiás golyva, a pajzsmirigy alulműködés, értelmi alulfejlettség és kreténizmus, valamint újszülött- és kisgyermekkor elhalálozás növekedéséhez.

Globális szinten az egyszerű golyvát – amely nem jár együtt pajzsmirigygyulladás jelenlétével

vagy a pajzsmirigyhormonok szintjének növekedésével – leggyakrabban a jódszervezetünk hiánya idézi elő; „endémiás golyváról” pedig akkor beszélünk, ha egy földrajzi terület több mint 5%-át jelenti.

Jódszervezetünk hiánya miatt érintett területek

Érintett területek például a svájci és francia Alpok, az Andok (Dél-Amerika), Himalája, Pireneusok. Romániában az endémiás golyva viszonylag gyakran fordul elő a magas és alacsonyabb hegyvidékeken, a Kárpátokban, a folyók felső folyásánál, Máramarosban, az Erdélyi-fennsíkon és Moldova északi részén. Síkvidékeken ritkább.

Az endémiás golyva a pajzsmirigy megnagyobbodását jelenti, a szemmel nem látható, de kitapintható duzzanattól a gigantikus nagyságú golyváig. Ez a megnagyobbodás azzal magyarázható, hogy a pajzsmirigy ellensúlyozni próbálja a csökkent mennyiségű jódszervezetünk felvételét, és az ebből fakadó elégtelen hormonszintézist. A jódszervezetünk hiányán kívül golyvát okozhat bizonyos környezeti tényezőkkel

való túlzott érintkezés is, mint például a maniókaggyóker, a keresztvirágúakhoz tartozó zöldségek (kelkáposzta, káposzta, karfiol), illetve a szója túlzott fogyasztása.

A vésszesen jóddhiányos területeken a *kreténizmus* megnövekedett előfordulási arányát tapasztalták. **Hogyha a magzat és a kisgyermek hároméves koráig nem jut elegendő jóddhoz, az agy fejlődésében visszafordíthatatlan rendellenességek alakulhatnak ki**, amelyeknek klinikai következménye az értelmi fogyatékoság lesz. Az értelmi fogyatékoság mellett kreté-

Pajzsmirigy-problémák esetén azonnal forduljunk endokrinológushoz

nizmus esetén még növekedési zavarokkal, neurológiai rendellenességekkel, kancsalsággal és a csontváz módosulásaival is találkozhatunk. Az ilyen gyerekek általában jóddhiányos anyától születnek, és az anyánál előforduló pajzsmirigyhormon-hiány súlyosbítja a problémát. A nyilvánvaló kreténizmuson kívül **a mérsékelt jóddhiány enyhe IQ-szint csökkenést eredményezhet.**

A lakosság jóddellátottságát több mutató segítségével lehet felmérni. A klinikai mutatók a pajzsmirigy térfogatának meghatározását feltételezik kitapintás által, valamint ultrahang segítségével. A biokémiai mutatók

közé tartozik a jódszint mérése a vizeletben, a TSH- valamint a tiroglobulinszint a vérben, illetve az anyatejben található jódd mennyiségének vizsgálata. Ezen mutatók értékeinek a függvényében a jóddhiány súlyosságát tekintve beszélhetünk enyhe, mérsékelt és súlyos állapotokról. **A megállapítások szerint Romániában jelenleg általánosan mérsékelt súlyos jóddhiány áll fenn.**

Javallatok

A jóddhiány okozta betegségek megelőzésére az Egészségügyi Világszervezet a következő ajánlást teszi a napi jóddbevitelre vonatkozóan: gyerekeknél 90–120 mcg/nap, felnőtteknél 150–250 mcg/nap, terhes vagy szoptató nőknél 250 mcg/nap. Súlyos jóddhiány napi 20 mcg alatti bevitelnél alakul ki, de még enyhe jóddhiány (50–90 mcg/nap) mellett is megnövekedhet a pajzsmirigy mérete, és tanulási problémák adódhatnak a gyerekeknél.

Mivel a Föld számos pontján jelenleg a napi jóddadagot már természetes úton nem lehet beszerezni, **a konyhasót, és az iparban, valamint az állati takarmányozásban használt sót is jóddal dúsítják.** Ennek a megelőző intézkedésnek – melyet jóddhiányos területeken vezettek be – a hatásaként megfigyelték, hogy **a golyva és a kreténizmus előfordulási aránya drasztikusan csökkent.** Ezért a só általános jóddozása a legelterjedtebb és a legbiztosabb módszernek bizo-

nyult a jóddhiányos állapot okozta megbetegedések megelőzésére. Szintén a prevenciót szolgálja a kálium-jodid, a jóddozott olajat tartalmazó injekciók, jóddozott olaj szájon át történő alkalmazása, és bizonyos területeken a víz és a cukor jóddozása.

Kockázatok

A konyhasóhoz adagolt jódd mennyisége 20–50 mg/kg között váltakozik. Ez azt jelenti, hogy ha a napi sóadag nem haladja meg az Egészségügyi Világszervezet (WHO) által ajánlott mennyiséget, azaz az 5 grammot, ami egy kiskanálnyi mennyiségnek felel meg, a jóddfogyasztás napi 100–250 mcg között lesz, így nem lépi túl a WHO-ajánlását. Ráadásul a tanulmányok igazolták, hogy a jóddbevitelt 1100 mcg/nap mennyiségig az emberi szervezet jól tolerálja, ami egyenértékű hat kiskanál só jóddtartalmával.

Ha viszont valaki **tartósan** az Egészségügyi Világszervezet által javasolt napi mennyiségnél **jóval több sót** fogyaszt, amihez hozzáadódik a jóddban gazdag élelmiszerek (tengeri algák, tenger gyümölcsei, halak, tejtermékek stb.) bőséges fogyasztása, vagy magas jóddtartalmú táplálék-kiegészítők és gyógyszerek szedése is, **túlzott jóddbevitel** történik, ami szintén növeli a pajzsmirigy-betegségek előfordulási arányát. Ám, amíg betartjuk az Egészségügyi Világszervezetnek a jóddozott sóra vonatkozó ajánlását (nem több mint 5 g/nap, azaz egy kiskanálnyi adag), ez nem jelent veszélyforrást a szervezetünk egészségére.

Figyelem!

Az általános jóddozás kockázatai jóval elenyészőbbek a jóddhiány kockázatainál.

Vegán életmódot folytatók esetében előfordulhat **a túl kevés jód** bevitelének a kockázata, ami növeli a golyva kialakulásának eshetőségét. Ráadásul egyes élelmiszerek – mint a szója, keresztesvirágúak és édesburgonya – szintén hozzájárulnak a golyvaképződéshez. Viszont mindössze napi negyed kiskanálnyi jódozott só elfogyasztásával jelentős mértékben segítünk szervezetünk jódezellátásának.

Befejezés

Azáltal, hogy megértjük a jód szerepét a szervezetünk megfelelő működésében, megelőzhetjük azokat a betegségeket, amelyeket

A jódozott só mérsékelt fogyasztása révén megelőzhető többek között a golyva és az értelmi alulfejlettség

a jódehiány okozhat. A jódozott só mérsékelt fogyasztásának jótékony hatásairól szóló helyes tájékoztatás révén bátorítjuk a lakosság és az egyének felelősségvállalását a megfelelő jódbevitel biztosításában.

Dr. Adela Toma

(A fenti cikk megjelent az *Élet+Egészség* folyóirat 2019/6. számában. Közölve a kiadók engedélyével.)

Kedves Olvasók! Az *Élet+Egészség* folyóirat megrendelhető a következő telefonszámon: 0745 513 229, Pásztor Gyöngyi, Kolozsvár

Alternatív medicina: valódi vagy hamis?

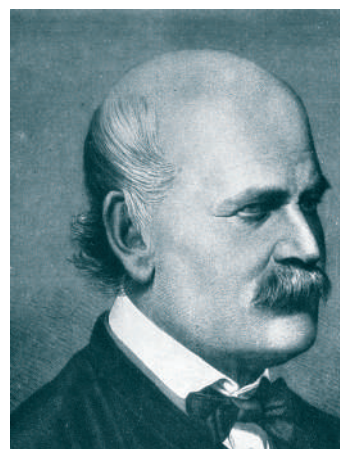
Homeopátia

Bevezető: mit nevezünk alternatív medicinának¹ (orvoslásnak)?

A válasz nem éppen könnyű. A legkönnyebb felelet az lenne, hogy az *alternatív*, más néven *kiegészítő* orvoslás az, ami nem tudományosan bizonyított, szemben az elfogadott, *tudományos alapú* orvoslással. Csakhogy: mit jelent az, hogy valami tudományosan bizonyított? A tudomány állandóan fejlődik, és amit ma még nem fedeztek fel, azt a jelenlegi tudás alapján hamisnak, vagy

a fantázia világába tartozónak tarthatnánk.

Gondoljunk csak Pasteur-re:² az 1860-as évektől kezdve húsz évig harcolt a párizsi Sorbonne egyetem tudósainak, sőt, az egész világnak a megvevésével, míg végül elismerték a ma már annyira természetesenek tűnő *csíra-elmé-*

Dr. Semmelweis Ignác, „az anyák megmentője”

letet (azaz, hogy a fertőző betegségeket piciny, élő szervezetek okozzák – addig Gallenus fluidum-elmélete volt az elfogadott). Még nehezebb helyzettel találta szembe magát nem sokkal korábban Semmelweis Ignác, a magyar

származású orvos,³ aki a bécsi szülészeti klinikán felfigyelt a női páciensek nagyon magas kórházon belüli elhalálási arányára.

Ugyanerre érezve rá, kötelezővé tette az alárendelt orvosoknak a klórmentes fertőtlenítő oldattal való kézmosást az asszonyok részlegén

¹ Egyesek újabban a *Kiegészítő és alternatív medicina* elnevezést javasolják (angolul: CAM – *Complementary and Alternative Medicine*)

² Louis Pasteur (1822–95), az orvostudomány történetének sokak szerint legfontosabb személyisége.

³ Semmelweis Ignác (1818–1865) 1847–49 között a bécsi szülészeti klinika, majd 1851–57 között a pesti Szent Rókus kórház orvosa volt.

való vizsgálat előtt – amely mindig a boncteremben végzett hulla boncolás után (!) következett. E szabály bevezetésével a gyermekágyi láz miatti elhalálozások száma rendkívül lecsökkent. Mégis, mivel akkoriban még nem tudott pontos magyarázatokkal szolgálni, követelése hatalmas felháborodást váltott ki a kézmosást elutasító orvosok részéről, úgy hogy végül távozni kényszerült Bécsből, Pesten folytatva munkáját. (Ma már szinte hihetetlennek tűnik mindez, nemde?)

Mi állhat egy bizonyos gyógy mód mögött?

Mindegy, hogy milyen gyógy módot alkalmaz valaki rajtunk? Hogy milyen filozófia áll a terápia hátterében? Hogy valójában milyen erők lépnek működésbe, ha az illető terápiának vetjük alá magunkat? Fő a – nem is annyira bizonyos – gyógyulás, vagy az is, hogy ki áll a színpad mögött, és milyen végső ára lesz segítség igénybe vételének?

A homeopátia, és annak atyja

Hazánkban is egyre több orvos szerzi meg különböző tanfolyamokon a homeopata orvoslásban való kompetenciát bizonyító oklevelet, de számos gyógyszertárban is kaphatók már homeopata szerek.

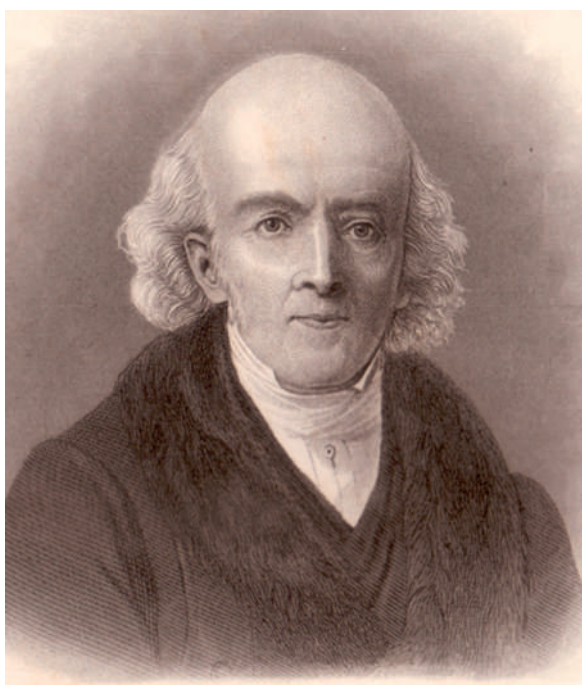
De, ha az emberektől megkérdezem, mi is a homeopátia, legtöbbször azt szokták válaszolni, hogy az valami növényes gyógy mód. Azonban a növényi alapú gyógyítás orvosi neve a *fitoterápia* – amikor menta, kömény, cickafarok, csalán, stb. – teákat iszunk különböző máj-, gyomor-, légúti, vérnyomás-,

vagy egyéb problémák kezelése érdekében. Ide tartoznak a gyógynövényes fürdők, a borogatások, tinktúrák is – de a *homeopátia* mást jelent.

A kifejezés két görög szóból tevődik össze: *homoiosz*: 'hasonló', és *pathosz*: 'betegség' szavakból. E gyógy mód feltalálója *Samuel Hahnemann*, német orvos volt (1755–1843). Drezda mellett született, Szászországban, és Lipcsében, majd Bécsben folytatott orvosi tanulmányokat. 1777–79 között Széchenyi tartózkodott, Samuel Brukenthal báró, Erdély kormányzójának a házi orvosaként. Visszatérve német földre, 1782-ben elvette Leopoldine Küchler, akitől 11 gyermeke született. Másrészt elégedetlen volt az orvostudomány akkori, fejletlen állapotával, főleg a leginkább alkalmazott gyógy móddal, az érvágással. Ezért hamarosan felhagyott az orvosi praxissal, és, mivel számos idegen nyelvet ismert, orvosi könyvek németre

Hahnemann fő művének, az *Organon*nak – melyet ma is a homeopátia alapkönyvének tartanak – első, 1810-es, drezdai német nyelvű kiadása

Samuel Hahnemann

való fordításával foglalkozott – főleg angol és francia nyelvből.

Az akkori gyógyászat eszközeit tanulmányozva, egy olyan korban, amikor még semmit sem tudtak a baktériumokról, vírusokról, és csak találgatták a betegségek okait, illetőleg a *nedvkórtan* (fluidum-elmélet) elvei alapján érvágással, hashajtással és hánytatással próbálták „gyógyítani” a pácienseket, Hahnemann végül, 1796-ban egy olyan gyógyítási módszerrel állt elő, amely sokkal emberségesebbnek és vonzóbbnak tűnt az előbb említettekénél. A módszernek azonban számos ellenzője volt, ezért kénytelen volt ideoda költözni, s előadásokkal

Cinchona kéreg, és a Cinchona fa

terjeszteni elméletét. Végül élete utolsó kilenc évében Párizsban telepedett le, ahol megbecsülésben és anyagi sikerben volt része, az e városban bekövetkezett haláláig.

Miként is jött létre a gyógymód?

Az ő idejében már több mint száz éve használták a *Cinchona* (Kínafa) dél-amerikai fajtája porrá tört kérgét a rengeteg embert sújtó malária gyógyításában, de akkor még senki sem tudta, pontosan miért és miképpen hat e szer. Hahnemann, ugyancsak ezeken gondolkozva, többek között észrevette azt, hogy az egészséges embernél e por kiváltja a malária (váltóláz) tüneteit. E megfigyelésből és más észrevételekből kiindulva jelentette ki végül gyógyítási alapelvét, mely ma is a homeopátia alaptörvénye:

„*Similia similibus curantur*” (latinul), azaz: „A hasonló hasonlót gyógyít.” Mit jelent ez?

Vegyük például a *Cinchona* kérgét! Hahnemann úgy gondolta, ha e szer az egészséges ember

gyíthatja ugyanezen betegséget. Ugyanígy, a *belladonna* (*nadragnyalva*) – lévén hogy a megfázás tüneteit idézi elő – erősen felhígított változatát meghűlésre, influenzára ajánlotta. További szerek a réz, az erdei vöröshangya sava, a néma csörgőkígyó mérge, a farkasmaszlag, a salétromsav, stb., amelyeket mind különböző betegségek ellen lehet bevetni. Már ezen szerek nevét elolvasva is megborzong az ember, azonban mégsem kell félnünk tőlük – mindjárt meglátjuk, miért.

Hogyan is készül tehát a homeopátiás gyógyszer?

A homeopata az illető anyagot vízben vagy alkoholban hígítani kezdi. Vannak tízszeres hígítási lépések – pl. egy csepp anyagot tíz csepp imént említett *vívőanyagba* tesz, és jól összerázza. Ebből egy cseppet kivessz, és újabb tíz csepp vízbe vagy alkoholba teszi, majd újból összerázza. Ez lesz a százszoros hígítás. Ezt a lépést megismétli akár tízszer vagy tizenötször is,

nyert alkaloid vegyületet különítettek el, s az egyiket közülük nevezték el *kininnek* – ez bizonyult később a valódi hatóanyagnak.

A homeopátia eszközei

Charles Louis Alphonse Laveran (1845–1922), francia katoniorvos, a malária és az álomkór kórokozójának felfedezője

míg az eredeti, legtöbbször mérgező anyagból már szinte semmi sem lesz a vivőanyagban. Amennyiben jónak látja, százszoros hígítási lépésekben is alkalmazhatja ezt a módszert. Ha pl. a dobozon 15X van feltüntetve (vagy 15D), akkor ez azt jelenti, hogy az eredeti anyagot tizenötször hígították tízszeres mértékben. Ha azonban 15C-t olvasunk, akkor ez 15, százszoros mértékű hígítási lépést jelent. El tudjuk képzelni, mit jelent ez? 2C 1:10.000, arányt jelent. 3C: egy a millióhoz, 5C pedig egy a tízmilliárdhoz arányt jelez. Ugyanez történik a pasztillák esetében is, amelyeknél cukorporral dolgoznak.

Gyakorlatilag a nagy hígításoknál az eredeti anyagnak már egyetlen molekulája sem mutatható ki! Csakhogy a homeopata gyógyászt ez egyáltalán nem zavarja, mivel Hahnemann magyarázata alapján a rázáskor következik be az illető anyag *potenciálása*,⁵ amikor is *vitális(élet) energia* szabadul fel, és a vivőanyag molekuláit *gyógyító*

erővel ruházza fel. Ilyen módon az a „*potenciált*” üres víz, amit a beteg pici adagokban kap, a homeopata orvoslás szerint beindítja a szervezet öngyógyító erejét.

A kinin-por esetében is példának okáért úgy vélte Hahnemann, hogy minél hígabb formában adják be a betegnek – és persze mindannyiszor jól összerázva – annál nagyobb a hatóereje.

Tehát, Hahnemann megfigyelte a beteg viselkedését, tüneteit, és ezután a rendelkezésére álló szerekből egy olyat választott ki, amelyről úgy gondolta, hogy nagyobb adagban az illető betegség tüneteit okozná. Ezután az illető anyagot többször hígította, rázta, és felírta a kis adagokban történő kezelést.

Ma a homeopata orvosok ugyanígy dolgoznak. Számos kérdést tesznek fel a betegnek, szokásait, életmódját, és a különböző tüneteket illetően, és mivel állításuk szerint az egész embert kezelik,⁶ és nem csupán egy betegséget, felírják egy, vagy akár több anyag kombinációjának nagyon hígított, összerázott változatát.

„[Hahnemann] állítása szerint minél hígabb egy anyag, annál magasabb a hatóereje. A homeopatikus szereket újból és újból felhígítják annak a reményében, hogy attól hatásuk és hatékonyságuk növekszik. Ez a törvény **teljesen ellentmond** annak az orvosi és gyógyszerészeti általános megfigyelésnek, miszerint minél inkább hígított egy anyag, annál kisebb hatást vált ki a szervezetben.”⁷

⁶ Ezt nevezzük *holisztikus* megközelítésű gyógyításnak, az angol *whole* ‘teljes, egész’ szóból.

⁷ Dr. Dónal O Mathúna, Dr. Walt Laramore: *Alternatív Medicina*, (Harmat Kiadó, Budapest. 2009), 223. oldal.

Samuel Hahnemann meghalt, mielőtt megtudhatta volna, *hogyan is hat valójában* a Cinchona(kinin)-por a malária ellen. Végül majdnem ötven évre a halálát követően, 1891-ben mutatta ki D.L. Romanovszkij orosz tudós, hogy a kinafa kérgében található *kinin-alkaloida* az, amely elpusztítja a maláriás ember vérében a betegség időközben felfedezett okozóját, a *plaszmodiumot*.⁸

Ekként tehát a kininből is nem egy végtelenségig hígított oldatot, hanem a kórokozó legyőzéséhez elegendő, előírt adagot kell beadni.

De valami mintha mégis működne...

Talán mi is hallhattuk már azt, hogy valakinek, gyermeknek vagy felnőttnek sajgott a feje, nem szűnt a hűlése, fájt a háta, és a homeopatikus gyógyszertől hamarosan jobban lett. Ha ez igaz, mi lehet rá a magyarázat?

A tudományos orvoslás esetében minden új gyógyszert, vagy gyógymódot – szabadalmazását megelőzően – rengeteg kísérletnek, kutatásnak kell igazolnia. De vajon megtörtént-e mindez a homeopátia esetében?

2005 augusztusában a brit *Lancet* folyóirat egy nagyméretű, szisztematikus áttekintést adott közre. Ebben 110, a homeopátia hatékonyságát vizsgáló tanulmányt használtak fel. Amikor a kutatók e tanulmányok közül is csak a színvonalasabbakat elemezték, kiderült, hogy: „*nincs meggyőző bizonyíték arra, hogy a homeopátia több lenne placebónál.*”⁹

⁸ Charles Louis Laveran francia orvoskutató 1880-ban fedezte fel az emberi vérben a malária kórokozóját, a *plaszmodium* nevű parazita egysejtűt, melyet az *Anopheles* szúnyogfaj terjeszt.

⁹ *Alternatív Medicina*, 225. oldal.

⁵ Azaz, *képessé tévése* (latinból).

De mi is a placebohatás?

Az orvosok észrevették, mennyire fontos a betegnek a kezelőorvosában, illetőleg a kapott gyógyszerben való bizalma: sokkal hamarabb meggyógyulhat, vagy jobban érezheti magát azon pácienseknél, kik nem bíznak az orvosukban vagy a kezelésben. Ezért, az utóbbi évtizedekben minden gyógyszert, engedélyezését megelőzően, többszörös *placebovizsgálatnak* kell alávetni. De hogyan is történik ez?

A placebovizsgálat módja

Tegyük fel, hogy a kutatók 90, kórházba beutalt, magas vérkoleszterinszinttel rendelkező, ugyanolyan étrenden levő, szívbeteg páciensen szeretnék kimutatni egy koleszterincsökkentő gyógyszer eredményességét. Mit tesznek? Először is, a betegeket három, pl. egyenként 30 tagú csoportba osztják, lehetőleg taláalomra, de sem a betegek, sem a kezelőorvosok, sem az ápolók, vagy asszisztensek nem tudhatnak minderről. (Ezt nevezik **duplán vak, randomizált**¹⁰ tanulmánynak.) Ezután, az első csoportba tartozó betegeknek a valódi gyógyszert, a második csoportban levőknek a gyógyszerhez teljesen hasonló, ám hatóanyag nélküli pirulát, a *placebót*, míg a harmadik, úgynevezett *kontrollcsoportban* levőknek semmit sem adnak.

Egy bizonyos idő elteltével mindenkitől vért vesznek, majd az eredményeket összehasonlítják. Mint várható, a harmadik csoport állapota nem változott, az első pedig – a gyógyszer hatékonyságától függően – többékevésbé javult. **A meglepő azon-**

¹⁰ Az angol *at random*, 'taláalomra' kifejezésből.

Homeopátiás kezelés

ban az, ami a második, „üres” tablettát szedők csoportjában levőkkel történik: ezek csupán *azt hitték*, hogy kezelik őket, az állapotuk (habár nem javult a valódi gyógyszert szedőkéhez hasonló mértékben) mégis sokkal jobb azokénál, akiket egyáltalán nem kezeltek. A második csoportnál tapasztalt gyógyulás mértékét nevezik **placebohatásnak**. A valódi gyógyszer hatékonyságát pedig csak akkor ismerik el, ha az jócskán meghaladja a placeboét.

Mi ennek a magyarázata? Valószínűleg az, hogy az egész szervezet jobban működik, ha a beteggel szépen viselkednek, és az megbízik mind a kezelőjében, mind a kezelésben. Itt egyesek tudatos öngyógyítást vélnék felfedezni, azt feltételezve, hogy az emberben titokzatos, isteni erők lappanganak, amelyeket különböző módszerekkel „fel lehet szabadítani”. Azonban, a keresztény meglátás, és a Biblia tanúsága szerint a valódi gyógyulás – történjen az csoda, vagy tudományos kezelés által – Istentől származik, neki köszönhető. Másrészt, a szervezetünk fizikai része szoros kapcsolatban van

a lelki, szellemi résszel. A stresszes állapotot feloldó bizalom, a pozitív, reményteljes hozzáállás pedig lehetővé teszi a testünkbe rejtett gyógyító tulajdonságok gördülékenyebb működését.

Minden gyógyítás forrása

Az Úr Jézus így szól: „Nékem adatott *minden* hatalom mennyen és földön.” (Máté 28:18) Jézus szertejárt, és minden hozzá fordulót, aki hitt benne, meggyógyított.¹¹ Emlékszünk még a Jézus ruháját megérintő vérfolyásos asszony gyógyulására?

„Hátulról hozzá járulván, illeté az ő ruhájának peremét: és azonnal elállta az ő vérének folyása.” (Lukács 8:44) De honnan származott a gyógyítás? Rejtett, öngyógyító erők szabadultak-e fel ekkor hit által az asszonyból? Nem, hanem a 46. versben ezt olvassuk:

„Jézus pedig monda: Illete engem valaki: mert én észrevettem, hogy erő származék ki *tőlem*.” Te-

¹¹ „A názáreti Jézust felkente az Isten Szentlélekkel és hatalommal, és ő szertejárt, jót tett és meggyógyított mindenkit, akik az ördög igájában vergődtek...” (Ap. Cselekedetei 10:38 – Az Új Protestáns Fordítás szerint)

hát: a gyógyító erő forrása – mint megannyi más esetben is – Jézus volt!

Jézus, a mi Urunk az, aki a gabonamag növekedését adja, ő kormányozza a természet működését, testünk funkcióit,¹² és ugyanígy a regenerálódási, gyógyulási folyamatokat, s ő mindent nagyon jól elvégez, ha mi megengedjük neki, nem gördítve elé akadályt helytelen, bűnös viselkedés, mértéktelenség és élet-romboló hozzáállás által.

Helytálló filozófia?

A homeopátia tehát azt feltételezi, hogy módszerével a test életenergiáit serkenti, előmozdítva ezáltal az öngyógyítást, mivel – ahogy Hahnemann is állította – az összerázás felszabadítja a gyógyító anyag „*spirituális vitális energiáját*”¹³. Tehát, a valójában üres vizet vagy – tableták esetében – üres cukorport ezen, valódi tudományosságot nélkülöző magyarázat gyógyító erővel ruházza fel.¹⁴

Ezek a magyarázatok tudományos szempontból megvizsgálva misztikus jellegűek, és a természettudományok – fizika, kémia, biológia – általunk ismert törvényeivel nem támaszthatók alá.

¹² „...Ő ad mindenknek életet, leheletet és mindent (...) Mert Őbenne élünk, mozgunk és vagyunk...” (Ap. Cselekedetei 17:25,28)

¹³ *Alternatív Medicina*, 224. oldal.

¹⁴ Jacques Benveniste francia tudós egy 1988-ban a *Nature* folyóiratban közölt állítása szerint, az összerázás a vízmolekulákban valójában „elektromágneses lenyomatot” képez, de ezt azóta még sem ő, sem más nem tudta bebizonyítani. (Lásd *Alternatív Medicina*, 223. oldal).

Mégis mindig akadnak – és ezután is lesznek – olyanok, akiket vonz a titokzatosság, akik furcsa, babonás gyógymódokra bízzák magukat, a tudományosan meg-

Homeopátikus cukorgolyócskák

alapozottak helyett vagy mellett. E hozzáállásnak különösen kedveznek a mai kultúrában a médiák által egyre jobban terjesztett, távol-keleti filozófiákon nyugvó energia-elméletek, úgy mint a kínai *csi*, a hindu Ajurvédikus gyógyászat *prána*, vagy az ugyancsak hindu jóga *kundalíni* energiáinak feltételezett volta.

A tudomány álláspontja

A Magyar Tudományos Akadémia (MTA) Orvosi Tudományok Osztálya 2003-as állásfoglalásában a homeopátiát (az ajurvédikus és a tibeti gyógyászattal együtt) **a filozófiai alapon nyugvó eljárások közé sorolta**.¹⁵ A Magyar Tudományos Tanács 1991-ben közzétett véleménye szerint, a „nem bizonyított gyógyhatású, gyógyszerként el nem fogadott szerekről” szóló állásfoglalásában „a leghatározottabban ellenzi azoknak a gyógy-

¹⁵ Dr. Varga Orsolya Edith: *A természetgyógyászat integrációja a modern medicinába*. Doktori értekezés. A Debreceni Egyetem Orvos- és Egészségtudományi Centruma, Debrecen, 2007, 49. oldal.

hatásúnak vélt és hirdetett szereknek az orvosi, **gyógyszer helyetti** alkalmazását, amelyeknek a kedvező hatása még nem bizonyított, amelyek a jelenleg, nemzetközileg és hazánkban is érvényes rendelkezéseknek megfelelő vizsgálati procedúrán nem jutottak át, és azokat illetékesek nem minősítették.”¹⁶

A homeopátia teljesen beleillik e képbe, lévén hogy a gyógyszerek szabadalmazásához szükséges, ésszerű, klinikai tanulmányokon alapuló bizonyítása nem megfelelő, állítólagos gyógyhatásait

pedig a természettudományok törvényeivel össze nem egyeztethető, a modern tudomány által régen meghaladott, **misztikus filozófiai feltételezésekkel** támasztják alá.

Tehát, ez egy valóban olcsó, állítólagos gyógy mód, ámde azok számára is, kik bíznak benne, legfeljebb ha placebo hatást fog nyújtani. Másrészt határai ott húzódnak, ahol a szervezet természetes, regeneráló mechanizmusai felmondják a szolgálatot, és fennállhat annak veszélye, hogy egyesek a számukra valóban hasznos gyógyszer helyett használhatják, ami veszélyt jelenthet egészségükre, vagy akár életükre nézve is. Egy másik veszély az, ami minden nem-tudományos, pogány filozófián alapuló eljárásnál fennáll: hogy a lelkek nagy elleniségének, a hazugság atyjának a hatása alá kerülünk.¹⁷ Sokan van-

¹⁶ Lásd: a magyarországi Egészségügyi Tudományos Tanács Tudományos és Kutatásetikai Bizottságának (ETT TUKEB) állásfoglalásai (1990–1999). 1991. 23. o.

¹⁷ „Ti az ördög atyától valók vagytok. (...) Az emberölő volt kezdetől fogva,

nak ma, akik, mint már említettük, mindenféle ezoterikus, távol-keleti dologhoz vonzódnak – a horoszkóptól és akupunktúrától kezdve az agykontrollig meg a jógaig – de ugyanakkor elutasítják, sőt menekülnek mindattól, ami tiszta bibliai tanítás, és főleg attól, akit a Biblia bemutat: Jézus Krisztustól.

Végkövetkeztetés

Hívó keresztényekként mit tegyünk hát, ha valaki – legyen az akár jóbarát, orvos vagy gyógyszerész – ilyen fajta gyógyszert ajánl? Az én ja-

és nem állott meg az igazságban. (...) Mikor hazugságot szól, a sajátjából szól: mert hazug ő, és hazugság atyja." (János 8:44)

Az 1825-ben alapított Magyar Tudományos Akadémia Széchenyi István téri főépülete Budapesten

vaslatom az, hogy használjuk a józan eszünket, éppen úgy, mint amikor gombászni megyünk az erdőbe. Mindenki tudja, hogy csak azt a gombát lehet leszedni és elfogyasztani, amelyiknek ehető volta felől *teljesen* meg vagyunk győződve. Ki főzne

meg akár magának, akár gyermekének – „csak úgy próbából” – akár egy picit is kétes fajtájú gombát?

Ugyanígy, ha egy gyógymód működése, eredete nem világos, vagy ha tudománytalan, babonás, nem biblikus szemléletű filozófiák állnak a háttérben, kerüljük el, és alkalmazzuk csak a tudományosan bizonyított kezeléseket. Ugyanakkor ne feledkezzünk meg arról, hogy a mi valódi gyógyítónk az Úr Jézus, akihez bármikor bizalommal fordulhatunk. Miközben mi is mindent megteszünk azért, hogy egy egészséges, kiegyensúlyozott életet éljünk, Ő kész azonnal és minden fizetség nélkül meggyógyítani a benne hívőt, mint tette azt majdnem kétezer évvel ezelőtt, amikor fáradhatatlanul rőtta, nyájának eltévedt juhait keresve, világunk poros útjait.

„Mert én, az Úr vagyok a te gyógyítód.” (2 Mózes 15:26 – Új Prot. Ford.)

Az egészséges életmód Istentől rendelt gyógyszer

Jancsó Erik,
Kolozsvár

A boldog otthon (4. rész)

A gyerekek (mivel ők is eleve bűnös természettel jönnek a világra) azt hiszik, minden értük van. Ezért nem hibásak! Ezt tette sajnos Sátán velünk, amikor Éva hitt neki az Édenben. Mi, szülők azonban türelemmel, határozottsággal és szeretettel meg tudjuk nekik mutatni, milyen tévedés rejtezik a szívük mélyén.

Ne bátorlalanodjunk el, ha magunkra ismerünk! Emberek vagyunk, és a bűnbeesés óta a természetünk automatikusan más-hoz – nem Istenhez – hajlamos kötődni. Csakis a Krisztusban való hit által változhat ez meg, és még így is vissza-visszaeshetünk a régi életünkbe. És félreértés ne essék! A fent említett elvárások nyilván nem elítélendőek úgy, ahogy vannak! Nyilván meg kell tanítanunk a gyermeket az otthonunkban és társadalomban is viselkedni.

A cél, a *miért* azonban igen-csak lényeges itt... Miért szeretném, hogy a gyermekem ilyen vagy

olyan legyen? És többnyire be kell vallanunk, hogy *önmagunkért* akarjuk. Azért, hogy *nekünk* jobb, könnyebb, szebb legyen, nem pedig azért, hogy önálló személyiséget kialakítva Isten gyermekeivé váljanak. Két fontos szempontot, „alaptörvényt” fogalmaztam meg magamnak az elmúlt években, amit igyekszem felidézni minél gyakrabban:

1. A gyermek nem az enyém - hanem Istené.

2. A gyermeknek nem engem, hanem Istent kell szolgálnia.

A gyerek – mint minden ember – az örömet keresi. Úgy vagyunk – az örömet keresi. Úgy vagyunk teremtve, hogy csak azt akarjuk szívől megtenni, amiben valamilyen nyereséget látunk – a gyerek azonban a munkában, a tenni-valókban, a szófogadásban nem mindig ismer ilyesmit fel. Saját példának és tanításomnak kell megmutatnia neki, hogy előjog elvégezni ezeket.

A családomban igyekszünk a gyerekek életkorához mérten naponta feladatokat adni számukra. A nagyobbik lányom nagyon engedelmes, ám szavaiból gyakran kitűnik, hogy ezt legtöbbször nem éppen szívből, hanem inkább azért teszi, hogy valamit kapjon cserébe (pl. az elismerésemet).

Nagyon gyakran az a feladatuk, hogy elpakoljanak étkezés után, és ha a húga nem készséges, olykor felszólal benne is az *én*: „Miért nem segít nekem? Anya, szólj rá, hogy ő is jöjjön!” Eszembe jut ilyenkor Jézus látogatása Máriánál és Mártánál, amikor Márta is hasonlóan érvelt (lásd Lukács 10:40 versét). Nem könnyű a lányomnak sem megérteni néha, hogy örülnie kellene, amiért munkát végezhet. De ha őszinték akarunk lenni, sokszor mi, felnőttek sem mutatunk ebben a hozzáállásban megfelelő példát. Olyasmiket várnunk el tőlük, amiket mi magunk sem teljesítünk! (Jelentkezzen az a háziasszony, aki még sosem tette szóvá, hogy sok a munkája, nem zsörtölődött egyszer sem valamilyen teendő miatt...) Azonban ne feledjük, a munka Istentől jön:

„És vevé az Úr Isten az embert, és helyezteté őt az Éden kertjébe, hogy **művelje** és őrizze azt.” (1Mózes 2:15)

Bár mértéket is kell tartanunk benne, ezt mindig tartsuk szem előtt!

Egy gyerekfoglalkozáson fültanúja voltam néhány édesanya panaszkodásának (nyilván akár én is lehettem volna, hiszen ki az, aki soha sem csügged el?). Az egyikük megállás nélkül hajtogatta, hogy a kisiskolás korú fia „égedelem”, nincs még egy olyan rossz gyerek, mint ő. És sorolta a csínytevéseit: nem akar reggel felöltözni, nem veti be az ágyát,

Gyermekünket kiskortól szoktassuk az együtt végzett hasznos munka örömére

illetlenül beszél velem, néztek csak oda, éppen most is milyen hangosan kiabál a közös játék alatt... Néhány sikertelen próbálkozás után felhagytam azzal, hogy meggyőzzem: nem a gyerek a rossz, **esetleg csak az, amit tesz.** Amit pedig tesz, az valaminek a következménye. (Nem, nem arra célozom, hogy a szülő a hibás kimondottan!) A gyerek *vakként* születik. És mi sokszor várunk el tőle olyasmit, ami számunkra nyilvánvaló, neki viszont nem. Amikor valamit tesz, legtöbbször tudatlanságból teszi, és ha észre is veszi esetleg, sokszor úgy érzi, már jóvátehetetlen, úgyis mindegy, **és ráhalmozza a többit.** Minél idősebb egy gyerek, annál inkább válik aztán szokássá a rosszul tanult minta.

Nemrég a kétéves kisfiam egyik tette mutatta meg, mi rejtezik még most is az én szívem mélyén is. Egyik pénteken boldogan nyugtáztam, hogy időben el fogok készülni a tervezett dolgaimmal, és lesz két-három kellemes órámmal, ami alatt zenélni, énekelni fogunk a gyerekekkel. Éppen végeztem volna a vasalással, amikor a fiam (aki még nem beszél tisztán) hadonászva közelít és hív, hogy mutasson valamit. A „baj” szót már mondani tudja, most is ezt hangoztatta. Először nem is akartam vele menni, hogy mihamarabb befejezhessem a munkám, (azt gondoltam, megint csak egy tücsköt talált), de aztán mégis vele tartottam a konyhába. Fájdalmas látvány fogadott. A mosógép körül a földön hatalmas „tócса”. A fiam úgy gondolta, ismét segíteni fog a mosásban (szokásom ugyanis minden lehetséges teendőbe bevonnai a gyerekeket is, amikor csak tudom).

Kihúzta ugyanis a gép fiókját, és folyékony mosószert akart beletölteni. Csakhogy az egész mo-

A férjemmel tudatosan igyekszünk minél több teendőbe bevonnai a gyerekeket is, mivel meg kell nekik is tanulniuk, hogy a munka nyereség, Istentől való ajándék

sógép olyan magas, mint maga a fiam, így nem érte fel rendesen, a palack is megbillenhetett egészen, és a teljes tartalma a földön landolt (egyébként azelőtt néhány mosással bontottam meg a szert, tehát alig hiányzott belőle). Hogyan reagáltam erre? A bűnös természetemmel... Ahelyett, hogy átgondoltam volna: nem helyeztem megfelelő helyre a mosószeret, és tudatosítanom kellett volna azt is, hogy mi volt a gyerek szándéka – segíteni. Minderre sajnos csak a lebiggyedés után jöttem rá.

A fiam viszont (és nem hiába állítja elénk a gyerekeket példaként Jézus) **készségesen megbocsátott a kirohanásomért.** Bizonyára akad az olvasók között olyan, aki azt mondja, megérdemli a gyerek az elfenekelést, hadd tudja meg, *ki a főnök*, mi a szerepfelosztás a családban, hadd vegye észre, ha rosszat tett, hogy többé ez ne fordulhasson elő. Ebben az esetben például Ábel fiam rájött,

hogy nem volt helyes, amit tett, ami történt (hiszen nem állt szándékában kiönteni a teljes üveget), ezért hívott oda ő maga. Ahogyan viszont én reagáltam, abban a következő volt az üzenet: *ha vétkezel, nem szeretlek (haragomban fegyelmezlek), nekem okoztál kárt, mert a mosószert én vásároltam, illetve a takarítás is az én dolgom lett, elvetted az én időmet.* Semmi olyan nem volt a reakciómban, ami arra utalt volna, hogy Istent megbántotta volna ezzel a gyermek. Gondoljunk csak bele: ha a haragos verés minden helyzetben megtanítaná a gyermeket a jót tenni, akkor azután már nem követné el ugyanazt a rosszat.

Pl. sok évvel ezelőtt az öcsém minden második nap elszökött egy barátjához játszani, édesapám pedig minden alkalommal elfenekelte. Mégis újra és újra elkövette a vétket. Fel kell ismerünk, mi a gyerek indítéka, amikor bűnt követ el, és mi a sajátunk, amikor fegyelmezünk.

Hogy mit tanulhattam ebből az esetből a mosószerrel ismét? Azt, hogy a kísértés nem kimondottan rossz. Isten sem „óvta meg” ettől Ádámot és Évát, otthagytta azt a fát az Édenben. De nem helyezte tele ilyen fákkal a kertet, **csak egy** volt belőle. A kisgyerek előtt kint hagyhatok dolgokat, de csak azokat, amelyekről úgy gondolom, már megtanítottam helyesen kezelni, és a képessége is megvan hozzá.

Dominókockák sora az egész gyereknevelés,

ahogyan Ádám és Éva esetében is történt. Ott volt a fa, az első lökés viszont az volt, amikor Éva a szívében úgy döntött, hinni fog a kígyónak. Ahogy eldőlt az első dominó, az meglökte a következőt: szakított, az meg a harmadikat: bevonta férjét is..., és így tovább, míg bekövetkezett az első, kaini embergyilkosság. Mi, szülők, ott rontjuk el sokszor, hogy az utolsó dominókockával fogalkozunk – mint én tettem a fiam esetében. Azzal törődtem,

A kétéves fiunk, Ábel

hogy kiömlött a mosószer, mely fiam kezében volt.

Az utolsó dominókockát viszont az előtte levő indította el, amit pedig szintén az előző lendített mozgásba. Mi folyamatosan csak a következményekkel harcolunk, és nem vesszük észre, hol volt az indítás: a gyerek tudatlanul, bűnös természettel születik. Nyilván nem érezzük könnyűnek ebből a tévedéséből kivezetni, mivel sokszor minket magunkat is emberi indulatok vezérelnek.

„Annakokáért az az indulat legyen bennetek, mely volt a Krisztus Jézusban is, aki mikor Istennek formájában vala, nem tekintette zsákmánynak azt, hogy ő az Istennel egyenlő. Hanem önmagát megüresíté, szolgálai formát vévén föl, emberekhez hasonlóvá lévén.” (Filippi 2:5-7)

Hadd fogalmazzuk át egy kicsit (anélkül, hogy szándékunkban állna a szöveghez hozzátenni): *Annakokáért az az indulat legyen bennetek, mely volt a Krisztus Jézusban is. Mikor szülő formájában vagytok, ne tekintsétek zsákmánynak, hogy ti felnőttek és okosak vagytok.*

Hanem önmagatokat megüresítve, szolgálai formát vegyetek föl, néha gyerekelméhez hasonlóvá lévén cselekedjétek – hogy megértsétek az okot is, ne csak a következményt lássátok.

A gyereknevelés gyönyörű lehetőség. **Hihetetlen ajándék az Istentől, hogy gyermekeket bíz ránk, és anynyire tehetséges „tanároknak” lát minket, akik képesek vagyunk visszavezetni őket az eredeti célhoz.** Isten képesnek tart bennünket arra, hogy megmu-

tassuk a gyereknek, mi a valódi cél, és mi a valódi ok, amiért ő néha rosszat tesz. Hát nem bátorító ez a gondolat? Mennyire nagyra becsül bennünket az Úr! Bár sokszor tévedünk mi magunk is, sikerülhet!

Kedves Olvasók!

Gondolatok-e arra, hogy ha most őszinte bűnbánattal leborulunk Előtte, akkor e pillanattól Krisztus vére által nincs már bűnös múltunk, eltűnt tegnap elkövetett vétünk, nem bántottunk meg senkit, és nem bántott meg senki minket sem?

„Azért ha valaki Krisztusban van, új teremtés az: a régiek elmúltak – íme, újjá lett minden.” (2 Korintus 5:17)

Minden eltöröltetett, nincs teher, és mindenre – a gyerekek felnevelésére is – van erőnk Jézus Krisztusban!

„Mindre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít.” (Filippi 4:13)

Ámen!

Orbán Hajnalka,
pedagógus
Egrestő (Maros megye)

A reformáció története

A francia reformáció (1. rész)

Az, hogy ma egyáltalán még létezik Biblia a világon, és az mindenki számára hozzáférhető, ugyanígy a lelkiismereti szabadság és a független gondolkodás fogalma és napjainkig való továbbélése, az analfabetizmus és a babonás tudatlanság nagyfokú eltörlése, és számos egyéb, a jelen időköt a sötét középkortól olyannyira megkülönböztető vonás a reformáció örökségeként maradt ránk, és tízmilliók vére folyt érte.

Új sorozatunk első részében francia földre látogatunk, hogy e nép – századokkal előbb élt – hit-hőseivel ismerkedjünk meg.

Bevezető

A speyeri protestálást és az augsburgi hitvallást, amelyek a reformáció németországi győzelmét jelezték, évekig tartó harc és bizonytalanság követte. Úgy látszott, mintha a hívei közti viszálytól meggyengült és hatalmas ellenségeitől támadott protestantizmus teljes pusztulásra lett volna ítélve. Ezek pecsételték meg bizonyágtévésüket vérükkel. Polgárháború tört ki. A protestáns ügyet egyik kimagasló híve elárulta. A protestáns fejedelmek – a legkiválóbbak – a császár fogóságába estek, és városról városra hurcolták őket.

De V. Károly császár látszólagos győzelme pillanatában lett vesztés. A zsákmányt ki kellett engednie a kezéből, és végül kénytelen volt megtérni azokat a tanításokat, amelyeknek szétzúzását életcéljául tűzte ki. Hatalmát, kincseit és még az életét is feltette az eretnekség elfojtására. Most pedig azt látta, hogy katonái elpusztulnak a

V. Károly német-római császár
(1500–1558)

csatában, kincstárai kiürülnek, jó néhány országát lázadás fenyegeti, és közben mindenütt terjed az a vallás, amit hasztalan próbált elfojtani. V. Károly a Mindenható ellen harcolt. Isten ezt mondta: „Legyen világosság!” A császár pedig marandóvá akarta tenni a sötétséget. Szándéka azonban meghiúsult. Ő pedig idő előtt megöregedve, a hosszú küzdelemtől elcsigázva lemondott a trónról, és 1557-ben bezárkózott egy spanyolországi kolostorba, majd a következő évben meg is halt.¹

Svájcban, miként Németországban is, sötét napok köszöntöttek a reformációra. Míg számos kanton elfogadta a reformált vallást, mások vakbuzgalommal ragaszkodtak Róma tanításaihoz. Az igazságot megismerni vágyók üldözéséből végül polgárháború lett. Zwingli

¹ Epilepszia, súlyos köszvény és malária gyötörte.

A speyeri tiltakozás

1529 április 19-én, a Németország keleti részén, Heidelberg mellett levő Speyerben tartott birodalmi gyűlésen hat választófejedelem (úgy mint a szász, brandenburgi, hesszeni, stb.), és tizennégy szabad birodalmi város képviselői (pl. Strassbourg, Augsburg, Konstanz, Ulm, és mások) tiltakoztak – azaz „protestáltak” – a Luther munkáinak betiltatása, és az evangélikus hit elleni növekvő elnyomás ellen. Azóta nevezik a reformáció követőit *protestánsoknak*.

Ulrich és sokan mások, akik követték reformját, elestek Kappel véres mezején.² Az iszonyatos katasztrófa miatt elkeseredett Oecolompadius³

² A második kappeli csatáról van szó (1531).

³ Johannes Oecolampadius, eredeti nevén Johannes Heussgen (1482–1531), német reformátor.

Állhatatos János (Johann der Beständige, 1468–1532)
szász választófejedelem
Luther erőteljes támogatója
és a speyeri tiltakozók
(protestálók) egyike volt.
(Lucas Cranach festménye)

nemsokára szintén meghalt. Róma örömmámorban úszott, és úgy látszott, hogy számos helyen visszaszerzi mindazt, amit elvesztett. De Isten, akinek szándékai örök érvényűek, nem hagyta el ügyét és népét. Szabadulást hozott. Más országokban támasztott munkásokat, hogy a reformot továbbvigyék.

Jacques Lefevre

Franciaországban már a lutheri reformáció előtt hajnalodott. A nagy műveltségű Jacques Lefevre d'Étaples (1455–1536), a párizsi egyetem idős professzora, a buzgó, hűséges katolikus azok között volt, akik elsőként látták meg a fényt. Az ókori irodalom kutatása közben Lefevre figyelme a Bibliára terelődött, és tanítani kezdte.

Lefevre, aki a szentek lelkes tisztelője volt, vállalkozott arra, hogy az egyházi legendák alapján megírja a szentek és mártírok történetét. Ez a feladat nagyon munkaigényes volt, de számottevő részével már elkészült, amikor elkezdte tanulmányozni a Bibliát – gondolva, hogy segítséget méríthet belőle. A Bibliában valóban talált szenteket, de nem a római naptár által megjelölt szenteket. Mennyei fényözön áradt a lelkébe. Csodálkozva és méltatlankodva hagyta abba maga választotta feladatát, és buzgón kezdte Isten Igéjét tanulmányozni. A felismert drága igazságot nemsokára tanítani is kezdte.

1512-ben, még mielőtt Luther vagy Zwingli elkezdte volna a reform munkáját, Lefevre ezt írta:

„Isten az, aki hit által adja nekünk az igazságot, amely egyedül kegyelemből igazít meg az örök életre.” A megváltás titkain elmélkedve így kiáltott: „Milyen

Jacques Lefevre

kimondhatatlanul csodálatos ez a csere! A Büntelent elítélik a bűnös pedig szabad lesz!”

Jacques Lefevre azt hirdette, hogy a megváltásért egyedül Isten illeti a dicsőség, az embernek pedig az a kötelessége, hogy engedelmeskedjék.

„Ha Krisztus egyházának tagja vagy – mondta – testének is tagja vagy; ha pedig az Ő testéből való vagy, akkor az isteni természet részese is vagy... Ó, ha az emberek meg tudnák érteni ezt a kiváltságot, milyen tisztán, erkölcsösen és szentül élnének, és milyen megvetendőnek ítélnék a világ minden dicsőségét a bennük lakozó dicsőséghez képest, amelyet testi szem nem láthat.”

Guillaume Farel

Lefevre tanítványai közül néhány lelkesen hallgatták tanáruk szavait, és hosszú idővel Lefevre elnémitása után hirdették tovább az igazságot. Közülük került ki Guillaume Farel (1489–1565) is. Farel vallásos szülők gyermeke

volt, akit arra tanítottak, hogy feltétlen hittel fogadja el az egyház tanításait.

Mint hú katolikus, izzó buzgóságában elpusztított volna mindenkit, aki szembe mert helyezkedni az egyházzal. „Dühödtt farkasként vicсорítottam a fogam, amikor meghallottam, hogy valaki a pápa ellen szól” – mondta később életének erről a szakaszáról.

Farel a szentek vakbuzgó imádója volt. Lefevre társaságában fáradhatatlanul járta Párizs templomait, ajátoskodott az oltároknál, és ajándékokkal ékesítette a kegyhelyeket. De ezek a cselekedetek nem adtak békét lelkének. Büntudat gyötörte, amit semmilyen vezekléssel sem tudott elűzni. Végül mennyei hangként fogadta a Lefevre igehirdetésében levő nagy igazságokat:

„Az üdvösség kegyelemből van.”

„Az egyedül Ártatlant elítélik, és a bűnözőt felmentik.”

„Csak Krisztus keresztje nyitja meg a menny kapuit, és zárja be a pokol kapuit.”

Guillaume Farel

A Saint-Étienne középkori katedrális Meaux-ban

Farel a Páléhoz hasonló megtérésével a hagyomány szolgaságából ekkor az Isten fiainak szabad-szolgáához tért.

Míg Lefevre a saját tanítványai között terjesztette tovább a világosságot, Farel, aki úgy buzgólkodott Krisztus ügyében, mint hajdan a pápáéban, a nyilvánosság előtt hirdette azt. Az egyik egyházi méltóság, Meaux püspöke csakhamar csatlakozott hozzá. Más tanítók is, akiket tehetségükért és műveltségükért nagyra értékelték, az evangélium hirdetői közé léptek, és híveket szereztek minden osztályból – a kézművesek és parasztok otthonától a királyi palotáig. I. Ferencnek, az akkori uralkodónak a nővére, Navarrai Margit is elfogadta a reformált vallást. Egy ideig úgy tűnt, hogy a király és az anyakirálynő is pártfogolja. A reformátorok reményekkel telten várták azt az időt, amikor Franciaország állást foglal a tiszta evangélium mellett.

Guillaume Briconnet

De reményeik nem váltak valóra. Krisztus követőire megpróbáltatás és üldözés várt. Ezt azonban az irgalmas Isten eltakarta előlük. Eleinte békés időszak következett, hogy megerősödve fogadhatták a vihart – és a reformáció gyorsan haladt előre. Guillaume Briconnet (1472–1534), Meaux püspöke buzgón dolgozott körzetében, és tanította mind a papságot, mind a népet. Eltávolította a tudatlan és erkölcstelen papokat, és amennyire csak lehetett, művelt és kegyes embereket állított a helyükre. Evangéliumi meglátású, tanult emberek csoportja gyűlt köré, akiket hamarosan a Meaux-i Körnek neveztek el. Köztük volt Lefevre és Farel is.

A püspök másrészt nagyon szerette volna, ha népe kézbe kapja Isten Igéjét, és ez nemsokára meg is valósult. Lefevre vállalkozott az Újtestamentum lefordítására. És pontosan akkor, amikor Luther német Bibliája kikerült a wittenbergi nyomdából, a fran-

cia Újtestamentum is megjelent Meaux-ban. Briconnet fáradságot és költséget nem sajnálva terjesztette egyházközségeiben, és Meaux parasztjainak csakhamar saját Bibliájuk lett.

Ezek a lelkek olyan örömmel üdvözölték a menny üzenetét, mint a szomjúságtól haldokló vándorok az élő vízforrást. A munkások a mezőn, a kézművesek a műhelyben a Biblia drága igazságainak megbeszélésével derűt vittek napi munkájukba. Esténként már nem a borkimérésekbe mentek, hanem egymáshoz, hogy Isten Igéjét olvassák, imádkozzanak és Istent dicsőítsék. Csakhamar nagy változás mutatkozott ezekben a közösségekben. Bár a legsóbb néposztályba tartoztak, a tanulatlan és keményen dolgozó parasztok közé, az isteni kegyelem megújító, megjobbító hatalma látható volt életükben. Alázatuk, szeretetük, szent életük tanúsította, hogy mit tehet az evangélium azokban, akik őszintén befogadják.

**I. Ferenc (1494–1547)
francia király. Jean Clouet
festménye**

Messzire sugározta tehát fényét az a világosság, amely Meaux-ban gyúlt fel, és nap mint nap szaporodott a megtértek száma. Ám ez nem mindenkinek tetszett. Ellenségei, főleg a ő területén levő ferencrendi szerzetesek közül valók, feljelentették Párizsban püspöküket lutheránus érzia vádjával, és Bricconetnek meg kellett jelennie a Parlament előtt. I. Ferenc király, aki megvetette a szerzetesek szűklátókörűségét, egy ideig határt szabott a pap-ság dühének, de Róma emberei végül diadalmaskodtak. Már állt is a máglya, és Meaux püspöke, akinek választani kellett a máglya és hite megtagadása között, a könnyebb utat választotta, s így hazatérhetett. A Meaux-i Kör felbomlott, és Bricconet, egészen a haláláig még kilenc évig szolgált püspökként, miközben elkese- redve szemlélte minden belső reformtörekvés akadályozását.

Addigi követői azonban vezé- rük visszalépése ellenére is ren- dületlenek maradtak. Sokan a

**Navarrai Margit (1492–1549), Ferenc nővé-
re, Franciaország hercegnője és Alsó-Navar-
ra apró királyságának királynéja volt. Támog-
gatta a kultúrát, segítette a szegényeket, és
rokonszenvezett a reformáció ügyével**

lángok között tettek bizonysgot az igazságról. Ezek az egyszerű keresztények a máglyánál tanúsí- tott bátorságukkal és állhatatos- ságukkal ezreknek prédikáltak: azoknak, akik a nyugalmas na- pokban nem hallgatták meg bi- zonysgtevésüket.

Louis de Berquin

Nem csak az egyszerű és sze- gény emberek mertek szenvedés és gúny közepette bizonysgot tenni Krisztusról. A kastélyok és paloták nagyúri csarnokaiban is voltak nemes lelkek, akik az iga- zságot többre értékelték a gaz- dagságnál és rangnál, sőt még az életüknél is. A nemesi vért alatt sokszor emelkedettebb és állhatatosabb lelkület rejtőzött, mint a püspöki talár és süveg alatt. Louis de Berquin (1490– 1529) nemesi születésű ember volt, bátor figyelmes, tanulásra kész, jó modorú, feddhetetlen erkölcsű lovag. „A pápai hatá- rozatok buzgó követője volt, a

misék és a szentbe- szédek hű hallgató- ja... Érdemeit a lu- theránizmus elleni páratlan gyűlöleté- vel koronázta.”

De mint oly so- kan mások, gond- viselésszerűen ő is találkozott a Bibliá- val, és csodálkozva „nem Róma, hanem Luther tanait talál- ta meg benne.”⁴ És ettől kezdve telje- sen az evangélium ügyének szentelte magát.

Berquin Fran- ciaország nemesei közül a legművel- tebb volt. Lángesze, szónoki képessége,

fékezhetetlen bátorsága, hősiés buzgósága és az udvarnál való befolyása miatt – mert a király egyik kedvence volt – sokan ha- zája majdani reformátorát látták benne. Theodore Beza⁵ ezt mond- ta róla:

„Berquin második Luther lett volna, ha I. Ferenben második választófejedelemre talál.”

„Rosszabb, mint Luther” – ki- áltották a katolikusok. Franciaor- szág katolikusai valóban jobban félték tőle, mint Luthertől. Eret- nekként börtönbe vetették, de a király végül szabadon bocsá- totta. A harc évekig tartott, és I. Ferenc, aki Róma és a reformáció között ingadozott, hol eltúrte, hol pedig korlátozta a szerzete- sek szenvedélyes buzgóságát. Berquint a pápai hatóságok há-

⁴ James A. Wylie, The History of Protes- tantism (A protestantizmus története), 1878. 13. Kötet, 9. Fejezet.

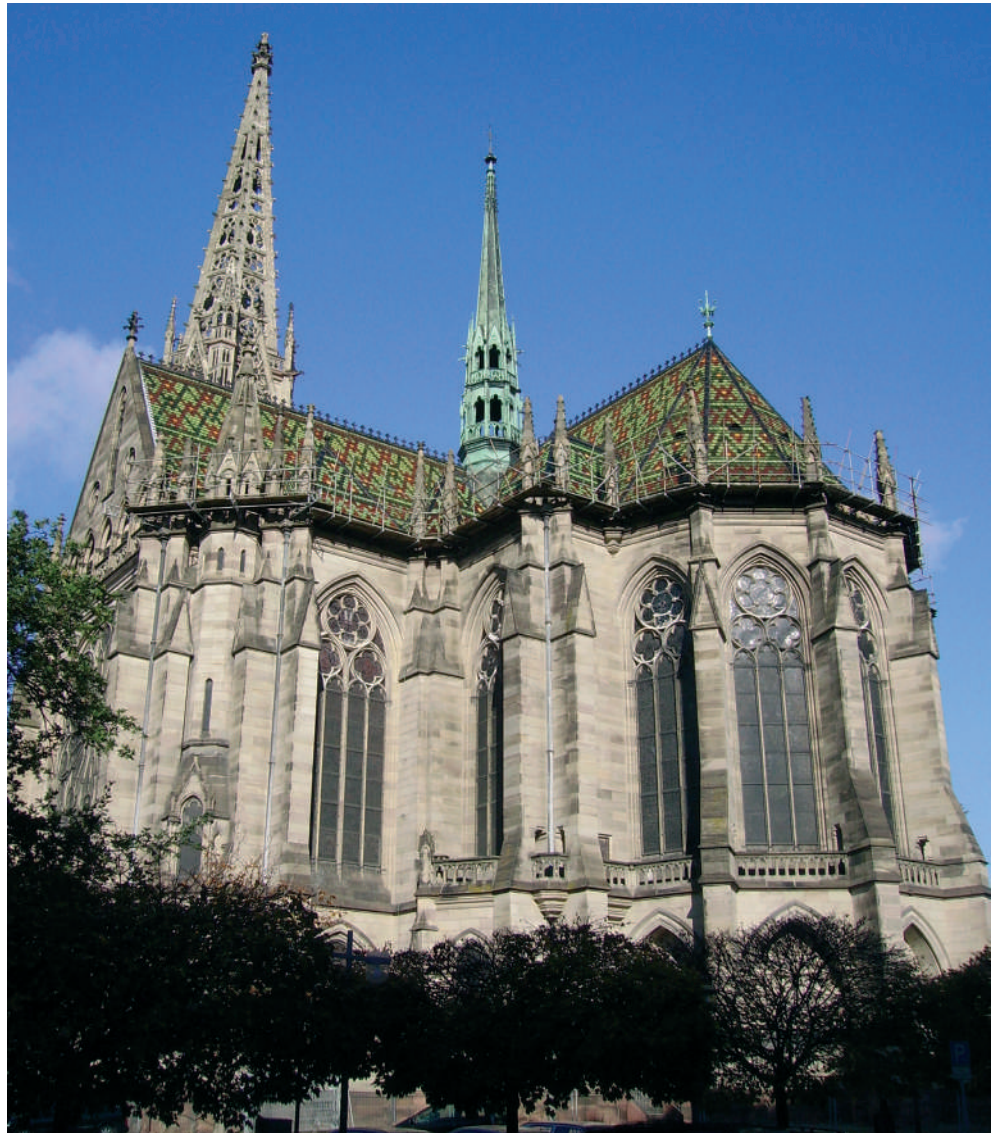
⁵ Theodore Beza (1519–1605) francia reformátor Kálvin János egyik tanítvá- nya volt.

romszor vetették börtönbe, de a lángelméjét és nemes jellemét csodáló király, aki nem volt hajlandó őt feláldozni a papság gyűlöletének, mindannyiszor kiszabadította.

Barátai Berquint többször figyelmeztették a veszélyre, amely Franciaországban fenyegeti, és arra buzdították, hogy kövesse azokat, akik önkéntes száműzetésben kerestek oltalmat. A nagy humanista gondolkodó, Rotterdami Erasmus (1466–1536), akinek ragyogó műveltségéhez sajnos nem társult az az erkölcsi nagyság, amely az életet és dicsőséget alárendeli az igazságnak, a veszélyektől megrettenve ezt írta Berquinnek:

„Kérd magad követnek valamelyik idegen országba! Menj, és utazd be Németországot! Ismered Bedát,⁶ és tudod, hogy milyen: ezerfejű szörnyeteg, aki mérgeét mindenfelé fröcsköli. A te ellenségeidet légióknak hívják. Még ha ügyed jobb is lenne, mint Jézus Krisztusé, addig ki nem engednek a kezükből, amíg nyomorultul el nem pusztítanak. Ne bízz túlságosan a király védelmében! Bármilyen történjék is, ne hozz rám bajt a teológusok tanszékén.”⁷

A veszély sűrűsödésével azonban Berquin szilárdsága egyre nőtt. Ahelyett, hogy elfogadta volna a megrettent Erasmus tanácsát, még bátrabb lépésekre határozta el magát. Nemcsak az igazságot védelmezte, hanem a tévelygést is leleplezte. Az eretnokség vádját, amellyel Róma

Az 1529-beli speyeri tiltakozás 1904-ben felépült emléktemploma Speyerben

barátai meg akarták bélyegezni, visszafordította rájuk. Legaktívabb és legelkeseredettebb ellenfelei a város és a nemzet egyik legnagyobb egyházi tekintélyének, a nagy párizsi egyetem teológiai tanszékének tudós doktorai és szerzetesei voltak. E doktorok írásaiból Berquin tizenkét állítást emelt ki, amelyeket nyilvánosan „Biblia-ellenes”-nek és „eretnek”-nek nevezett, és kérte a királyt, hogy vállalja a bírászkodást a vitában.

A király elvállalta e szerepet, arra szólítva fel a vádolókat, hogy védjék meg ügyüket a Bibliából. Ám ők jól tudták, hogy e fegyvert aligha

tudják használni. Inkább a bebörtönzés, a kínvallatás és a máglya voltak azok a fegyverek, amelyekhez értettek. Most fordult a kocka, és már abban a veremben látták magukat, amelybe Berquint szerették volna taszítani, s ezért mindenáron valamilyen kibúvót kerestek.

És ekkor történt egy esemény: azokban a napokban az egyik utcasarkon álló Szűz Mária szobrot valaki megcsonkította. Nagy izgalom lett a városban, s a tömegek sajnálkozva és felháborodva özönlöttek a tetthelyre. A király is mélyen megrendült, a szerzete-

⁶ Noël Beda (1470–1537), a párizsi Sorbonne Egyetem Teológia Fakultásának dékánja, a reformáció ellenzője.

⁷ Wylie, ugyanott.

seknek pedig éppen jól jött ez a dolog. Siettek is kihasználni:

„Ez Berquin tanításainak gyümölcse – kiáltozták. – Ez a lutheránus összeesküvés mindent romba dönt: a vallást, a törvényeket, még a trónt is!”

Berquint ismét letartóztatták. A király éppen akkor nem tartózkodott Párizsban, így a szerzetesek azt csinálhatták, amit akartak. A reformátor felett törvényt ültek, halálra ítélték, és még aznap végrehajtották az ítéletet, nehogy Ferenc közbelépjen, és megmentse.

Dél volt, amikor Berquint kivették a kivégzés helyére. Hatalmas tömeg gyűlt össze, hogy tanúja legyen az eseménynek. Sokan megdöbbenek és nyugtalanodni kezdtek, amikor látták,

hogyan az áldozat Franciaország legjobb és legkiválóbb nemesi családjából való. Csodálkozás, felháborodás, megvetés és keserű gyűlölet árnyékolta be a kavargó tömeg arcát. Csak egy arcra nem borult árnyék: a mártír gondolatai a kavargástól messze távol jártak. Csak arra gondolt, hogy Ura jelen van.

A máglyánál Berquin megkísérelt néhány szót szólni az emberekhez, de a szerzetesek, félve a hatástól, kiabálni kezdtek, a katonák pedig fegyvereiket csörgették, és így lármájuk elnyomta a mártír hangját. Louis de Berquin megfulladt, és testét megemésztették a lángok.

Halálhíre elszomorította a reformáció barátait egész Francia-

országban. De példája nem ment feledésbe:

„Mi is szívesen vállaljuk a halált – mondták az igazság tanúi – szemünket az eljövendő életre függesztve.”

(Folytatjuk)

A fenti cikk Ellen G. White: *Nagy Küzdelem* című könyvének 12. fejezetére (A francia reformáció) alapult. Advent Kiadó, Budapest, 1991.

Összeállította:
Jancsó Erik

A reformáció kezdeteit Lutherrel bezárólag, meg a magyar reformációt illetően lásd a *Kalotaszeg Reménye* első tizenhét számát, melyek ingyenesen letölthetők a www.vilagremnye.ro honlapunkról.

Erdélyországi Istenes Vers

A válasz

Bűzös cella,
„A papoké.”
Sötét, levegőtlen,
Így kéri a törvény.
Törvény, mit
Ott „fenn” szabtak,
Hol gyilkosok ülnek,
Gyászául országnak.

Csizma csattog kint,
Új kínzót jelez.
Zár csikordul,
S már be is fordul emez:
Ismeri mindenki
Kárörvendőt, élcest,
A papok ostorát,
Gúnyos börtöntisztet.

– Hallom, hogy ti papok
Oly jófélék vagytok,
Asszonyt, lányt ha láttok,
Meg nem kíméletek.

Jó bort vedelitek,
Sok pénzt bezsebeltek...

Vérszívók bandája!
Hazudtok a népnek,
Potrohotok falánk...
Nos, mit szóltok ehhez?
Válaszolatok hát!

Csend. Ki merne
A sovány s elkínzott,
Rab-darócos hadból
Felelni e tárgyból?
Sötét arcok
A kópaplót szemlélik,
Míg kaján gyötrőjük
Kárörömét érzik.

S ekkor köhécsel,
Torkát köszörüli,
Válaszra készülve
Luther egy utódja,

Wurmbrandt Richárd,
Az áttért izraelita.

– Örmester úr – kezdi -,
Mindezt jól elmondta.
Ezek vagyunk mi,
A papoknak fajzata.
Mind tolvaj, parázna,
Részeges és hazug,
Falánk, gonosz, lusta.

De ismerek egy papot,
Ki más, mint eme csürhe,
Ki szegényt s nyomorgót
Mindig megbecsülte,
Beteget, bánatost,
Árvát segítette.

Tiszta volt, s szent éltű,
Hazugság, folt nélküli:
E papnak a neve:
A mi Urunk Jézus!

Ő az, aki minden
Érző szívnek vágya,
Igen, ő rászolgált
Az örmester úr bizalmára!

Az egek és a természet hirdetik egyetlen reményünk, az értünk mindhalálig szenvedett, szerető Jézus dicsőségét

Feledjen hát minket,
S Őt kövesse, bátran!

Csend koppan
A túlsúfolt cellában.
– Mi lesz most?
Elszorulnak szívek s ajkak,
Megtört szempárok
A tisztre sandítanak.

Az nem szól,
Csak áll – megmeredve.
Majd lassan megfordul,
S kimegy, eltöprengve.

Felszusszan a sok pap,
Keleti meg római,
Kálvini meg evangéliumi,
Kit egyformává tett már
a csíkos ruha,
S rettentő, megalázott állapotá...

De most felszáll
Szívükből a hála,
Annak, Aki vérét adta,
Hogy mindnyájunknak
Büntől beteg szívét
Örökre lemossa.

„...mert a mi atyánkfiainak
vádolója levettetett (...)
És ők legyőzték azt a Bárány
véréért,

*És az ő bizonyágtételüknek
beszédéért,
És az ő életüket nem kímélték
mindhalálíig.”*

(Jelenések 12:10-11)

(A fenti vers Visky Ferenc:¹ *Fogoly vagyok* című könyvének *Ne nekünk* fejezetének alapján készült. 81. oldal, Koinónia Könyvkiadó, Kolozsvár, 2017)

(Szeptember 2020)

Richard Wurmbrand (1909–2001) bukaresti zsidó családban született. Fiatalkorában a kommunista mozgalomba állt be, ezért börtönt is szenvedett Antonescu idején. A Doftanában töltött évek miatt tödőbajos lett. Gyógyulása idején elfogadta Krisztust, és lutheránus lelkésszé vált, zsidókat és nem zsidókat vezetve hitre. A háború idején, a Norvég Lutheránus Misszió alkalmazot-

taként számos zsidónak nyújtott menedéket. A kommunista diktatúra idején megalkuvásra képtelen természete miatt 14 évet ült börtönben. 1965-ben, norvég testvérek közbenjárására családjával együtt sikerült az Egyesült Államokba emigrálnia, ahol megalapította *Mártírok Hangja* nevű missziószervezetet, mely szerte a világon segíti az üldözött keresztényeket.

Richard Wurmbrand

¹ Visky Ferenc (1918–2005) erdélyi református lelkész, a Betánia megújítási mozgalom tagja. 1958-64 között hat évet ült a kommunista börtönökben. Rabtársa és jó barátja volt Richard Wurmbrandnak (1909–2001).

A falevél

Sárga kutyám hat hónapos,
Hangja idestova felnöttes, ugatása hangos.
Míg távoli udvarokról társai válaszolnak,
Ő bős tekintettel oroszlánságot próbálgat.

De egyszer csak szél kerekedett,
Mely néhány száraz levelet a földről felemelt.
Egyikük, miközben furcsán kavargott-hempergett,
Hős kutyánkhoz vészesen közelgett.

Az riadtan nézte, amint forgott,
Majd nem véve tréfára a dolgot,
Sarkon fordult, s riadtan eliszkolt,
Elfeledve azt, hogy az előbb – még oroszlán volt.

Számos a hős, ki csendes időkben kiereszti hangját.
Hallgatva az illet, nem győződ csodálni bátorságát.
Ám ha levél zörren, s kell tán kockáztatni,
Igazságért kiállni, vagy árral szemben úszni:

Kámforrá válnak, vagy arctalan, tapsoló tömeggé...
Nem kérdik: hol van Isten, ki volt a három ifjúé,
Sem azt, hogy vajon Dániel (vagy Jézus?) is ezt tenné?

Visszahőkölünk-e, mert ím, hétszeresre fűtik
a kemencét?
Nem hisszük többé, hogy Isten uralja az oroszlánok
vermét?

Ürügyet mindig talál a gyáva,
Ám ilyenné nem lehet az Isten országa.

„A gyáváknak pedig
és hitetleneknek (...) része
a tüzzel és kénkövel égő tóban lesz...”

(Jelenések 21:8)

(2021 februárjában)

Jancsó Erik,
Kolozsvár

A Tízparancsolat

Vizedik rész:

A kilencedik parancsolat

„Ne tégy a te felebarátod ellen hamis tanúbizonyságot.” (2 Mózes 20: 16)

E parancsolat elsősorban a valaki ellen való hamis tanúvallomást tiltja, például a bíróság előtt. Ugyanakkor minden hamis, igaztalan állítás vagy viselkedésmód valamiképpen a felebarátaink ellen irányul.

Pál a hamisságot tanítók ellen írva, így szól:

„Álljon el a hamisságtól minden, aki Krisztus nevét vallja.” (2 Timóteus 2:19)

És ez az elv kiterjeszthető minden egyéb hazugságra. A hazugság szinte minden bűn elkövetésével összefügg. A tisztességtelen nyereszkedést, a hanyagságot, a lopást, a parázna életmódot, a rágalmozó, gonosz beszédet és anánál inkább a gyilkosságot leplezendő, Sátán felkínálja eme saját eszköztárába tartozó fegyverét.

Az otthon szerepe

A valódi szeretetben azonban, amelynek feltétlen bizalommal kell társulnia, nincs helye a hazugságnak. Nézzük csak meg az anya és gyermeke között a kezdetektől kialakuló szeretet-kapcsolatot! A kisgyermek teljesen rábízta magát szüeleire, akik számára kezdetben a mindent jelentik. Ha a család istenfélő, akkor a legszentebb érzelmek aranyozzák be e szeretet-hármaszt, vagy akár négyest, ötöst – az érkező gyermekek számától függően.

A gonosz ellenség azonban irigyli ezt a boldogságot, és a szeretet légkörét a kölcsönös bizalom megrendítésével próbálja megmérgezni. Ehhez pedig meg-

próbálja hazudozásra rávenni a család tagjait. A gyermek, még ha otthon csak jóra tanítják, akkor is hajlamos lehet a rosszra – ezért a szülőket nagy felelősség terheli. Ám nem csupán a szavaik számítanak, hanem élet-példájuk is.

Például, ha az ajtó-nál valaki csenget, és az anyuka ezt súgja kislányának:

– Mondd, hogy nem vagyok itthon!

Vagy, ha a gyermek hanyagságának cinkosáivá válva, a szülők a másnapi dolgozatírás napjára „orvosi igazolást” szereznek a házi-orvostól; ha mindennapi beszélgetéseiket hallgatva, a gyermek rájön, hogy ők sem mindig korrektek a saját ügyeikben – akkor ne csodálkozzunk, ha az ő útja sem lesz a teljes becsületességé.

Lefele vivő út

Szüleimmel, különösen édesanyámmal, gyermekkoromban nagyon jóban voltunk, mindenfélét megbeszélve, elmondva egymásnak. Ám az évek teltevel, a serdülőkorba lépve egyre több titkolni valóm akadt, majd elkezdődött az engedetlenség, az iskolából való lógások, a tanulás elhanyagolásának és az ezzel összefüggő puskázásnak a kora – a mindezeket malterként összefogó hazudozásával együtt.

Emlékszem, tizenegyedik osztályos lehettem, amikor jócskán teltek a hetek, és az otthoni szó-kásos kérdésre:

– Kaptál-e ma valami jegyet? – a válasz majdnem mindig az volt:

– Nem, nem kaptam.

Pedig dehogy is...! A „szerellem korába” érve, minden más, csak

a tanuláson nem állt az eszem. De ha a tanár az ellenőrzőmet kérte – a megérdemelt jegyet beírandó – megvolt a feleletem:

A szülő feladata gyermekét a feltétlen őszinteségre tanítani

– Sajnos otthon felejtettem!

És ez így ment egy ideig, miközben fejem fölött, mint Damoklész kardja,¹ lógott egyre növekvő súllyal a veszedelem. Mert mindannyian jól tudjuk: A hazug embert hamarabb utoléri, mint... azt a bizonyos ebet.

És a baj be is következett: egy késő őszi délelőttön a nagyszünetben éppen az első emeleten várakoztunk a magyar szakterem előtt,² amikor is megláttam édesapámat, amint elhalad mellettünk a folyosón, és a már rá váró osztályfőnökünkkel együtt lassan

¹ Marcus Tullius Cicero (i.e. 106–43), római író és politikus *Tusculumi elbeszélések* című művében ír az i.e. 4. században, a szicíliai Szürakuszaiában élt II. Dionüsziosz türannosz (katonai uralkodó) Damoklész nevű kegyencéről, aki irigyen tekintett ura trónjára. Ezért végül az a barátját saját székébe ültette, és minden jóval ellátta, azonban ezzel egyidőben egy lószőrre kötve, hegyes-éles kardot lógatott a feje fölé – ezzel sugallva az uralkodóra állandóan leselkedő veszélyeket. (Forrás: Wikipédia)

² A jelenlegi kolozsvári Báthory Líceumról van szó

bemennek a tanáriba, miközben sokat sejtető pillantást vetnek rám. A hideg verejték azonnal kivert: tudtam, hogy a rettegett osztálynaplót fogják most átnézni, méghozzá pontosan a rólam szóló oldalt, amelyben ott sorakoztak az eddig eltitkolt, rosszabbnál-rosszabb jegyek...

Nem telt sok időbe, és édesapám már jött is kifele, és csak egy rövid mondatot vetett felém:

– Otthon majd számolunk.

Azt az aznap délutáni „számítórát” senkinek sem kívánám: akkor, a nyolcvanas

évek kommunista Romániájában még nem sokat tudtak a különféle nemzetközi emberi jogokról, édesapám pedig szükség esetén nehéz kézzel rendelkezett.

De hát rajtam, ahogy lassan szüleim is rájöttek, már ez sem segített. Egy olyan úton indultam el, mely a tapasztalatlan fiatal előtt jónak látszik, de a „vége a halálnak útja.”³

Kedves Olvasók! Gondoltunk-e már arra, hogy az élet nagy iskoláját járva, valahol, egy rejtett „osztálynaplóba”, melyet Isten a végső számadás órájára tart, mindent lejegyeznek rólunk?

„És láttam a halottakat, nagyokat és kicsinyeket, állani az Isten előtt: és könyvek nyitatták meg, majd egy másik könyv nyitatték meg, amely az életnek könyve, és megítélteték a halottak azokból, amik a könyvekbe voltak írva, az ő cselekedeteik szerint.” (Jelenések 20:12)

Ha bűnösségünk tudatában, a megszorított földi szüleink

³ Példabeszédek 16:25

és tanáraink előtt is oly nehéz volt megállni, mi lesz majd, ha a feltámadást követően Isten és a mennyei törvényszék előtt kell majd számot adnunk? Amint a Zsidókhoz írt levélben is olvassuk:

„Rettenetes dolog az élő Istennek kezébe esni.” (Zsidók 10:31)

Ne habozzunk hát! Kérjük már most, minden eddigi bűnünkre és hamisságunkra az Atya bocsánatát a Krisztus vére által, és térjünk rá, a Szent Lélek állandó útmutatósára és erejére támaszkodva, a teljes becsületesség útjára.

A biológiaóra

Ami az ifjak nevelését illeti, Istennek az akkori hitetlen, kommunista időkben is megvoltak a módszerei és az emberei.

Érettségi előtt néhány hónappal egy délelőttön a biológia-szakteremben voltunk. Nem tartozott „veszélyes” órák közé, és

nyugdíjhoz közeledő tanárnőnk csendes, jóindulatú személy volt. Előre bejelentett dolgozathoz készültünk, mindenki a maga mód-

ján – sokan közülünk sajnos a puskázás kellekeinek, a különböző füzetek, könyvek padban, táskák, ruhák közé való elrejtésével foglalatzkodva.

A tanárnő bejelentette a tételt, majd mindenki írni kezdett. De amint a katedra mellett ide-oda járt, észrevette, amint előle rejtőzni próbálva, sokan könyveinkből másolunk.

Ekkor szokatlan dolgot tett: ahelyett hogy lecsapott volna néhányunkra, haragra gerjedve így szólt:

– Nemsokára bevégezitek az iskolát, leérettségiztek és kikerültök az életbe. Ha még most sem akartok ebből a könnyű anyagból inkább egy becsületes hetes-nyolcast megírni – amire pedig bármelyikőtök képes lenne – mint egy becsstelen kilenccet vagy tízest, akkor milyen ember válik belőletek...?! Én tovább nem nézem ezt, nem

őrizlek titeket. Tegyétek, amit jónak láttok, de szégyelljétek magatokat!

E szavakkal, égve a felháborodástól, kiment és becsapta maga mögött az ajtót. Az osztályban nagy csend lett – megdermedve ültünk.

Még ma is, több évtized múltán magam előtt látom egyik, mindannyiunk által tisztelt osztálytársunkat, a kolozsvári – akkor még létező – nagy kötöttáru-gyár igazgatójának a fiát, amint a padból kihúzza a könyvét, becsukja, és lemondó mosollyal félredobja. Ekkor sokan hasonlóképpen cselekedtünk, és papírjaink fölé hajolva, megpróbáltunk csupán emlékezetből, önállóan írni.

Már nem emlékszem hányast kaptam arra a dolgozatra, de ma is kellemes érzés járja át szívemlelkem: mintha egy másik, új világ nyílt volna meg egy pillanatra előttem, amelyben más törvények uralkodnak. Igen, ahol csak a drága Szent Lélek két szelíd segéd-tanítómestere figyel a sarokból: a Lelkiismeret és az Önként Vállalt Becsületesség.

Nagyon fontos már az iskola padjában is a teljes becsületesség útját választani

Mint e világ piacának szereplői, becsapni vagy szolgálni akarjuk felebarátainkat?

A világ piaca

Ez a világ a menny előcsarnoka lehetne, ha a szeretetlenség nem mérgezte volna meg légkörét. A hazugság pedig a szeretetlenség egyik megnyilvánulási formája.

„Szeresd felebarátodat, mint magadat” – tanít minket az Úr Máté 22:39-ben. Be tudná-e csapni valaki azt a felebarátját, akit annyira szeret, mint önmagát?

Amikor a piacra megyünk, sokszor azt mondja az eladó:

– Hagyja, majd én teszek.

Felénk mutatósan, a legszebb darabokból van felépítve a paradicsom, az alma, az eper vagy a narancs halom – de amit ő dobál be a zacskóba, az vajon milyen lesz?

A baj az, hogy szépet mutatunk, de hogy végül mit csempészünk oda felebarátunknak, az már a bennünk levő szeretetlenség mértékétől függ. És nem csak a piacon van ez így. Az üzleti élet minden területén – a bankkölcsonktól és autóvásárlástól kezdve a bolhányi betűkkel felcímkézett élelmiszerekig – mind be akarják csapni valamilyen módon a vá-

sárlót. Nem beszélve az udvarlási időszak kellemes álarcairól... pedig közülünk ki szeretne – vagy szeretett volna – zsákbamacskát kapni?

Hát igen – sóhajt ilyenkor e korszak embere – a mai világban sajnos nem lehet másképpen...

Valóban így lenne?

Az ügynök

Minden valamirevaló eladó vagy ügynök tudja, hogy árujának

mindig a jó vonásait kell kiemelni, míg a rosszakat (melyeket, a saját termékünkről lévén szó, amúgy nagyon jól ismerünk) el kell kerdőzni, vagy el kell hallgatni. Mert ha túl őszinte akarsz lenni, akkor már holnaptól kezdve más munka után nézhetsz. Csakhogy a szívem mélyén ketyegő kis óramű, amit jóérzésnek nevezhetünk, ilyenkor azt súgja: az elhallgatás is egy fajta hazugság.

A legkellemetlenebb meglepetések egyik csoportját a befektetés nagy összege miatt a házak, lakások vásárlása után kiderülő rejtett hibák jelentik.

Néhány évvel ezelőtt olvastam egy könyvet az Egyesült Államok egyik legsikeresebb ingatlanügynökéről, aki a nagyvárosi élet stresszét megunva, családjával együtt kiköltözött az egyik leggyéribben lakott államba, Montanába, és oda is az erdő kellős közepébe. Egy ideig élvezték a csendet és a pihenést, míg végül a főnöke ott is rátalált, és meggyőzte, hogy csak egy picit dolgozzon be neki – anélkül hogy visszaköltözne: sokan hétfégi házakat kerestek Montanában, avagy ugyanúgy, mint ő, a civili-

Jim és Sally Hohnberger

záció zűrzavara elől menekültek. Jim – mert így hívták – ráállt. És mondanom sem kell, hogy nemsokára ő lett Montana legsikeresebb ingatlanügynöke.

Vajon mi volt a módszere? Nagyon egyszerű a válasz: a buzgó reggeli imán, és Istenel való kapcsolaton túl, mindig megkérdezte az ügyfeleit, hogy pontosabban mit szeretnének, majd bemutatta a szóba hozható ingatlanokat, de úgy, hogy őszintén beszámolt mind az általa felfedezett pozitív tulajdonságokról, mind a lehetséges vagy valós hibákról.

Ennek pedig az lett az eredménye, hogy a vásárló nyugodtan, stresszmentesen dönthetett, és utólagos csalódás sem érhetette. Tapasztalatáról ez utóbbi persze beszámolt barátainak, ismerőseinek, és nemsokára Jim-et egyre több és több új ügyfél hívta fel...

Te és én el tudjuk-e hinni, hogy az igaz Isten megjutalmazza azt, aki úgy cselekszik felebarátjával, ahogy szeretné, hogy ővele is cselekedjenek? (lásd Máté 7:12 versét)

Kegyes hazugságok

Kegyes hazugság... bocsánatos hazugság... jelentéktelen hazugság... milyen jól ki tudjuk sminkelni bűnös mivoltunkat!

Az ellenreformáció élharcosának, a Loyola Ignác által alapított Jezsuita Rendnek volt egy jellemzője, miszerint „A cél szentesíti az eszközt.” Más szóval, ami a hazugságot illeti, a „jó” cél érdekében lehet, sőt üdvös az, ha valakit félrevezetünk. Csakhogy itt rögtön két probléma adódik: először is, mit jelent az, hogy „jó” cél?

A jezsuitáknak e kérdésre egyszerű volt válaszolniuk: számukra minden, aminek valami köze volt a reformációhoz, tűzzel-vassal – és számos más eszközzel – irtandó volt. Mi sokszor a kellemetlen helyzetek elkerülése, a kisebb adózás, vagy a rákos beteg hamis nyugalomba ringatása, avagy ki tudja milyen más, általunk „jónak” ítélt cél érdekében használjuk e fegyvert, amely... kié is?

És itt vetődik fel a második probléma. Egyszer az Úr Jézus így szólt az ellene támadó zsidókhöz:

„Ti az **ördög** atyától valók vagytok, és a ti atyátok kívánságait akarjátok teljesíteni. Az emberölő volt kezdettől fogva, és nem állott meg az igazságban, mert nincsen őbenne igazság. Mikor hazugságot szól, a sajátjából szól, mert hazug és **hazugság atyja.**” (János 8:44)

E versből világosan kiderül, hogy a hazugságnak, mint fogalomnak, Sátán az atyja, azaz a szerzője. Isten az Ő Szent Lelke által **sosem** indíthat minket hazugságra, **mivel Istennel annyira nem fér össze a hazugság, mint fénnel a sötétség.** Más szóval, minden féle-fajta hazugságnak csak Sátán lehet az ihletője, úgy ahogy bármely színű és fajtájú, kisebb-nagyobb kígyónak is csak kígyó lehet a szülője, és semmi más.

Ezt Cseri Kálmán (1939–2017) Budapest-Pasaréti református lelkész egy alkalommal így fejezte ki:

– Kegyes hazugság? Ilyesmi nem létezik! Mert Isten az, aki kegyes, a hazug pedig az ember!

Jó. De akkor mi legyen, ha igazán Isten ügyét kell szolgálnom hazugság által, és másképpen se-hogy sem lehet?

Dehogy nem lehet! Ha pl. egy (újból) eljövendő keresztényüldözés keretében a titkosrendőrség más keresztények lebuktatása érdekében vallat, ahelyett hogy félre próbálnánk őket vezetni – amire nem sok esélyünk van, hisz számtalan keresztkérdéssel, és megannyi, Sátán konyháján kifundált eszközzel próbálnak majd csapdába csalogatni – egyszerűen jelentsük ki, hogy az illető kérdésre nem válaszolhatunk.

Mire e mondatot leírtam, már szinte hallom Sátánnak, és – a jól megérdemelt, bőséges nyugdíjukat élvező – zsoldosainak nevetését:

Cseri Kálmán egy életen át tartó hűségese munkássága során azt vallotta, hogy életünk gyakorlati kérdéseiben mindig a Biblia szerint kell cselekednünk

– Hát, kis barátom, te könnyen elmesélted ezeket a kényelmes meleg szobában, az íróasztalod mellett, de kerülnél csak a kezünkbe hosszabb–rövidebb időre, ott, a mi otthonos kínzókamráinkban... akkor látnánk csak meg, ki hősködik tovább!

Mit válaszolhatna erre az egyszerű hús-vér ember? Csak annyit, hogy:

„Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk?” (Róma 8:31), és még:

„És ők legyőzték azt (azaz Sántát, a régi kígyót – 10. vers) a Bárány vééréért és az ő bizonyágtételüknek beszédéért, és az ő életüket nem kímélték mindhalálig.” (Jelenések 12:11)

Végezetül pedig egy történettel szeretném zárni e témát.

Az írógép

Az elmúlt arany-korszak, mint sokan emlékszünk rá, nem volt éppen a szólás-szabadságé. A dörgő tapsviharokat arató központi kijelentéseken kívüli bármely más lehetséges véleményt, enyhén szólva nem vettek szívesen – nem kevésbé ezeknek terjesztését. Ennek érdekében a még csupán vállalatok, gyárak tulajdonában levő fénymásoló gépeket munkaidő után mindig be kellett zárni és az ajtót lepecsételni, írógép otthoni birtoklására pedig csak nagyon indokolt esetben, munkája érdekében kaphatott néhány ember engedélyt, és azoktól is havonta vettek írásmintát.

Ezen körülmények közepette, a későbbi feleségem, aki akkor még a gyülekezetében más fiatalokkal együtt a különböző szolgálatokban tevékenykedett, elkeseredve tapasztalta a gyermekekkel való munka esetében a teljes nyomtatott-anyag hiányt. Mindent kéz-

zel kellett másolni, s ha valahol írógéphez jutott valaki, 5–6 hárttyavékony, indigóval elválasztott lapot húztak be egyszerre, úgy, hogy az utolsón már szinte semmi sem látszott.

– Annyira szeretnék egy írógépet, amelyet a gyermek-bibliatanulmányok legépelésére, és Isten dicsőségére használhatnék fel! – sóhajtott.

És az Úrhoz eljutottak e szavak.

Két évenként rövid időre Magyarországra lehetett utazni, és a györgyfalviak, kiskapusiak és más kalotaszegiek, varottasokkal jól megrakodva ki is használták ezt. A nyolcvanas évek második felében történt, amikor is szüleivel a sötétségbe borult, mindenből hiányt szenvedő Romániához

mennyezetet, és oda dugott el valami tiltott árut. A román határhoz érve, felszálltak a vámellenőrök.

– Van-e valami tiltott holmijuk, vagy bejelenteni valójuk? – kérdezte egyikük.

Ha erre azt mondták volna: Nincs – hazudtak volna. Ha azt válaszolják: Van – elkobzás, és büntetőeljárás a vége. Mi történjen hát?

– Önök azért vannak itt, hogy keressenek! – válaszolta Ilonka, miközben rájuk mosolygott.

Az ellenőr körülnézett, de az írógépet nem vette észre, vagy talán táskának nézte – pedig jól látszott a fogantyúján megdobozszerű tartóján a valódi rendeltetése. Ugyanakkor a mennyezetet ők is leszerelték, rátaláltak az illető holmijára, és azonnal elvitték, gazdájával együtt.

A vonat elindult, és az írógép, a diktatúra utolsó éveiben végezni kezdte munkáját, amelyért Isten ide-rendelte. Nem volt szükség sem hazugságra, sem ravaszkodásra: Isten bölcsességet adott Ilonkának, s ugyanakkor „megverte vaksággal” a vámost, amint megtette Lót és Elizeus esetében is a rájuk törőkkal.⁴

Legyünk hát mindenkor Isten hűségesei, kerülve minden hamisságot, de ugyanakkor támaszkodjunk bizalommal az Ő erejére és bölcsességére!

„**Boldogok, akik megtartják az ő parancsolatait, hogy joguk lehessen az élet fájához, és bemehessenek a kapukon a városba. De kinn maradnak az ebek és a bűbajosok, és a paráznák és a gyilkosok, és mind, aki szereti és szólja a hazugságot.**” (Jelenések 22:14–15)

Jancsó Erik, Kolozsvár

⁴ Lásd 1 Mózes 19:11, 2 Királyok 6:18

Erika írógép

képest földi Kánaánnak tűnő Budapestre érkeztek. A varottasok nagyon jól elkeltek, és az egyik üzletben megpillantott egy írógépet – Erika márkájút, pontosan ahogy később a kislányunkat elneveztük.

Megvették, majd vonatra ültek. „Atyánk, kérünk segíts meg hogy ezt az írógépet átvihezzük.” A fekete tartójú masinát maga mellé tette, mintha csak egy táská lenne, könnyedén átvette rajta egy köttött blúzt. Eközben az egyik fülkebeli utas leszerelte a

Szombat vagy vasárnap?

Válaszoljon a Szentírás! (1. rész)

A Világ Reménye ez év januári lapszámában alkalmunk volt a negyedik parancsolatot tanulmányozni, mely a heti szombatnap megszentelését kéri:

„Megemlékezz a szombatnapról, hogy megszenteld azt...” (2 Mózes 20:8) Napjainkra azonban a keresztény világ túlnyomó többsége a vasárnapot tartja heti ünnepnapnak. Van-e ennek a változásnak bibliai alapja? Ezt fogjuk az alábbiakban megvizsgálni.

Hogyan viszonyult Jézus Krisztus a Törvényhez és a szombathoz?

Sokak szerint Jézus már e földi munkássága során áthágta a (saját maga által a Sínaj-hegyen kőtáblára írt)¹ szombatot, és erre tanította követőit is. Azonban figyeljük meg az alábbi kijelentését:

„Ne gondoljátok, hogy jöttem a törvénynek, vagy a prófétáknak eltörlésére. Nem jöttem, hogy eltöröljem, hanem inkább hogy betöltsem.” (Máté 5:17)

Nos, amennyiben nem állt Jézus, a mi Megváltónk szándékában eltörölni a törvényt, akkor az

¹ „Mikor pedig elvégezte vele való beszédét a Sínaj hegyen, által adá Mózesnek a bizonyosság két tábláját, az Isten ujjával írt kőtáblákat.” (2 Mózes 31:18) Kit értünk itt Isten alatt? Csak az Atyát, akinek Jézus majd a törvényeit eltörli? Az Atya és a Fiú egyek: „Én és az Atya egy vagyunk.” (János 10:30) Isten pedig nem változik (lásd Jakab 1:17), sem a bűnhöz való viszonyulása. „... a bűn pedig a törvénytelenység” (1 János 3:4)

ma is érvényben van. Ő betöltötte a törvényt, vagyis megtartotta². Nem farizeusi, legalista módon,

A Tízparancsolat rövidített, héber nyelvű változata

hanem szeretetből. Amikor tanítványaitól búcsúzott keresztthalála előtt, felhívta tanítványai figyelmét arra, hogy a Krisztus iránti szeretetnek az ő parancsolatai megtartására kell indítania követőit:

„Ha engem szerettek, az én parancsolataimat megtartsátok.” (János 14:15)

² Ugyanezen *betölteni* igét találjuk két fejezettel előbb, Jézus keresztségekor. Keresztelő János úgy gondolja, inkább Jézusnak – akiben nem volt bűnt – kellene őt megkeresztelnie, és nem fordítva. Csakhogy az Úr mindenben példát akart mutatni nekünk, követőinek, ezért így válaszol: „Engedj most, mert így illik nekünk minden igazságot **betöltenünk**. Ekkor engede néki.” (Máté 3:15) Itt a keresztség igazságának **betöltése** azt jelentette, hogy Jézus megkeresztelkedett, azaz **alávetette magát** ezen követelménynek, **cselekedte** azt. Ugyanígy, a Máté 5:17-et eképpen értelmezhetjük: „Nem jöttem, hogy (a törvényt) eltöröljem, hanem inkább, hogy betöltsem” – vagyis azért jött, hogy alávesse magát a törvénynek, cselekedje azt.

Az effajta engedelmességre késztesse az Isten iránti szeretet minden embert (1 János 5:3).

Lukács 4:16-19-ben arról olvashatunk, hogy názáreti látogatása alkalmával Jézus szombaton felállt olvasni a helyi zsinagógában. Egyes magyarázatok szerint ezt azért tette, hogy minél több emberhez szólhasson. Lukács 4:16-ban azonban azt találjuk:

„És méne Názáretbe, ahol felneveltetett; és beméne **szokása szerint** szombatnapon a zsinagógába, és felállt olvasni.”

Ha szokása szerint tette az említett dolgot – ez azt jelenti egyben, hogy rendszeresen ismétlődő gyakorlat volt ez nála. Különböző az evangéliumokban nyomát sem találjuk

annak, hogy az embereket arra tanította volna, hogy **ne** ünnepeljék meg a szombatot. Ellenkezőleg: amikor nem sokkal halála előtt az Olajfák hegyén Jeruzsálem jövendő pusztulásáról, mint visszajövetelének jeléről beszélt, ekként intette tanítványait: „Imádkozzatok pedig, hogy a ti futásotok ne télen legyen, sem pedig szombatnapon.” (Máté 24:20).

Itt a rá majd negyven évre bekövetkező eseményekről van szó. Ha pedig Krisztusnak szándékában állt volna a szombatünnepelt eltörlése, és a nyugalomnap vasárnapra való áthelyezése, miért nem mondta a tanítványainak ezt: „Imádkozzatok, hogy futásotok ne télen legyen, sem a **hét első napján**”? Erre a kérdésre csak egy válasz adható: Jézus a jövőre nézve is pihenő- és imádati napnak tekintette a szombatot.

Gyógyítások

Mások szerint ő nem ünnepelte meg a szombatot, hiszen ezen

a napon is gyógyított! Így tehát a szombatot nem tekintette szentnek. A négy evangélium Jézus Krisztusnak huszonhat gyógyítási csodáját jegyzi fel, ebből azonban mindössze hat eset történt szombaton, míg a maradék húsz más napokon ment végbe. Tehát, **Ő minden napon** gyógyított, mivel nem tehetette, hogy a hozzá fordulókon meg ne könyörüljön. Mindezeket figyelembe véve, elmondhatjuk: a szombati gyógyítások által Jézus bemutatta szerető jellemét, és azt, hogy a szombat az öröm és a gyógyulás napja:

„Szabad tehát szombatnapon jót cselekedni.” (Máté 12:12)

Csak a farizeusok és az írástudók szeretetlen vádaskodásai szerint nem tartotta meg a szombatot (János 5:16 és János 9:16). Az ő emberi hagyományuk tartotta úgy, hogy a szombati gyógyítás bűn.

Ne feledjük, Isten és Jézus jelleme nem változik: Ő vagy az Atya – sem az Ő, sem az Újszövetségben – nem vádolható azzal, hogy a közönséges munka szombati megtiltásakor mindezt a gyógyító tevékenységre is értette. Jézus, a Nagy Orvos, az Atya, vagy a Szent Lélek, kik mindenben egyek, a szenvedések enyhítését minden napon fő feladatuknak tartják.

De mi a helyzet a szombati kalásztépéssel?

Amikor Jézus és tanítványai egy szombati napon gabonavevőseken haladtak át, kalászköveket téptek, és a szemeket kimorzsolván, elfogyasztották őket. (Máté 12:1-8; Márk 2:23-28). Ezzel kiváltották az arra járó farizeusok és írástudók mélységes rosszallását, akik szerint ez munkavégzésnek számított. Jézus Krisztus védelmébe vette a tanítványait, hiszen

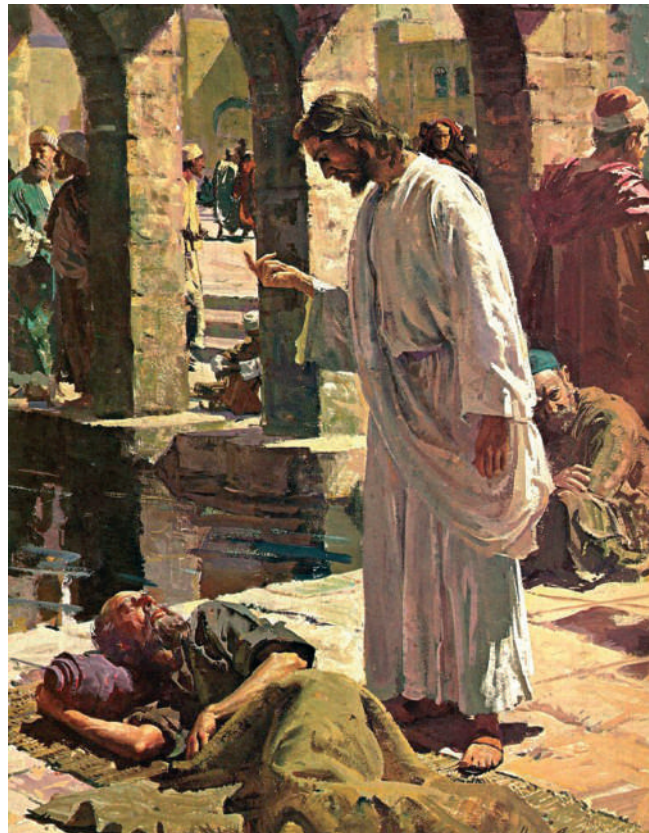
ők éhesek voltak, és nem volt náluk étlem (és a leselkedő, jómódú farizeusok pedig nem hívták őket meg ebédre). Azonban Jézus Krisztus őket védelmezte, és nem magát a kalásztépést, mely szükségtelen esetben megcselekedve valóban szombatrontás lett volna. Ugyanakkor Isten törvénye mindig a szeretet nagy elve alapján értelmezendő.

Ezért nem vétkezett Dávid sem, amikor a papok számára fenntartott szent kenyerekből evett. (Máté 12:3-4, 1 Sámuel 21:1-6). Mindezek értelmében a Megváltó senkit sem oldott fel a szombat megtartásának parancsa alól, hanem mindössze gyönyörűséggé akarta tenni az ember számára (Ézsaiás 58:13-14), és felszabadítani azt az isteni jegyet nélkülöző emberi rendeltől.

Isten például sosem rendelt el *szombati járófölddel* kapcsolatos utasítást (amely, a zsidó tradíció alkotása volt, és előírta, hogy csak kb. egy kilométert volt szabad gyalog megtenni a szombati napon). Másrészt, sosem tiltotta meg a szombati beteggondozást, s ugyanígy a gyógyítást sem, a zsidó vezetők viszont másképp látták.

Hogyan viszonyult Pál apostol a szombati megünnepléséhez?

Számos mai keresztény a szombat és a törvény megszűnését Pál

Jézus Krisztus gyógyít a Bethesda tónál (Harry Anderson festménye)

apostol gyakorlatával és tanításával indokolja. Tekintsük hát meg e problémát közelebbről!

A korai kereszténység eme jelentős alakja sok helyre ellátogatott – főként pogány vidékekre –, és hirdette az evangéliumot szombaton az ottani zsinagógákban. Sokak szerint ezt csupán azért tette, mert a zsidók egyébként is szombaton gyűltek össze, és csak ekkor kerülhetett velük kapcsolatba. Pál a pizidiai Antiókiában, és Galácia tartományának több városában, majd Filippiben, Thessalonikában, Béreában, Athénban, Korinthusban és Efézusban is prédikált. Filippiben egy vízparton tette ezt, mivel abban a városban nem volt zsinagóga; Athénban az Areopágoszon; Efézusban a helyi ottani zsinagógában, majd egy Tirannosz nevű ember iskolájában.

Figyelemre méltó, ami Antiókiában történt (Apostolok Cselekedetei 13:14-48), ahol Pál a városi zsinagógában Krisztusról beszélt, hiszen onnan kilépve, arra kérték őt *a pogányok, hogy a következő szombaton is* prédikálja nekik ugyanezeket a dolgokat. Így hát, a rákövetkező szombaton majdnem az egész város összegyűlt „Isten igéjének hallgatására” (44. vers).

De most figyeljünk: ha Krisztus az Ő halálával – úgymond – akkorra már érvénytelenítette a szombat parancsolatát, miért nem mondta Pál apostol a pogányoknak:

– Nem szükséges, hogy a következő szombatig várjatok. Én csak a zsidók miatt szoktam idejárni a zsinagógába, szombatonként. Én már holnap, vasárnap, az Úr napján is elmondhatom nektek az öröndetes üzenetet!

Az apostol azonban nem jelenthette ki ezt, sőt eszébe sem jutott, ugyanis tudta, hogy a Teremtéskor megszentelt szombat szentségét Isten sosem vonta vissza.

A törvény – és a szombat – problémája Pál apostol leveleiben

❖ **Róma 6:14:** „Mert a bűn ti rajtatok nem uralkodik, mert nem vagytok törvény alatt, hanem kegyelem alatt.”

Vajon ezt úgy értelmezhetjük, hogy a *kegyelem alatt* levők számára az egész erkölcsi törvény érvénytelen, így a szombat parancsa is?

Törvény *alatt* lenni azt jelenti, hogy a *törvény ítélete alatt* állunk, mivel áthágtuk, megszegettük. Ha azonban ráébredünk erre, és elfogadjuk Jézust személyes megváltónknak, azaz hisszük, hogy helyettünk, érettünk és a mi bűneinkért halt meg, Isten megbocsát, és kegyelméből nekünk tulajdonítja Krisztus igazságát, érdemeit. Amikor ez megtörténik, már nem a törvény, hanem a kegyelem alá kerülünk: „Nincsen azért immár semmi kárhoztatásuk azoknak, akik Krisztus Jézusban vannak, akik nem test szerint járnak, hanem Lélek szerint” (Róma 8:1).

Ez azonban nem jelenti azt, hogy ezután Isten törvényét fi-

gyelmen kívül hagyhatjuk. Pál apostol erről így ír:

„A törvény tehát hiábavalóvá tesszük-e hit által? Távol legyen! Sőt, inkább *a törvényt megerősítjük!*” (Róma 3:31).

Mint már említettük, Isten törvényében benne van a negyedik parancsolat is, amely előírja a szombat megtartását.

❖ **Róma 10:4:** „Mert a törvény vége Krisztus, minden hívőnek igazságára.”

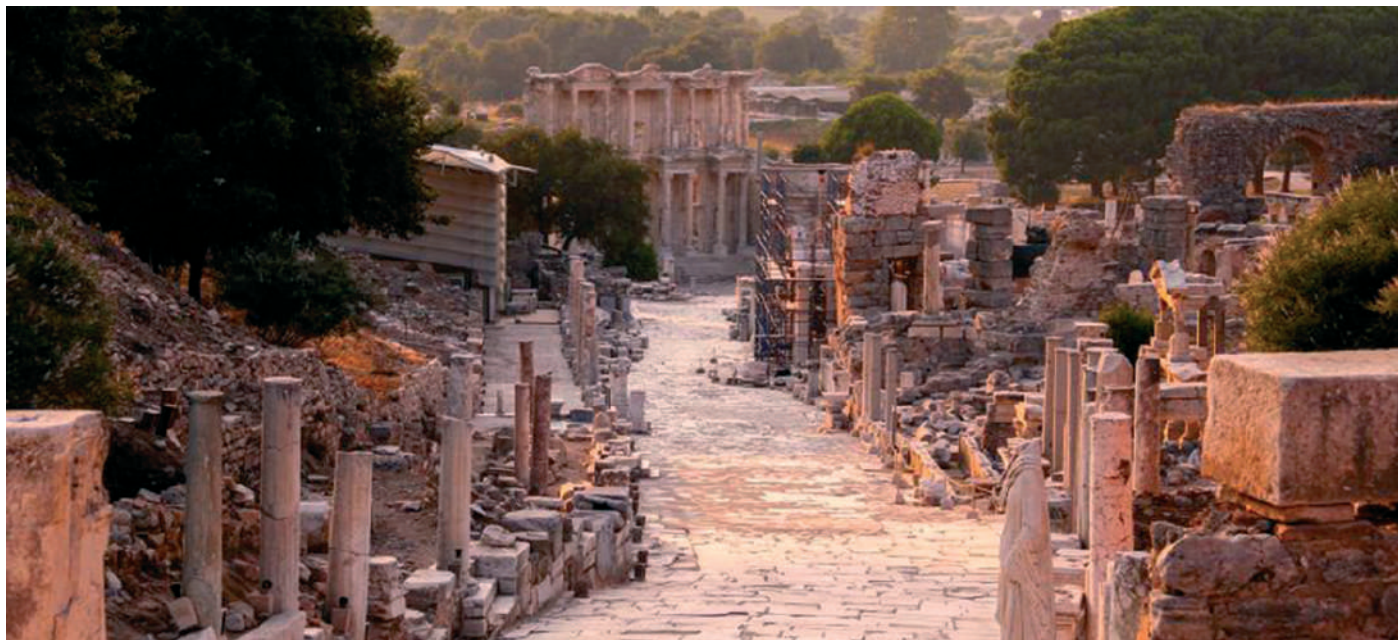
Tehát: Krisztussal véget ért a törvény (a parancsolatok)? Íme hogyan hangzik ez az ige egy újabb Bibliafordításban: „Mert a törvény **végcélja** Krisztus, minden hívő megigazulására” (Új Protestáns fordítás). A törvényből megérthetjük, hogy bűnösök vagyunk, mert vétettünk ellene. A törvény végcélja azért Krisztus, mert Ő rá mutat, mint bűnbocsánatunk és megigazulásunk egyetlen lehetőségére.

❖ **Róma 14:5-6:** „Emez az egyik napot különbnek tartja a másikkal; amaz pedig minden napot egyformának tart. Ki-ki a maga értelme felől legyen meggyőzve. Aki ügyel a napra, az Úrért ügyel, és aki nem ügyel a napra, az Úrért nem ügyel. Aki eszik, az Úrért eszik, mert hálát ad az Istennek, és aki nem eszik, az Úrért nem eszik, és hálát ad az Istennek.”

E szavakat olvasva sokan azt gondolják, hogy végül is teljesen mindegy, melyik napot tartjuk meg: a szombatot, vasárnapot, a hét bármely napját, vagy akár egyet sem. Csakhogy milyen napokról van szó az 5. versben? Bizonyos ószövetségi ceremóniális ünnepekről, amelyek egyes, többnyire zsidókból lett keresztények számára fontosnak tűntek, míg más, ugyancsak hűséges tagok nem ragaszkodtak hoz-

A ma már jórészt víz alá került Bözödújfalú régebbi képe – ahol, 1944-beli, náci haláltáborba való elhurcolásukig, az utolsó székely szombatosok éltek

Az ókori, frígiai Kolossének, Pál egyik misszióterületének romjai (a mai Törökország délnyugati részén)

zájuk. (Galata 4:10-11, Kolossé 2:14-17).

Ami például az eledelt illeti, egyeseknek problémát jelentett, hogy szabad-e enni a bálványoknak áldozott állatok megmaradt húsából. Pál apostol ír erről 1Korinthus 8. fejezetében, és a 10. fejezet 25-28. verseiben. A hitben újak tartózkodtak ezeknek fogyasztásától. Pál végkövetkeztetését a 31. versben találjuk: „Azért akár esztek, akár isztok, akármit cselekesztek, mindent az Isten dicsőségére műveljete.” Tehát, a hitben erősek tanúsítsanak megértést és toleranciát az aggályoskodókkal szemben.

❖ **Kolossé 2:14** Jézusról a következőket mondja: **„Azáltal, hogy eltörölte a parancsolatokban ellenünk szóló kézírást, amely ellenükre volt nekünk, és azt eltette az útból, odaszegezvén azt a keresztfára”** (Lásd még Efézus 2:15-öt).

Mi volt vajon az *ellenünk* szóló kézírás? 5Mózes 31:24-26 szerint létezett egy törvénykönyv-tekercs, amelyet ugyancsak isteni

ihletésre Mózes írt, majd pedig megparancsolta, hogy tegyék a szövetség ládájának oldalához, hogy: „...legyen ott *ellened* bizonyosságul.” (26. vers) Ez a könyv nem a Tízparancsolat volt, hiszen azt maga Isten írta két kőtáblára (2Mózes 32:16; 34:1), és ezeket a szövetség ládájában őrizték (5Mózes 10:5). Jézus nem ez utóbbit tette félre, hanem azt, amit Mózes írt könyvbe, amely pusztán a ceremóniákat tartalmazta.³

❖ **Kolossé 2:16-17: „Senki azért titeket meg ne ítéljen evésért, vagy ivásért, avagy ünnep, vagy újhold, vagy szombat dolgában, melyek csak árnyékai**

a következő dolgoknak, de a valóság a Krisztusé.”

Az „*árnyékai a következő dolgoknak*” kifejezés azt üzeni, hogy itt olyan dolgokról és szombatokról (nyugalomnapokról) van szó, amelyek az árnyékszolgálathoz tartoztak – vagyis olyan rituális szolgálatokról, az áldozati rendszerhez kötődő ünnepekről volt szó, amelyek Krisztusra mutattak, és az ő áldozatával beteljesedtek. Ilyen volt a pászkabarány és a kovásztalan kenyerek ünnepe, a nagy engesztelési nap, s az összes égő-, véres, és ételáldozat.

Azonban a hetedik napi szombat, vagyis a teremtéskor megszentelt heti nyugalomnap nem a bekövetkező dolgokra mutatott előre, hanem vissza a múltra, hétről-hétre emlékeztetve minket arra, hogy Isten a teremtőnk, akinek engedelmességgel tartozunk.

(Folytatjuk)

László Jenő,
nyugdíjas, Kolozsvár

³ A *kézírás* szó még fordítható *adóslevélnek* is. Az ószövetségi törvény szerint a parancsolatok áthágóira átok és büntetés várt – ekként az ilyen értelemben *ellenünk* szólt. Mivel mindnyájan áthágtuk Isten parancsolatait, az egyedüli reményünk Krisztus, aki kereszthalálánál révén átokká és bűnné lett érettünk (lásd 2 Korintus 5:21, és Galata 3:13 verseit), átvéve a különben ránk váró büntetést – ily módon szegezve azt a keresztfára.

Utam Istennel

Silimon Barabás István a nevem, és Szászrégenben születtem 1974-ben. Édesapám katolikus volt, édesanyám pedig református. Szülővárosomban végeztem el a szaklíceumot, majd leérett-ségiztem, és azóta asztalosként dolgozom. 1997-ben házasodtam meg Barabás Ágnessel, és négy gyerekünk született: Szilárd, Orsi, Ági és István.

Miközben teltek az évek, a feleségemben, aki hívő családból származott, vágy támadt arra, hogy közelebb kerüljön Istenhez, és ezért behatóan kezdte el tanulmányozni a Bibliát. Én ugyanakkor sokat dolgoztam – a munkahelyen, meg a kertben – és, más férfiakhhoz hasonlóan, rendszeresen az alkoholban kerestem megkönnyebbülést.

Végül 2011-ben a feleségem megkeresztelkedett (alámerítkezett) a régi magyar adventista gyülekezetben, ahova már addig is járt a gyerekeinkkel együtt. Egy idő múlva Szilárd és Orsi is követték példáját. Én nem eleneztem családom e döntését, ugyanakkor többször kijelentettem, hogy belőlem hívót ugyan nem csinálnak. Nem akartam ugyanis elhagyni életmódomat, szokásaimat.

De Istennek más útjai vannak, és Ő tudja, hogy mi a gyógyszer az ember büszkeségére. Következtek hát rám a csapások, amelyeket Ő megengedett számomra. Édesapám, miután két évig szenvedett rákban, 67 éves korá-

ban elhunyt. A temetésre hazajött két évvel kisebb öccse Magyarországról, aki nagyon szerette őt, és valószínűleg a megrázkódtatás miatt, még a temetés előestéjén szívrohamban meghalt.

Esküvői fotónk

Ezen kívül két sérvműtéten estem át, majd egy februári reggelen, miközben kerékpárral a munkába igyekeztem, egy autó elütött. A bal könyökömet ezután többször kellett műteni, és hat hónapig voltam munkaképtelen. Mindezek ellenére tovább haladtam egyik irányba, családom pedig a másikba. Elég jónak tartottam magam, és Istent is elfogadtam – de csak úgy, hogy addigi életemet tovább élhessem.

Most már tudom, hogy ez idő alatt nem csak őket, hanem Istent is megbántottam. Mégis, el-eljárrogattam én is az imaházba, s egy adott pillanatban elfogadtam azt, hogy a szombat szent, és többé nem dolgoztam e napon.

Kérdezték is az emberek:

– Ha te nem vagy adventista, miért nem dolgozol szombaton?

– Hát, tiszteletben tartom a családom hitét, felfogását, és én is támogatni szeretném őket döntésükben – volt a válaszom. De valahogy úgy jártam, ahogy az egyik könyvben olvastam:

„Sokan látogatják az istentiszteleteket és Isten szava felerősíti, megvigasztalja őket, de mivel vigyázatlanul elhanyagolják az elmélkedést és az imádkozást, elveszítik az áldást, és még elhagyatottabbnak érzik magukat.” (Ellen G. White)

Igen, így voltam én is akkoriban.

Telt-múlt az idő. Egy napon, mégpedig 2017. szeptember 28-án, miután három hónapon át folyamatosan poharazgattam, úgy estefelé lehetett, amikor ittas állapotban lévén hirtelen erős lelkiismeretfurdalásom támadt.

Tűnődni kezdtem: végül is mit művelek? Így üldögéltem, kezemben Sátán részegítő poharával, miközben éreztem, hogy egyre jobban sóvárgok Krisztus után. Ma már tudom, hogy mindez szerettem, és az értem aggódó hívő emberek imájának következménye volt.

Elgondolkodtam: sajnáltam a gyerekeimet, a feleségemet, hogy ilyen helyzetet kell átélniük miattam, de éreztem, nincs erőm legyőzni a kísértést. Másrészt akkoriban még imádkozni sem voltam

képes, nem tudtam annyira megalázkodni az Isten előtt, hogy térdre boruljak és segítséget kérjek tőle. A szó szoros értelmében nem volt elég hitem, nem tudtam felfogni, hogy Ő valójában képes csodát tenni az életemben. Mégis, lecsaptam a pusztuláso-
mat okozó poharat, és úgy döntöttem, hogy én is átadom az életem Krisztusnak!

Tudatában voltam annak, hogy mindezt nem lesz könnyű, és egy hosszú út áll előttem, de azon estétől fogva, a testvérek és családom segítségével komolyan kezdtem el a Bibliát tanulmányozni. Egy nap a Róma 8:28 verséhez értem:

„Tudjuk pedig, hogy azoknak, akik az Istent szeretik, minden javukra van, mint akik az ő végzése szerint hivatalosak.”

Minden, ami eddig történt, a javamra volt? Félttem, és egyrészt a kételyek hullámai sodortak ide-oda, másrészt a jobbik énem reménykedett: ha engedelmességek Istennek, és rábízom magam, Ő meg fogja változtatni az életemet. Ugyanakkor már mind fizikailag, mind idegileg, mind érzelmileg rettenetesen ki voltam merülve. Éreztem, hogy minden erőforrásom fogytán.

E pillanatokban Isten által kirendelt segítőtársamhoz, hűséges feleségemhez fordultam, és életemben először megalázva magam előtte, könnyes szemmel kértem, segítsen rajtam. Tanácsára orvoshoz fordultunk. Most visszatekintve, meg vagyok győződve, hogy az Úr segítsége nélkül nem mentünk volna sem-

Családommal nagyobbik fiam, Szilárd lediplomázásakor

mire. Nagy ámulatomra, maga az orvos is, a gyógyszerek mellett azt ajánlotta, járjak többet az Isten házába, és próbáljak meg Hozzá imádkozni, mert az sokat segít...!

A családom teljes szívvel mellém állt, amit nagyon köszönök nekik. Mert tudom, mint nyilatkoznak ilyenkor az emberek, amikor az én esetemben levőkre néznek:

– Hadd csak, igyon, mert hiába is mondanak neki bármit! Úgyis önfejl!

De szerencsére Ágnes és gyermekeim nem így tettek: ők kiálltak mellettem, támogattak.

2017 októbere és decembere között három hónapos betegszabadságot kaptam, és elkezdődtek az alkoholelvonás nehéz napjai, hetei. Mennyit imádkoztak szeretteim az ágyam mellett, amíg én a rémálmok világában viaskodtam különféle állatokkal! Volt, amikor az

elhunyt rokonaimat véltem látni: integettek, társalogtak velem, és többször megtörtént, hogy a világ végét is megálmodtam különféle formákban. Sokszor hadonászva,

A szászrégeni római-katolikus templom

értelmetlenül kiabálva, leizzadva ébredtem fel az éj kellős közepén, megrémítve családomat. A feleségem éjszakánként törölte a verejtékemet, nappal pedig gyermekeim ültek mellettem felváltva. Még az ételt sem tudtam lenyelni. Csak segítséggel tudtam felülni, vagy a fürdőbe kimenni.

Eközben dúlt bennem a harc: folytassam-e tovább? Térjek-e vissza az italhoz, és egyem-e azt, amiről tudtam, hogy Isten tiltja, vagy sem? Kövessem Krisztust, vagy éljek tovább így?! De nem! Ezt már nem lehet! Ó, mennyire akartam azt, hogy az életembe, a szívembe lépjen be Ő, fogja meg a kezemet és vezessen az általa kitűzött cél felé!

És eljött a nap, amikor a sok verejtékezés, szenvedés után, úgy éreztem, hogy térdre kell borulni. A családom nagy ámulatára, és persze az enyéimre is, elhangzott az első szívből jövő imám, ami a szó szoros értelmében zokogásba fulladt. Úgy sírtam, mint egy kisgyermek, és Ágnes meg a gyermekeim velem együtt.

Ezen imát követően lelki nyugalmom szállt rám: kezdtem egyre jobban tudatosítani, hogy Isten valóban létezik és mellettem van. Most már tisztán látom, hogy a

Feleségemmel, Ágnessel

Szent Lélek avatkozott be életembe, ahogyan ezt a Róma 8:26-ban olvassuk:

„Hasonlóképpen pedig a Lélek is segítségére van a mi erőtlenségünknek. Mert azt, amit kérnünk kellene, nem tudjuk, de maga a Lélek esedezik mi értetünk, kimondhatatlan fohászadásokkal.”

Ettől kezdve vártam az estét, a reggelt, hogy imádkozhassak; olvastam, tanulmányoztam a Bibliát, amennyire meg tudtam érteni akkoriban. És mintha másként kelt volna reggel a Nap. Más volt a viszonyom a családdal, és a harcot is, ami bennem dúlt, másképpen tudtam feldolgozni, mert éreztem, hogy Valaki mellettem van.

Azonban egy másik nehéz pillanat előtt álltam. Már jobban éreztem magam, és következett a munkába állásom ideje. De mit mondok a mesternek meg a cégtulajdonosnak, amikor visszamegyek, mi okból vettem ki a háromhónapnyi betegszabadságot?

Ha elmondom az igazat, megszégyenítem magam, de ha nem mondom el, titkolózom, hazudok, és az én Uramra hozok szégyent. Arra a döntésre jutottam, hogy legyen, ami lesz, elmondok mindent, habár az orvosnő, mivel védeni szeretett volna engem, diagnózisként csupán idegösszeroppanást írt be a betegszabadság indokaként.

Nagy ámulatomra, a mester azt mondta, hogy megérti a helyzetemet, és gyógyuljak meg hamar, mert várnak vissza. Ezután jött a főnökkel való szembesülés. Elmondtam neki, hogy mi miatt maradtam ki, és azt is, hogy szombaton továbbra sem jövök be dolgozni. A főnök nagymamája adventista volt, így hát ismerte ezen felekezet alapelveit. Így válaszolt:

– István, engem nem érdekel, de ez így nem mehet tovább! Eddig hagytam, hogy szombaton ne dolgozz. De azt is látom, hogy egyre csak iszol. Ha pedig amúgy is iszol, akkor ezentúl szombaton is be tudsz jönni!

Keresztségem

Ekkor elmagyaráztam neki az összes küzdelmemet, és azt, hogy egy döntést hoztam Isten követése mellett. Ha ezt el tudja fogadni, és ad számomra még egy esélyt, jó, ha nem, akkor kilépek a kapun, de másképp nem tehetek.

Isten dolgozott a főnököm szívében, és végül beleegyezett, sőt az elmaradt járulékomat is kiadta. Csakhogy ennyit tett még hozzá:

– De mintha látnám, hogy egy év sem telik bele, megint ugyanott leszel, ahol voltál!

De hála az Úrnak, majdnem öt éve már e beszélgetésnek, de ez nem történt meg!

Közben teltek a hetek és a hónapok, miközben megtapasztaltam, milyen az, ha józan fejjel élek, és nem a mámortól, hanem máshonnan, másvalakitől – Krisztustól – várom a boldogságot.

„Ha mindennap elmélkedünk Krisztus életéről, ha időzünk értünk hozott áldozatánál, benne való bizalmunk állandósul, szeretetünk elmélyül, és Lelke mélyebben áthat bennünket.”

Végül elkövetkeztek a keresztségre való felkészítés hetei és hónapjai. Ezek során, egy napon gyönyörű idézettel találkoztam, melyet azóta sem feledek:

„Abból a célból, hogy Istennel megbékélhessünk, mindenképp el kell ismernünk, hogy Megváltóra van szükségünk. Ennek nyomán el kell fogadnunk az Úr Jézust személyes Megváltónknak, amibe beletartozik hitünk, valamint az, hogy meghalt érettünk és helyettünk a kereszten a bűnnek és a bűneinkért – örök váltságot szerezve, hogy bocsánatban részesülhessünk.”

A szászrégeni adventista imaház

Ezen a nagy igazságon emésztődve, úgy éreztem, annyira messze állok még mindentől! Mégis, egy nap elhatároztam: nem törődöm többé semmivel, hanem végre lépni fogok! Bekötöttem a fülem, szemem, és senki mást nem akartam hallani vagy látni, csak az én Megváltómat.

Majd 2020 februárjának első napján, egy szép szombaton szövetséget kötöttem keresztség által az Úrral.

Kedves Olvasók!

Két és fél év telt el azóta. Mennyire más az életem így! Milyen csodálatos érzés nap mint nap tiszta szívvel leborulni Előtte, és hálát adni mindenért! Azért is, hogy új napra ébredhettem, és sok más dologért, amit valamikor apróságnak, magától értetődőnek tartottam – de most tudom, hogy minden jó csak Tőle származik.

Megbizonyosodtam, hogy minden mögött, ami körülvesz minket, egy hatalmas nagy munka és az Isten szeretete, kegyelme és irgalma rejtőzik. Másképpen látom már a világot, az életet – és köszönöm az Úrnak azt, hogy olyan tapasztalatokban részesített, amelyek által Hozzá tudtam közeledni, és meg tudtam Őt ismerni. Milyen szép dolog a családdal együtt imádkozni reggelként, s az Úr oltalma alatt tölteni a napot!

Tavaly óta feleségem, Ágnes eljött a varrodából, ahol addig dolgozott, és a mi cégünknel alkalmazták. Így reggel együtt megyünk munkába, délben

együtt ebédelünk, és délután együtt jövünk haza. Mintha Isten Gondviselése egyre jobban össze akarna kötni bennünket!

Búcsúzom most tőletek, kérve a Mindenható Atyát, hogy segítsen mindnyájunknak megmaradni

a hitben és teljesíteni tudjuk az üdvösség feltételeit kifogások és akadályok nélkül – csupán Őbelé kapaszkodva, az Ő ereje és irgalma által.

Most pedig egy verssel zárnam soraimat, amely engem nagyon megérintett:

Jézus sóvárogva vár

Néma a szívem, néma a szám
Öröm és hála nem talál benne menedéket.
A fájdalom vad vihara sem tombol,
Sírás sem tör elő a torkomból,
Csak valahol belül duzzog, szepeg,
Mint egy sehol sem fogadott gyerek.

Néma a szív, halott a lélek
Nem mond köszönetet Istenének.
Úgy véli nincs miért, nincs kiért.
Kesereg a tegnapiért, a semmiért.

Közben Jézus sóvárogva vár...
Tudja, szívem lassan rátalál,
Ha mardos a fájdalom-vár.

Tengernyi szeretet, s nincs bennem hála,
Saját fájdalomam dönt fagyhalálba.
Siránkozom, pedig megérdemeltem.
Magam ácsolt, nehéz fakeresztben
Megtörik keserűségem, önsajnálatom.

Ekkor elém vetül az Ő keresztje,
Vállát hálátlanságom véresre sebezte
S mégis védőn, sóvárogva néz rám,
Átfut-e rajtam egy „köszönöm” már?”

(Bulányi Kálmánné:
Adassék nekem – Istenes versek
című kötetéből)

Hát igen, drága Jézusom, átfut. Köszönöm Neked tiszta szívemből! Ámen!

Bárkinek szívesen állok rendelkezésére! Telefonszámom: 0747 764 794

Silimon B. István, Szászrégen

Gyermekoldal

A mozgás (9. Sámuel 16:18; 17: 34-37; 23. Zsoltár)

„...Ő benne élünk, mozgunk és vagyunk.” (Apostolok Cselekedetei 17:28)

Élt régen egy uralkodó, aki-nek Dávid volt a neve. Mielőtt király lett, pásztorkodással foglalkozott. A Bibliában a 23. zsoltárban írta le, hogy mennyi dolga van a pásztornak. A juhokat őrizni régen szép, de nehéz munka volt. Szép, mert a juhász a jó Isten által teremtett világban, mezőkön, dombokon, réteken legelteti juhait. Nehéz, mert ezt a munkát csak az tudja

elvégezni, aki sokat tud gyalogolni. A pásztornak erős, izmos a lába és a karja.

Mindig gondoskodni kellett arról, hogy legyen elég ennivalójuk az állatoknak. Ezért időről időre újabb legelőket keresett. Felkutatta azokat a forrásokat is, ahol ihattak a jószágok. Mielőtt új legelőre mentek, a pásztor előbb bejárta azt. Átvizsgálta a mezőt. Ha valamilyen mérgező

növényt talált, azt kihúzta, nehogy megbetegedjenek a juhai. Botjával elriasztotta a kövek alatt és bokrok között megbúvó mérges kígyókat.

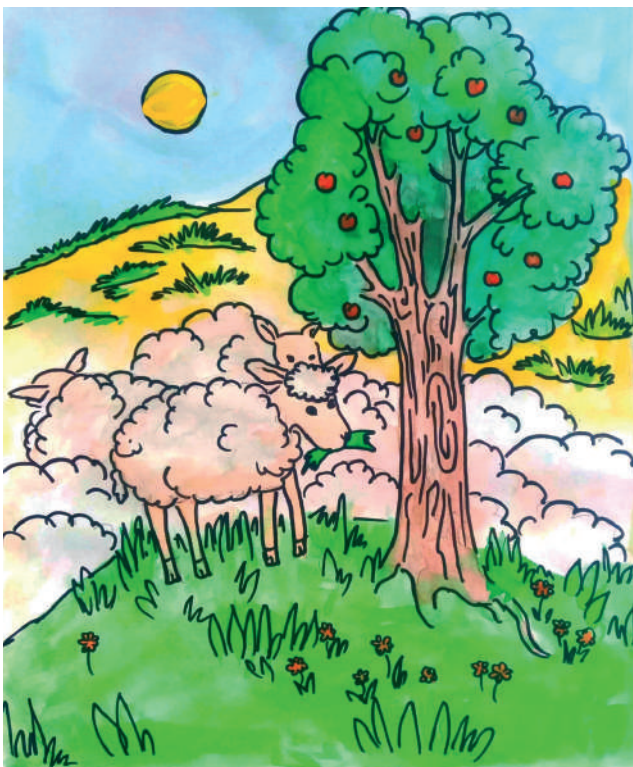
A pásztor együtt kelt a nappal. Hajnalban, amikor pirkadt, kihajtott nyáját a rétre. Ő ment elől, bárányai pedig követték. Előfordult az is, hogy a legelőt csak úgy tudták elérni, ha sokat vándoroltak. A meredek hegyi utak csendesen folydogáló patakokhoz vezettek, ahol fennsíkok füves legelői várták őket. Itt árnyat adó hűs fákat és olyan tüskés bokrokat is találhattak, amelyek kifésülték az állatok bundájából az élősödőket (pl. tetveket, kis bogarakat). A hegytetőre vezető utakat veszélyes, sziklás ös-

vényeken át lehetett csak megközelíteni.

Vezetőjük hosszú botjával gyengéden megérintette a bárányok oldalát. Így segítette juhait a keskeny úton, nem eshettek a mélybe. Ha mégis leestek, a pásztor lemászott a sebesült állathoz a szakadékba, és felvitte a társaihoz.

Olyan is előfordult, hogy karján vitte a többiekhez, mert eltörött a lába. Amikor megérkeztek, a pásztor megint nem pihenhetett. Amíg a nyáj legelt, addig ő egy nagy gödröt ásott, ágakkal, vesszőkkel bélelte ki. A patakából köveket hordott föl, majd vödörrel vízért ment. Teletöltötte az itatót. Jól elfáradt, mire minden báránykájának elmúlt a szomjúsága.

Állandóan figyelt arra, hogy a nyáj minden tagja jól van-e. Előfordult az is, hogy valamelyik állat olyan gödörbe ment pihenni, amelyből nem tudott kimászni. Ilyenkor a hátára gurult, lábai az égnek álltak. A hasában keletkező mérges gázok életveszélybe sodorták.

Ügyelnie kellett arra is, hogy időben induljanak vissza a karámhoz, nehogy az este veszélyes úton érje őket. Ilyenkor ugyanis a ragadozó állatok vadászni indultak. Azon a vidéken, ahol Dávid pásztorkodott, oroszlánok, medvék is éltek. Így mondta el az egyik találkozását a vadállatokkal: „... ha eljött az oroszlán és a medve, és elragadott egy bárányt a nyáj közül, elmentem utána, levágtam és kiszabadítottam szájából. Ha pedig ellenem támadt, megragadtam szakállánál fogva és levágtam őt...” (I. Sámuel 17: 34-35) Dávid erős volt, mégsem magában bízott. Az Úrtól kért segítséget. Tudta, hogy „Isten-

ben élünk, mozgunk és vagyunk”.

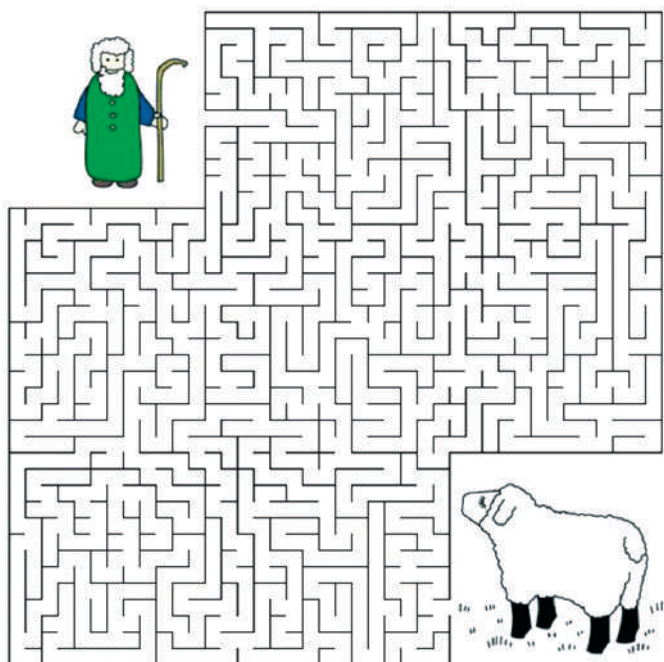
Minden alkalommal megszámolta, hogy megvan-e az összes báránya. Ha egy is hiányzott, nem késlekedett. Bármennyire fáradt is volt, rögtön a keresésére indult. Tudta, hogy milyen nagy veszély leselkedik egy ilyen gyenge állatra. A bárányok nem tudnak egyedül hazatalálni (nincs tájékozódási érzékük). Így a vadállatoknak is könnyen zsákmányul eshettek. Addig nem tért haza a gazda a többiekhez, míg meg nem találta azt az egyet. Amikor pedig ráakadt a keservesen bégető, sebesült kis állatra, nem kezdte el szidalmazni. Vállára vette és örömmel vitte haza elveszett kis bárányát.

Feladat!

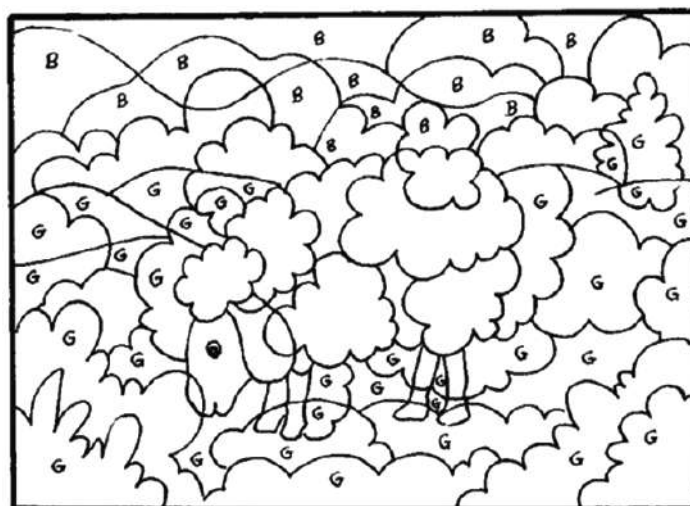
A pásztor sokat jár a természetben. **Menjünk mi is kirándulni!**

Menjetek el kirándulni egy közeli erdőbe, patakpartra! Ezek a helyek sok érdekes kincset rejtegetnek, amelyeket hazavihatsz anélkül, hogy kárt tennél a környezetben. A termésekből és más talált dolgokból érdekes tárgyakat készíthetsz. Arra vigyázz, hogy a természetes állapotából semmit ne szakíts ki (pl. ne tépd le a falevelet, a terméseket, ne vedd ki a madarak fészkeiből a tojásokat)! Így is sok érdekeséget találsz a természetben, s egy-egy emléket neked is odaad ajándékba.

A. Most pedig segíts a pásztornak, megtalálni az elveszett báránykáját!

B. A betűk segítségével színezd ki az alábbi képet. A B betűs helyeket kékre, és a G betűs helyeket pedig zöldre! Kellemes színezést kívánok!

Írta: Pap Emília,
illusztrálta: Somogyi Abigél, Kraszna
(Szilágy megye)

Ifisarok

A Koloska-völgyben

Egy szép nyári napon családdal, rokonainkkal nagyot kirándultunk a Balatonfüred határában levő Koloska-völgyben. Miután végigsétáltunk a völgyben, amelynek közepén egy patak futott, egy napfényes, tágas mezőre érkeztünk, ahol rengeteg szebbnél-szebb színes virág virított. Lenyűgözve szemléltük a nyári mező színpompás világát. Számos lepke, rovar repdesett a virágok között. A gyerekek, de még a felnőttek is, akik velünk voltak, ámultak a lepkék sokféleségén.

Nagyon sok fajta virágot láttunk, egyeseket ismertünk, mások ismeretlenek voltak számunkra. Jó néhányat lefényképeztünk közülük, azért, hogy otthon meg tudjuk őket határozni, és megtudjuk a nevüket. Felismertük a kakukkfüvet, a te-

joltó galajt, mezei zsályát, pongyola pityangot, bakszakállt, és megannyi pompás virágot és termést. Szöcskék ugrándoztak körülöttünk, és láttunk egy hatalmas sáskát is. Egyszer csak egy szarvasbogár landolt előttünk az úton: egy darabig mozdulatlan

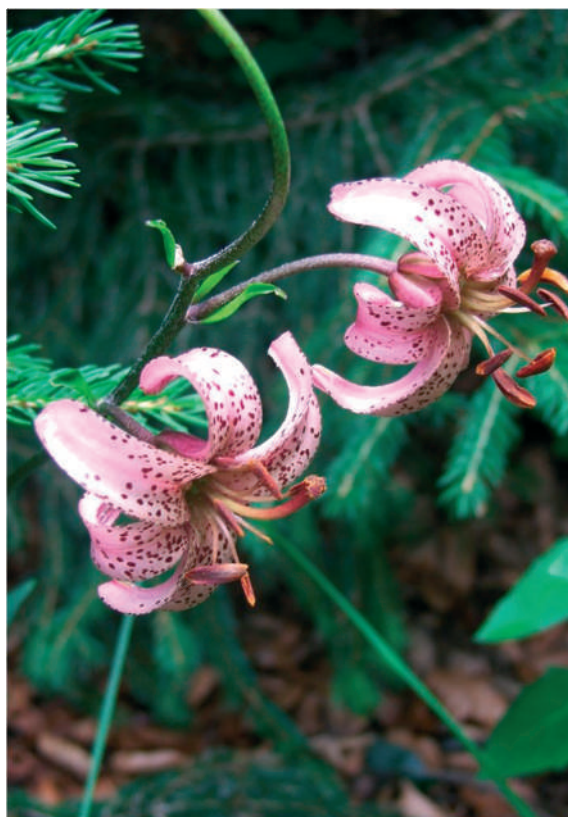

A nagy szarvasbogár hímje

volt, így nyugodtan megcsodálhattuk.

Először csak átsétáltunk a mezőn, de aztán megálltunk, bementünk a virágok közé, és ámulatból ámulatba estünk a virágos mező gazdag életét szemlélve. Tovább haladva egyre több szebbnél-szebb ismeretlen virágot fedeztünk fel, lefotóztuk ezeket, hogy majd otthon megkeressük a növényhatározóban a nevüket. Három gyerekkel együtt – akik velünk voltak – nagyon élvezték ezt a felfedezést.

Egyszer csak Beni megfogta Zsuzsa néni kezét, és kérte, hogy hunyja be a szemét, majd odavezette egy turbánliliomhoz, mert tudta, hogy Zsuzsa néni nagyon fog örülni ennek a természeti csodának. Sikerült is ámulatba ejtenie, nagyon meg is lepődött, mert bár sokat kirándult már erre, nem tudta, hogy itt is van turbánliliom. Aztán sétáltunk a patak partján, szemlélve a kis zugokat, hallgatva a patak csobogását. Közben szív-

Turbánliliom

tuk a friss erdei levegőt. A lombok között átszűrődött a napfény, a kinti hőséget kellemes erdei hűvös levegő váltotta fel.

Fiatalkoromban, de már felnőttként tanultam meg úszni, így nem voltam olyan biztos az úszástudásomban, mint az, aki már kisgyerek korától gyakorolja. Ezért csak olyan helyen mertem úszni, ahol tudtam, hogy leér a lábam. Nem hittem a víz törvényében – pedig a víznek teljesen mindegy, hogy hol vagyok, mindenhol ugyanúgy viselkedik. Egy alkalommal nyaralni mentünk a tengerhez. Itt gyorsan mélyült a víz, és az egyik barátnőmmel csak ott úszkáltunk, ahol leért a lábunk. De a férjem tanítgatott bennünket mindenféleképpen, amikor visszajött a nagy úszásaiból.

A hétvégére már jól megerősödtem, szépen tudtam úszni. Azt

Már évek óta figyeljük az egyik fának a patak felé nyúló karját, amelyen különleges módon nőnek levelek, úgy, hogy nem alakulnak ki elágazások. Ezt is megmutattuk vendégeinknek.

Most már itt az ősz, de újabb és újabb nyarak fognak következni, amikor nem kell tanulással foglalkoznod, iskolába járnod. Szabadon kimehetsz a természetbe. De kimehettek iskolaidőben is – hétvégeken, vagy délutánoként – szüleitekkel, barátaitokkal a közeli természetbe, a szép mezőkre, hegyekbe vagy vízpartokra! Ne feledd: vannak növény- és virágmeghatározó alkal-

mazások telefonra, amelyek segítségével meg tudod határozni a virágokat. Rovarmeghatározó is van, amelyekkel a rovarok különle-

ges fajait is felfedezheted. Élvezzétek és használjátok ki a természet szín pompás világát! A virágok a Teremtő szépségéről tesznek bizonyosságot. Egy régi bölcs mondas szerint a természet Istennek az emberhez intézett levele. Egyik költőnk pedig azt írja:

„Szépségedből örök lázban
Ezer szemmel lakomáztam,
De te mind az ezer szemnek,
Megmaradtál rejtelemnek.”

(Áprily Lajos:
Természet)

„Mert ami Istenben láthatatlan, tudniillik az ő örökké való hatalma és istensége, a világ teremtésétől fogva az ő alkotásaiból megérthető és meglátható.” (Róma 1:20)

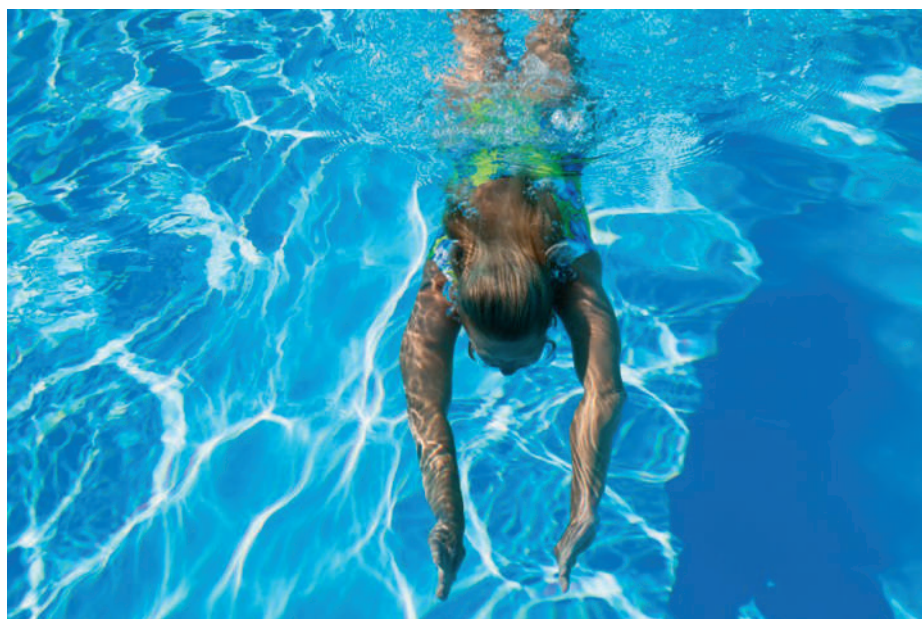
Szabó Attila, Balatonfüred

(Fotók: Szarvasbogár - Pellingner Attila, Magyar Wikipédia projekt. Turbánliliom – Pipi69e, commons.wikimedia.org)

Merj belevágni!

javasolta, hogy mielőtt hazautaznánk, próbáljak meg kiúszni a 300-400 méterre lévő hullámtörő

gátig. Biztosított arról, hogy ő ott lesz mellettem, sőt hozza az úszógumit is és odaadja, hogyha szük-

ségem lesz rá. Illetve felhívta a figyelmemet arra is, hogyha közben elfáradok, gyakoroljam, amit megtanított, hogy engedjem el magam a víz felszínén egy mély lélegzetvétel után, mert a víz így is fenntart mindenféle mozgás nélkül. Így pihenhetek.

Aztán eljött a nagy nap, amikor eldöntöttem, hogy beúszom a hullámtörő gátig. Tudtam, hogyha elfáradok, elengedhetem magamat, pihenhetek, mert a víz fenntart, és tudtam, hogy ott van mellettem a férjem, akinek erős a karja és jól tud úszni, és segít nekem, ha kell, továbbá ott van az úszógumi is, amit odanyújt, ha kell, és az is segít. Nekivágtunk és sikerült! Időnként megpihentem, de eljutottam a célig. Kimásztunk

a gátra, megcsodáltuk a nyílt tengert, és visszafelé sem volt semmi gond. Azóta bátran úszom a mély vízben is, hiszek a víz törvényének.

Így van a hitéletben is! Minden-napi dolgaink az „élet tengerén” zajlanak. Ha el akarunk érni egy nemes célt, sokszor elbátortalanodunk. Nem hiszük, hogy sikerülni fog, nem merünk nagyobb dolgokba belevágni, mert félünk. Csak kis dolgokat tűzünk ki célul. Én is féltem tovább lépni. Ilyenkor szükségünk van biztosítékokra, egy erős karra, erős hitre, arra, hogy el tudjuk engedni magunkat. Isten az, aki bátorít bennünket:

„Ne féljete, és meg ne rettenjete; legyetek bátrak és erősek.”

(Józsua 10:25) Isten erős karja véd bennünket, rendelkezésünkre áll, Belé kapaszkodhatunk. A mi végső célunk elérésében, mely az üdvösség, csak Isten segíthet meg: „Isten hatalma őriz hit által az üdvösségre.” (1 Péter 1:5) Legyél hát bátor és erős! Ragadd meg a rendelkezésre álló segítséget, és tűzz ki nagy célokat! A tapasztalatok, amiket így szerzel Istennel, megerősítik hitedet, növelik bátorságodat.

„Az igazak pedig, mint az ifjú oroszlán, bátrak.” (Példabeszédek 28:1)

Szabó Zsuzsa,
Balatonfüred

Igemorzsák

Ne félj, csak higgy!

Most, midőn e cikk megírásához kezdek, imában kérem a Szentlélek Istent, adjon értelmet és bölcsességet, hogy olyan gondolatok szülessenek meg bennem, melyek eljutnak az én szívemből mindazok szívébe, kik hozzám hasonló gondokkal küszködnek.

Élet-halál

Nagyon sokat foglalkoztat mostanában az élet és a halál kérdése, talán azért, amiért sok kedves, hozzám közel álló embertől kellett a közelmúltban búcsút vennem. Azon gondolkodtam, hogy az élet csak olyan, mint a szappanbuborék. Előtte van az illető, beszélgetek, s aztán egy szempillantás alatt eltűnik, s többé nem találod. Jób pátriárka

könyvében Elifáz ekként fogalmaz:

„Mert nem porból támad a veszedelem s nem földből sarjad a nyomorúság!

Hanem nyomorúságra születik az ember, a mint felfelé szállnak a parázs szikrái.

Azért én a Mindenhatóhoz folyamodnám, az Istenre bízám ügyemet.” (Jób 5:6–8)

Mennyire szép és igaz szavak! Ezzel kapcsolatosak az idős Jákób szavai is, amikor a Fáraó előtt megjelenik:

„És monda a Fáraó Jákóbnak:

– Hány esztendő vagy?

Monda pedig Jákób a Fáraónak:

– Az én bujdosásom esztendeinek napjai száz harmincz esztendő; kevesek és nyomorúságosak

voltak az én életem esztendeinek napjai, és nem érték el az én atyám élete esztendeinek napjait, a meddig ők bujdosak.” (1 Mózes 47:8–9)

Jákób végül 147 évet élt. Tehát még neki is, messze száz éven túl rövidnek tűnt az élet? Igen, valóban, az élet rövid. Mózes ezt így mondja el a 90. Zsoltárban:

„A mi esztendeinknek napjai hetven esztendő, vagy ha feljebb, nyolczvan esztendő, és nagyobb részök nyomorúság és fáradság, a mely gyorsan tovatűnik, mintha repülnénk. (...)

Taníts minket úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk.” (10,12. versek)

Mit jelent vajon *bölcs szívhez jutni*? Ha Istenben hívő és Bibliát ismerő emberek vagyunk, nem ragadunk le a sírgödörnél. Jézus, aki drága, kiontott vérével megváltott, és mint első zsenge a sírból kilépett, a bizonyíték arra, hogy mi is feltámadunk. Íme, az Úr erről szóló ígérete:

„Az pedig annak az akarata, a ki elküldött engem, hogy mindaz, a ki látja a Fiút és hisz ő benne, örök élete legyen; és én feltámasszam azt azt utolsó napon.” (János 6:40)

Sokan vannak ma is, akiknek a szeme könnyes, szíve tele fájdalommal, és mély gyász borult rájuk – ám a feltámadás hajnalába vethetik reményüket:

„Mert eljön az óra, amikor mindazok, akik a koporsóban vannak, meghallják az ő szavát...” (János 5:28)

Az Úr Jézus Krisztus ekként bátorította tanítványait:

„Ne nyugtalankodjék a ti szívetek: higgyetek Istenben, és higgyetek én bennem.

Az én Atyámnak házában sok lakóhely van; ha pedig nem [volna], megmondtam volna néktek. Elmegyek, hogy helyet készítsek néktek.

És ha majd elmegyek és helyet készítek néktek, ismét eljövök és magamhoz veszek titeket; hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek.” (János 14:1–3)

Ezen ígéret alapján lehet hát élő reménységünk az Úrban!

Csüggedés

A következő probléma, amely mostanában foglalkoztat, az a csüggedés. Nem sok kell ahhoz, hogy valaki elcsüggedjen, különösen a mai zűrzavaros világban. Betegségek sújtanak, háborúk, meg számos szörnyűség híre jut el hozzánk. Látjuk, amint ember embernek lesz farkasa, s rettegnünk attól, hogy a háború talán hozzánk is eljut.

Nem is olyan régen én is átesem a koronavírus-fertőzésen, és habár istenfélőnek tartom magam, és szeretem a Jóistent, mégsem voltam nyugodt. Szüntelen imádkoztam ugyan: „Ne hagyj el, Istenem, segíts rajtam!” – de nem

Múlandó életünk során az örök élet reménysége legyen a vigaszunk

tudtam életemet teljes bizalommal az Ő kezébe helyezni, és bátran így szólni:

– Átadom Neked a beteg testem, lelkem, legyen nekem a Te akaratod szerint!

Sajnos nem tudtam tiszta szívből Pál apostollal együtt elmondani:

„Nekem az élet Krisztus, a meghalás nyereség”, vagy, hogy: „Azoknak, akik Istent szeretik, minden javukra van.” (Filippi 1:21, Róma 8:28)

Ezért most, felismerve gyengeségemet, szeretném a teljes, Istennek való átadást naponta gyakorolni, hogy amikor újra bekövetkeznek a problémák, tudjam elmondani:

– Uram, ezt a dolgot most átadom Neked, és tudom, hogy Te megoldod, ezért teljesen nyugodt vagyok.

Nem könnyű e lelki szintet elérni, ezért bátorítalak, kezdjétek el ti is ma az Őbenne való teljes bizalom gyakorlását, úgy, ahogy a Szentírás tanít:

„Semmi felől ne aggódjatok, hanem imádságotokban és könyörgétekben minden alkalommal hálaadással tárjátok fel kí-

vánságaitokat az Isten előtt. És az Istennek békessége, mely minden értelmet felül halad, meg fogja őrizni szíveiteket és gondolataitokat a Krisztus Jézusban.” (Filippi 4:6–7)

Következzen most néhány bibliai történet, melyekben Jézus a csüggedőkön segített.

A vihar

Márk 4:35–41 versekben látjuk, amint az Úr bárkába száll tanítványaival együtt, hogy a Genezáreti-tó túlsó partjára hajózzanak. Sátán ekkor hatalmas szélvihart támasztott, és, habár a tanítványok minden tudásukat bevetették, a süllyedés bizonyosnak tűnt. Mindeközben Jézus, karnyújtásnyira tőlük, fáradtan aludt a bárka hátsó részében. A tanítványoknak csak végső kétségbeesésükben jutott eszükbe az, hogy hozzá is fordulhatnak:

„– Mester, nem törödsz vele, hogy elveszünk?”

Jézus ekkor felébredt, megdorgálta a tengert, és így szólt:

„– Hallgass, némulj el!

És elállt a szél, és lett nagy csendesség.” Ezután tanítványaihoz fordult:

„– Miért vagytok ilyen félénkek? Hogy van az, hogy nincs hitetek?”

Sose feledjük azt, hogy Isten tart a kezében mindent. Ő az egyetlen, aki le tudja csendesíteni az életünkben meg a szívünkben támadt viharokat. Helyezzük hát minden gondunk és bajunk bátran az ő kezébe!

A sírbolt előtt

„Mária pedig künn áll vala a sírnál sírva. Amíg azonban siránkozék, behajol vala a sírba, és láta két angyalt fehér ruhában ülni, egyiket fejtől, másikat lábtól, a hol a Jézus teste feküdt vala.

És mondának azok néki:

– Asszony mit sírsz?

Monda nékik:

– Mert elvitték az én Uramat, és nem tudom, hova tették őt.

És mikor ezeket mondotta, hátra fordula, és látá Jézust [ott] állani, és nem tudja vala, hogy Jézus az.” (János 20:11–14)

A könnyes szemű Mária kezdetben nem ismerte fel Mesterét. A mi életünkben is hasonlóan történik: keressük Őt, és kesergünk, amiért éppen most hagyott magunkra, amikor ilyen súlyos ke-

resztet hordozunk. Szívünk tele keserőséggel, szemünket elborítják a könnyek, és nem látjuk Jézust – pedig Ő ott van mellettünk, készen arra, hogy bátorítson, megerősítsen.

Az útitárs

A harmadik történet ugyancsak a feltámadás napján zajlott le. A délutáni órákban két tanítvány haladt a poros úton mely egy, Jeruzsálemtől kb. 11 km-re levő, Emmausz nevű faluba vezetett. Nem sokkal azelőtt Mária Magdolna, Johanna és egyéb asszonyok bizonyága Jézus feltámadásáról csak üres beszédnek tűnt az apostolok előtt (Lukács 24:11), s most Kleofás és társa csüggedten, szomorúan beszélgettek az elmúlt napok eseményeiről.

„És lőn, hogy amint beszélgetének és egymástól kérdezősködének, maga Jézus hozzájuk menvén, velök együtt megy vala az úton. De az ő szemeik visszatartóztatának, hogy őt meg ne ismerjék. Monda pedig nékik:

– Micsoda szavak ezek, a melyeket egymással váltotok jártotokban? és [miért] vagytok

szomorú ábrázattal?” (Lukács 24:15–17)

A gondjukba merült tanítványok Máriához hasonlóan nem ismerték fel a melléjük szegődött, feltámadott Mesterüket, aki ezt követően „elkezdvén Mózesről és minden prófétáktól fogva, magyarázza vala nékik minden írásokban, a mik ő felőle megirattak.” (27. vers)

Úticéljukhoz érkezve, a két tanítvány marasztalta a titokzatos útitársat, behívták, és vacsorával kínálták. Ő pedig „mikor leült velök, a kenyeret vévén, megáldá, és megszegvén, nékik adá. És megnyilatkozának az ő szemeik, és megismerék őt; de ő eltűnt előlük. És mondának egymásnak:

– Avagy nem gerjedezett-é a mi szívünk mi bennünk, mikor nekünk szóla az úton, és mikor magyarázá nekünk az írásokat?” (30–32. versek)

A kenyér megtörése és megáldása alkalmával megadatott nekik, hogy felismerjék azt, aki megvigasztalta őket, és meglásák a szegkek helyét kezein. Ezután örömmel visszasiettek Jeruzsálembé társaikhoz, tanúságot téve az Úr feltámadásáról.

Nekünk is hasonlóképpen kell cselekednünk: figyeljünk az Ő szavára rögzös életútunkon, marasztaljuk, hívjuk meg otthonunkba, s engedjük hogy örömet és reményt töltsön szívünkbe. Ezután pedig mondjuk el mindenkinek azt, hogy a feltámadott Krisztusé minden hatalom mennyen

Tudunk-e Istenben bízni akkor is, amikor vihar támad életünk tengerén?

és földön – ezért hát nem kell félünk semmitől. Ő az, Aki ott az Atya jobbán közbenjár értünk, bűnösökért, oltalmaz minket e földön, és felkészít az örök életre.

Bízunk hát teljesen magunkat Őrá, nem feledve azt, hogy szerető karja tart meg minket akkor is, amikor nem úgy alakul sorsunk, ahogy szeretnénk.

„Ne félj, mert én veled vagyok; ne csüggedj, mert én vagyok Istened; megerősítelek, sőt megsegítlek, és igazságom jobbával támogatlak.” (Ézsaiás 41:10)

„Mert Ő mondotta: Nem hagylak el, sem el nem távozom tőled, úgy hogy bizvást mondjuk: Az Úr az én segítségem, nem félek; ember mit árthat én nékem?” (Zsidók 13:5–6)

A Golgota keresztje és az üres sír hirdeti kétezer éve Isten irántunk való szeretetét és hatalmát a halál felett

Erősítsenek minket ezen ígéretek, miközben vándorutunkon – most még a halál árnyékának völgyében, de a mennyei haza felé – haladunk.

Végezetül pedig egy verssel szeretnék búcsúzni tőletek, kedves olvasók.

Emmausban

„Maradj velünk, mert immár este van!”
Kértük Őt. És a titokzatos vendég
Akkor hajlékunkba betért.

Különös volt a jelenléte!
Szava szívünket simogatta,
Együtt haladt velünk a lépte.
Olyan szomorú volt az este!
Fogyott a fény, nőttek az árnyak,
Hűlt a remény, s nőtt szívünk keserve.

Szemünkre fátyolt borított a bánat.
Csak néztünk Rá, mint egy jelenésre,
Még nem tudtunk hinni a csodának.

Hogy maga az Úr nyilatkozott ott meg,
Amikor szerény asztalunk felett
Megtörte, megáldotta a kenyeret.

Égtek, világítottak sebei,
Átvert kezében megtört a kenyér,
Mint drága test, mint áldozati bér.

Krisztus és az emmauszi tanítványok.
Festett üvegablak a párizsi Saint-Gervais-Saint-Protais templomban (XVI. század)

Kínálta, adta úgy mint önmagát...
S mi megnyílt szemmel néztük a csodát,
Drága, megszokott mozdulatát.

Megtört testének minden kínja,
A bevégzett váltság felajánlása,
Rejlett most abban a mozdulatban.

Fénylett az alkony bíborában,
Mint valótlan és mégis valóság:
Szent áldozat volt... a legszentebb áldozás.¹

(Ismeretlen szerző műve,
az *Ebenézer* című verseskötetből)

Szallós Erzsébet,
Magyarvista (Kalotaszeg)

¹ A katolikus egyházban az úrvacsora szentségének neve *szentáldozás*. A római katolikus meglátás szerint a mise során átváltoztatott kenyérben és borban Krisztus valóságosan jelen van („Ez az én testem... Ez az én vérem...” – Máté 26: 26,28), ezért elfogyasztásukkor Krisztus újra meg újra megáldoztatik. Másrészt, a kálvinista felfogás szerint a kenyér és a bor csupán szent jegyek, az Úr testének és vérének jelképei; az úrvacsora ugyancsak szentség (sákrámentum), de nem áldozás, hiszen a Biblia szerint Krisztus áldozata csak egyszer történhetett meg: „Azonképen Krisztus is **egyszer megáldoztatván** sokak bűneinek eltörlése végett, másodsor bűn nélkül jelen meg azoknak, a kik őt várják idvességökre.” (Zsidók 9:28 – a szerk. megj.)

Erdélyi Bibliainskola

Tizenkettedik rész:

Az egyház

Egy

Felvonulók ezrei hömpölyögtek végig a város utcáin, szervezetellenes jelszavakat skandálva. Egy fiatalember nyeglén lengett egy táblát, magasan a feje fölött. Az egyik oldalára vastag, piros betűkkel volt felírva: „Jézus, igen!” A másik oldalán viszont a felirat ezt hirdette: „Egyház, nem!”

Kettő

A külvárosi lelkészt telefonon hívta egy lelkes hang:

– Lelkész úr, a feleségemmel együtt van egy jó hírünk az Ön számára! Meg akarunk keresztelkedni, keresztények akarunk lenni!

A lelkész örömmel válaszolt:

– Ez igazán nagyszerű! Hónapok óta várok már erre a napra!

De az ember így folytatta:

– Lelkész úr, meg akarunk ugyan keresztelkedni, Jézushoz akarunk tartozni, de nem akarunk csatlakozni egyetlen egyházhoz sem!

Mi is pontosan az egyház?

Az újszövetségi egyház szavunk a görög *ekklésia* fordítása. Az *ekklésia* szó két részből alakult ki: az *ek*: ki, és a *kaleo*: hívni szavakból. A görög polgári életben az *ekklésia* egyszerűen gyűlést, összegyűlt embereket jelentett. A héber nyelvű Ószövetség i.e. 2-3. században keletkezett, *Septuaginta* nevű görög fordításában azonban a fordítók úgy döntöttek, hogy a héber *qahal*: gyülekezet szó megfelelőjeként a görög *ekklésia*-t használják. Például, amint ezt a templom felszentelésekor is látjuk, Salamon király esetében:

„Azután megfordult a király, és megáldá Izráel egész gyülekeze-

tét, és Izrael egész gyülekezete felállott.” (1 Királyok 8:14)

Itt a *gyülekezet* szó eredetije héberül a qahal, a görög nyelvű fordítása pedig az ekklesia.

Másrészt, az Újszövetségben az ekklesia szónak három féle jelentésével találkozunk.

a) Az egyetemes egyház:

„De én is mondom néked, hogy te Péter vagy, és ezen a kősziklán építem fel az én anyaszentegyházamat, és a pokol kapui sem vesznek rajta diadalmat.”¹ (Máté 16:18)

Itt Károli Gáspár az ekklesia-t a magyar *anyaszentegy-*

A kőszikla, melyre az Egyház épül, maga Krisztus. Meteora sziklái és kolostorai a Thesszáliai-síkság határán, Görögországban

¹ E verset a teológusok háromféleképpen magyarázzák: 1). Az egyházat Krisztus Péterre alapította, azaz ő volt a kőszikla. 2). Az egyházat Krisztus a Péternek a 16. versben elhangzott hitvallására alapította: „Te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia.” Tehát, egyházunk kősziklája, amire az felépül, a Krisztusban való hit. 3). Maga Krisztus a kőszikla, amelyre az Ő Egyháza épül.

Mi lehet az igazság? Mózes énekében így olvassuk: „Mert az Úr nevét hirdetem: magasztaljátok Istenünket! Kőszikla! Cselekedete tökéletes, mert minden ő uta igazság!” (5 Mózes 32:4) Dávid pedig így szól: „Az Úr az én kősziklám, várom és szabadítóm: az én Istenem, az én kősziklám, őbenne bízom...” (Zsoltár 18:3) Pál pedig ekként ír Izrael népének vándorlásáról: „És mindnyájan egy lelki italt ittak, mert ittak a lelki kősziklából, mely követi vala őket, e kőszikla pedig a Krisztus volt.” (1 Korintus 10:4) Protestáns szemlélet szerint egy gyenge ember, úgy, mint a Mesterét nemsokára megtagadó, és még a későbbiek során is tévedő Péter nem lehet a keresztény egyház alapköve. A kőszikla, amelyre a Krisztusban hívők ekklesiája felépül, az maga Krisztus – az Ő személye, és az Ő Igéje. A kősziklára, azaz Őrá való épülés feltétele pedig az Ő Igéjének való engedelmség: „Valaki azért hallja tőlem e beszédeket, és megcselekszi azokat, hasonlítom azt a bölcs emberhez, aki a kősziklára építette a házát.” (Máté 7:24)

ház – egyetemes keresztény egyház – szóval adja vissza.

b) A gyülekezeti összejövetel helye, alkalmá:

„Mert először is, amikor összegyűltök a gyülekezetben, hallom, hogy szakadások vannak köztek...” (1 Korintus 11:18)

c) A különböző helyeken levő gyülekezetek, vagyis az ottani tagok összesége:

„Az Efészusbeli gyülekezet angyalának írd meg...”, „A Smirnabeli gyülekezet angyalának pedig írd meg...” (Jelenések 2:1,8)

Valamikor az egyház, mint intézmény az egyén, a közösség, de az ország életében is fontos és szükséges szerepet töltött be. Ma ez már egyáltalán nincs így. Mivel az egyház visszaélt társadalmi szerepével és funkciójával, ennek ellenreakciójaként sok ember úgy látja, hogy az egyház idejétmúlt kövület a múltból. A jóléti társadalmakban egyesek a legjobb esetben is csak úgy tekintenek rá, mint egy emberi eredetű, vallásos

társadalmi klubra. Mások úgy gondolják, hogy olyasvalami, ami inkább fékezi az emberi lét pozitív fejlődését.

A Biblia egyházképe szemben áll ezzel az emberi felfogással. A Biblia úgy mutatja be az egyházat, mint ami nem emberi eredetű, hanem isteni terv szerint jött létre. Krisztus az eredeti Egyház alapítója, életadója és fenntartója. Isten sikeres megváltási tervét bizonyítja az Ő egyházának globális kiterjedése.

Az „Egyház” mint Krisztus teste

A Biblia szerint, mi, egyháztagok a Krisztus teste vagyunk:

„... sokan egy test vagyunk a Krisztusban, egyenként pedig egymásnak tagjai.” (Róma 12:5)

„Mert hiszen a Lélek szerint mindnyájan egy testté kereszteltettünk meg...” „Ti pedig a Krisztus teste vagytok, és tagjai rész szerint.” (1 Korintus 12:13,27)

Az egyház testének a feje maga a Krisztus:

„Mert a férj feje a feleségének, mint a Krisztus is feje az egyház-

nak, és ugyanő megtartója a testnek.” (Efézus 5:23)

Jézus a keresztény egyházat, mint „testét” indította el a földön. Miért? Mert az Ő egyházának célja az, hogy betöltse szerepét az üdvösségi tervben, vagyis általa mindazok, akik igaz bűnbánattal elfogadják Krisztus értük hozott áldozatát, visszakerüljenek jogos helyükre az Isten országában. Az egyházat, mint új közösséget, minden korszak, társadalom és kultúra mércéjének szánta, amely bemutatja az embereknek, hogyan éljenek összhangban Istennel, egymással és a környezetükkel.

Van, amikor egy ember úgy dönt, hogy keresztény lesz, de nem akar semmilyen szervezett egyházhoz, felekezethez tartozni. Miért?

Talán mert gyakran hatalmas szakadék tátong az egyházak önmagukról szóló állításai és a kereső ember tapasztalatai között. Ez a szakadék némelyek számára áthidalhatatlan. Az egyház közösségi, és tagjainak egyéni felelőssége, hogy ez a szakadék ne létezzen.

A kereszténység mindaddig, évszázadokon át együtt jár az egyháztagsággal. De fontos-e még a tagság? Sajnos, habár az első században, az apostoli korban az egyház egyetlen nagy, sok területre kiterjedő közösséget jelentett, ma már a Krisztus nevét vallók számos felekezetre oszlottak. A felekezeti hovatartozás eddig születés révén, a szülőktől öröklődött. A modern, minden kötöttséget levetkőzni kívánó, a racionális gondolkodást előtérbe helyező társadalmakban azonban egyre többen tartják úgy, hogy a felekezeti hovatartozás is tetszés szerint megválasztható.

Mások nem szeretnék semmilyen csoporthoz, közösséghez

tartozni, mivel úgy érzik, ez felesélyezné, gátolná őket boldogságukban, vagy csalódtak már egyes, magukat kereszténynek vallókban („otthon is imádkozhatok Istenhez, nincs szükségem másokra” – hallhattuk, vagy talán mondtuk mi is).

Csakhogy a keresztény hit követelményei közé tartozik, hogy közösségben tapasztaljuk meg azt. Ezért alapította meg Krisztus az Ő követőinek eklézsiáját, az egyházat. A Jézussal való közösség nem teljes a „testhez” – az egyházhhoz – való tartozás nélkül. Ez nem tetszés szerinti választás!

Ugyanakkor, mivel Isten szabad akarattal és gondolkodó elmével ruházott fel, mindenki szabadon dönthet arról, hogy melyik felekezethez kíván tartozni. A döntést viszont annak a váagnak kell vezérelnie, hogy olyan felekezet, gyülekezet tagjai legyünk, amely meggyőződésünk szerint a Biblia igazságán alapszik, és leginkább visszatérő Jézus jellemét.

Jézus úgy alapította az egyházat, hogy az minden nemzetből magába fogadhassa a megváltottakat. Az egyház isteni intézmény, amely azokból áll, akik figyeltek Isten hívására, és elfogadták Jézust személyes Megváltójuknak.

A látható és a láthatatlan egyház

Istennek minden időben megvoltak a hűségesei. Ilyen volt az özönvíz előtt Sét, Énókh és Noé, vagy Ábrahám idejében Melkisédek, Sále papja (1 Mózes 14:18). Mózes idejében – amikor már létezett Izrael népe – tőlük függetlenül élt a midjánita Jethró (avagy Reuél, „Isten barátja), az igaz Isten papja, családjával együtt (lásd 2 Mózes 2:16,18, 3:1), és, talán ugyanabban az időben élt Úz

földjén, a kelet fiai között a feddhetetlen Jób pátriárka (Jób 1:1).

Az ószövetségi időkben, Ábrahám elhívását, és utódainak elszaporodását követően, Izrael népe volt az Ő látható egyháza. Ugyanakkor a pogányok között, az egyéb vallásokban született emberek között is voltak a Szentlélektől vezetett, őszinte lelkek, akik a teljes, kapott világosságot kiélték. Az ilyenek mindig nyitott szívvel fogadták a Krisztusról szóló evangéliumot, amikor annak hirdetői hozzájuk is érkeztek. Ezt az Úr Jézus így fejezte ki:

„Más juhaim is vannak nékem, a melyek nem ebből az akolból valók: azokat is elő kell hoznom, és hallgatnak majd az én szómra; és leszen egy akol és egy pásztor.” (János 10:16)

Pál pedig így szól a pogányokról:

„Mert mikor a pogányok, a kiknek törvényök nincsen, természetűl a törvény dolgait cselekszik, akkor ők, törvényök nem lévén, önmagoknak törvényök: mint akik megmutatják, hogy a törvény cselekedete be van írva az ő szívökbe, egyetemben bizonyosságot tévén arról az ő lelkiismeretök és gondolataik, a melyek egymást kölcsönösen vádolják vagy mentegetik.” (Róma 2:14-15)

Láthatjuk, hogy a pogányoknak is – úgy, mint nekünk - Isten beírja törvényét a szívükbe (tudják, hogy bűn lopni, csalni, hazudni, ölni, más asszonyát elvenni, stb.), és a lelkiismeret hangja által szól mindannyiunkhoz. Ezért, mindenki, azok is, akik Bibliát még sosem láttak, vagy Jézusról soha nem hallottak, megítélhetők lesznek az utolsó napon, és örökölik a mennyet, avagy elveszítik azt.

Tehát, Isten *látható*, avagy *küzdő egyháza* az, amelyik az Is-

ten részéről az adott pillanatban kinyilatkoztatott teljes igazságot vallja és hirdeti. Ilyen volt az ókorban Izrael népe, majd Jézus eljövételét követően az első századok apostoli egyháza, később pedig a különböző, a Szentírás felismert igazságai mellett kiálló keresztény csoportok, felekezetek. Mindezen közösségek tagságában, minden időben voltak megtért, Istent szerető, de ugyanakkor megtéretlen személyek is. Tehát a látható egyházhoz való tartozásunk nem jelenti feltétlenül az üdvösségünket is.

A láthatatlan, avagy győző egyház pedig azon, minden korszakban élt emberek – zsidók, keresztények és pogányok – összesége, akik szívük mélyén szerették Istent, és engedték, hogy a minden földrészen, minden helyen, és minden történelmi korszakban egyformán jelenlevő Szentlélek vezesse életüket, a kapott világosság szerint élve, és elsajátítva a szerető, krisztusi jellemet.

„Mert akiket Isten Lelke vezérel, azok Istennek fiai.” (Róma 8:14)

„Mindaz, aki szeret, az Istentől született, és ismeri az Istent.” (1 János 4:7)

A pogány kínai nő

2002-ben a keresztény újságíró, Jeffrey Olafson turistaként ellátogatott Kína egyik tartományába, Shaanxi-ba, azért, hogy képet nyerjen a helyi keresztények helyzetéről. Egy este a hegyvidék egyik falujában gyűltek össze, s az illető házhoz, ahol Olafson az evangéliumot hirdette, néhány nem keresztény hegylakó is eljött. Az újságíró beszélt Krisztus életéről, áldozatáról és feláldozásáról, és a világ ke-

resztényeinek különböző tapasztalatairól. A háromórás találkozó végén egy kistermetű, idős néni jött hozzá, aki a kínai tradicionális vallásnak, az ősök kultuszának híve volt, és ezt mondta:

– Egész életemben Benne hittem – csak hogy nem tudtam, hogy hívják Öt...

Később Olafson ezt így kommentálta:

– Ez az analfabéta nő, aki életében még nem hallotta az evangéliumot, mégis, a Szentlélek titkos munkája folytán erős hittel rendelkezett az igaz Istenben. Ugyanakkor a művelt és kifinomult gondolkodású, a keresztény kultúrában felnőtt nyugati ember ezt mondja: „Hogyan is hihetnék Istenben?”²

Valóban, az eredeti vallás Ádám és Éva, meg Noé vallása, vagyis az igaz, Teremtő Isten hite. Minden

² E történet Lucian Cristescu: *Scapă la munte* (A hegyre menekülj) című könyvéből való. 240-241. oldal, Viața și Sănătatea Kiadó, Pantelimon, 2021.

egyéb vallás az illető népnek az az évszázadok és évezredek folyamán történt, az igaz hittől való eltávolodásának eredménye. De Isten szól minden ember szívéhez, legyen bármilyen hitű, vagy akár ateista. Mi meghallottuk-e már hívó hangját?

Az egyház az Újszövetségben

Gyakorlati kérdések

1) Milyen áldásban részesülnek azok, akik Krisztus nevében összegyűlnek?

„Mert ahol ketten vagy hárman egybegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük.” (Máté 18:20)

Még a legkisebb számú, őszinte keresztény közösség – két vagy három ember – is örvendhet Jézus áldott jelenlétének.

2) Milyen volt az első gyülekezet?

„A hívők sokaságának pedig szíve-lelke egy vala; és senki

A Hua-hegység Shaanxi tartományban (Kína)

semmi marháját nem mondá magáénak, hanem nékik mindenök köz vala. És az apostolok nagy erővel tesznek vala bizonyosságot az Úr Jézus feltámasztásáról; és nagy kegyelem vala mindnyájukon. Mert szűkölködő sem vala ő közöttük senki; mert valakik földek vagy házak birkosai voltak, eladván, elhozák az eladottak árát, és letevék az apostolok lábainál: aztán elosztatott az egyesek közt, a mint kinek-kinek szüksége vala.” (Cselekedetek 4:32–35)

Milyen nagy csodát tett a bukkott, önző emberi természettel a Szentlélek kiáradó ereje! Szeret-

Az Élet Vizét, melyet naponta Tőle kapunk, nekünk is tovább kell adnunk, s ekként hitünk mindig élő és friss lesz. Ördögmalom-vízesés, Drăgan-völgye, Erdélyi Szigethegység

nénk-e, hogy velünk is megtörténjen e csoda? Kezdjük el már ma, Isten segítségével, ekként szeretni egymást!

3) Mi történt, amikor összegyűltek az első keresztények?

„Mikor egybegyűltek, minde-niteknek van zsoltára, tanítása, nyelve, kijelentése, magyarázata. Mindenek épülésre legyenek.” (1 Korintus 14:26)

Az első, Szentlélek által vezetett gyülekezetben mindenki aktív volt – nem csupán egyetlen, e célból fizetett személy szolgált.

4) Miért kívánt annyira Pál találkozni a hittestvéreivel?

„Mert kívánlak titeket látni (...) hogy együtt felbuzduljunk ti nálatok egymás hite által, a tiétek meg az enyém által.” (Róma 1:12-13)

Pál, habár Jézus apostola volt, úgy érezte, szüksége van arra, hogy az ő hite is megerősödjön a többi hívővel való találkozás révén. A mai modern, *online* kereszténységben az otthonából a tévén vagy interneten prédikációt „fogyasztó” hívő meg van fosztva a többiekkel való együtt éneklés, imádkozás, s ugyanígy a beszélgetés, buzdítás, barátkozás, bátorítás áldásaitól, s a krisztusi közösségben elnyerhető számos egyéb ajándéktól. Az elmagányosodó, gyülekezettől elhidegülő keresztény hite és szeretete is lassan kihűl.

5) Hogyan látja a Szentírás az én szerepemet az egyházban?

„Ti magatok is, mint élő kövek épüljétek fel lelki házzá, szent papsággá, hogy lelki áldozatokkal áldozatok, a melyek kedvesek Istennek a Jézus Krisztus által.” (1 Péter 2:5)

6) Milyen két dolgot kell megtennie az embernek ahhoz, hogy Krisztus testének tagja lehessen és elnyerje a Szentlelket?

„Térjétek meg és keresztelkedjétek meg mindnyájan a Jézus Krisztusnak nevében a bűnöknek bocsánatjára; és veszitek a Szent Lélek ajándékát.” (Cselekedetek 2:38)

7) Mi az egyház fő megbízatása?

„Elmenvén azért, tegyetek tanítványokká minden népeket, megkeresztelvén őket az Atyának, a Fiúnak és a Szent Léleknek nevében, tanítván őket, hogy

megtartsák mindazt, a mit én parancsoltam néktek: és ímé én ti veletek vagytok minden napon a világ végezetéig. Ámen!" (Máté 28:19-20)

Jézus az Ő Egyházát missziócélból hívta el. Minden tanítványát megbízta azzal, hogy mindazt, amit Ő parancsolt nekünk, adjuk tovább – először a mellettünk élőknek, népünknek, majd a világ minden népének.

Ma még mindig milliárdok vannak, akik nem hallottak Krisztusról. Ott van az 1,4 milliárdnyi lakosú Kína, s a szinte ugyanannyi lakost számláló

India; az egy milliárdnyi embert magába foglaló muzulmán világ: mind-mind figyelmeztetések számunkra. Ha önző módon magunknak tartjuk meg az evangélium kincsét, úgy járunk, mint a pocsolyák és mocsarak, melyekben a víz – a frissen csörgedező patakokkal ellentétben – megromlik, mivel nem adták tovább.

A misszió valóban önfeláldozást igényel, erőnk, időnk, talentumaink és anyagi javaink szerető szívből fakadó bevetését. Van-e még ma valaki köztünk, aki meghallja Isten szolgálatra hívó szavát?

Látogatás a nagypapánál

A nyári vakációban Jimmy, a nagyváros forgatagát maga mögött hagyva, elutazott barátaival nagypapájához. A Sziklás-hegységben élő Ross úr szerény otthona nem mindennapi kincsekkel volt tele. Egész életében gyűjtötte és tanulmányozta a kőzeteket, ásványokat és drágaköveket.

– A menykőtojások tetszenek majd neked – mondta Ross úr unokájának, és rámutatott a csunyaácska, kerek, megmunkálatlan, nem sokat ígérő kövekre.

Isten azt akarja, hogy az Ő evangéliuma a Föld minden népéhez eljusson

– Most a gyémántvágómmal kettéfűrészelem őket. Nézd!

Ahogy szétnyitotta őket, a fiú igen meglepődött. Az egyiknek belsejében egy csodálatos kvarckristály volt, a másikban szalagachát, színes körcsikkokkal a közepén. A többiekben képzetbeli tájképek voltak, felismerhető hegyekkel, völgyekkel, óceánhullámokkal vagy fákkal a folyó mentén!

A természet ezen mesterműveiből Ross úr vékony szeleteket vágott, és tokokban tárolta őket, mint a színes diákat. Egyes kövek szépségén megindulva, mind Jimmy és barátai, mind egyéb, az idők során hozzá kilátogatók meg-megjegyezték, milyen ötletesen biztosított a természet hatalmas Alkotója saját keretet a kvarckristály-peremmel minden pompás „kép” körül.

A menykőtojások hasonlóak Jézus egyházhoz, a hozzánk ha-

sonló, bűnös természettel küzdő emberek közösségéhez. Talán kívülről tekintve nem sokat ígérnek – de ne ítéljük a látszat alapján! A hozzá nem értő embe-

rek soha sem vennék kézbe azokat a külsőre aligha tetszetős köveket. De Ross úrhoz hasonlóan – aki ismeri a kövek belső szépségét – Jézus is az ember belsejét, a szívet nézi. Amit a legtöbb ember átlagosnak talál első látásra, az valójában ragyogó kő lehetne belülről. Vajon mit lát Jézus a hozzá vágyók szívében? A mi bensőnkben, újjáteremtő hatalma folytán, va-

jon milyen csodás dolgokat hozhatna ki?

Ha egyetértesz a kijelentésekkel jelöld meg őket

- ❖ Hiszem, hogy az egyház Istentől rendeltetett.
- ❖ Hiszem, hogy a gyülekezeti alkalmon való részvétel nélkülözhetetlen válasz az üdvösség tervére.
- ❖ Szeretnék az Isten egyházához tartozni.

Imádságom

Drága Atyám!

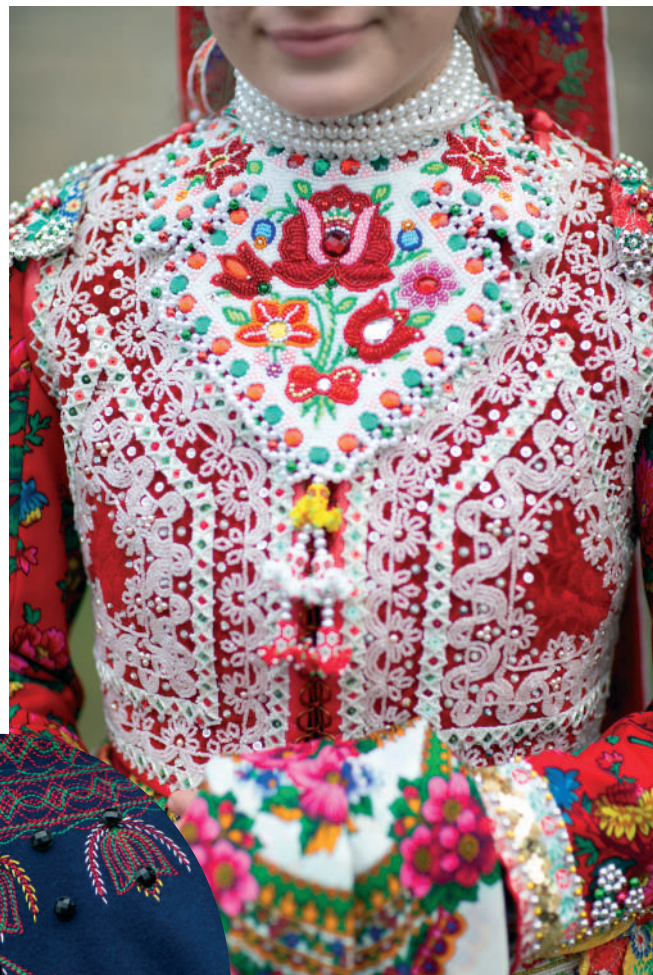
Köszönöm neked az egyházat, amelyet Krisztusra építettél. Áldalak, és hálás vagyok a biztosított győzelemért. Uram, formáld át engem a képmásodra, és tégy élő kővé a te egyházadban, hogy terjesszem a Te világosságodat ma is valakinek! Ámen.

Összeállította:

Farkas Győző, Zilah
és **Jancsó Erik**

Egyes olvasóink kérésére bemutatjuk a márciusi, 11. lapszámban megjelenő mákófalvi fiatalok helyi viseletét hátulnézetben, és közelebbről is.

A magyarok története (11. rész)

I. (Szent) László uralmának vége. Könyves Kálmán uralkodása. Álmos herceg

Szent László király utolsó évei

Az István király halálát követő négy évtized zűrzavarára I. László 18 éves uralma jótékony változást jelentett. A közerkölcs és biztonság leromlását orvosolandó, élete során három törvénykönyvet adott ki, melyekben a törvények fele a magántulajdon védelmével foglalkozott. Másrészt meghatározta a 36 hivatalos egyházi ünnepet, és tiltotta a pogány hiedelmeket. A nőrablást és a házasságtörést pedig rendkívül szigorúan büntették.

A harcedzett, hatalmas természetű László uralkodásának első fele békéesebb volt, második felében azonban sor került a horvát meg lengyel földön vezetett hadjáratokra, meg a kunokkal vívott háborúkra. 1091-ben elfoglalta és magához csatolta Horvátországot, elvéve azt a bizánciaktól, és unokaöccsét, Álmos herceget, a Géza fiát bízta meg a terület kormányzásával. Horvátország ekként 1918-ig a magyar korona tartozéka lett, azonban László végül éppen emiatt került összetűzésbe a pápasággal, mely ugyancsak igényt tartott e tartományra.

Lászlónak fia nem, csupán három lánya született. Ezekből biztosan csak Piroska (1088–1134) nevét ismerjük, ki II. Joánnész Komnénosz bizánci császár felesége lett, Eirene név alatt. Kegyes élete miatt a bizánciak halála után szentté avatták. Külföldön Magyarországi Szent

Irénként, nálunk pedig Árpádházi Szent Piroskaként tisztelik.

László király 1095-ben, 55 évesen, a csehek elleni hadjárat során súlyosan megbetegedett. Halála ágyán Kálmánt, Géza testvére másik fiát tette trónörökösévé.

I. László királyt majd száz év múltán, III. Béla, Álmos herceg dédunokája idejében, 1192-ben avatta szentté III. Celesztin pápa.

Szent László hermája (ereklyetartója) – a magyarság egyik legfontosabb történelmi ereklyéje

A késő középkorban ő vált a magyar lovagi kultúra példaképévé. Azóta így emlegetjük őt: Szent László. Emlékét számos népi legenda meg helysége név őrzi. Ilyenek pl. Erdélyben Homoród-, Nyárad-, meg Tordaszentlászló,

Magyarországon pedig Mátra-, Pilis-, és Jászszentlászló települések.

XV. században készült, koponyacsontját tartalmazó hermáját (ereklyetartóját) ma a győri bazilikában, jobbkezének ereklyéjét pedig a dubrovnikai ferences kolostorban őrzik.

A magyar társadalom a XI. század végén

A XI. század végére még mindig csak a Kárpát-medence¹ központi területei (a belső síkságok és dombvidékek), azaz kb. 200 ezer km² voltak lakottak. A medencét körbevevő szélső terület, a gyepeülve gyér lakosságú volt, és, különösen a hegyekben megerősített átjárók, úgynevezett kapuk biztosították az elsődleges védelmet.

A belső területek lakossága kb. 1,2 millió volt, amelyhez hozzáadódott a gyepeülvén élő kisszámú nép.

A falvakat (villas) 20-25 család lakta. A kőházak ekkoriban még ritkák voltak, a nép sátor-tetős veremházakban lakott, sőt nyáron sátrakat húztak fel azok, akik tavasztól őszig a jószág mellett nomád életet folytattak. A városok kétfélek voltak: a királyi, avagy püspöki székhely mellett (pl. Buda, Esztergom, Vác, Győr, Eger, Nagyvárád), és az ispáni, avagy megyeszékhelyeken kialakultak (pl. Komárom, Veszprém, Somogyvár, Ungvár). A városok a várak alján alakultak ki, a „váras helyeken” – innen lett a város szavunk is. Akkori városaink tehát

¹ A Kárpát-medencében kialakult, és 1918-ig fennálló Magyar Királyság területe kb. 325 ezer km² volt.

A győri, XVII. századi barokk székesegyház – itt őrzik Szent László hermáját

nem a kézművesek összetelepülésével, hanem a várak melletti piachelyekből alakultak ki.

A társadalom földterülettel rendelkező szabadokra (liber), és föld nélküli szolgákra (servus) oszlott. Voltak még félszabadok is, vagyis olyanok, akik a birtokos földjén ugyan, de saját ekével, igavonó állattal rendelkeztek. Voltak kis-, közép-, és nagybirtokosok. A legnagyobb birtokos a király volt: a legvagyonosabb főúr birtoka sem haladta meg a királyi birtokok összeségének az egy százalékát. A nagybirtokosok (maiores, nobiles), a *nagyok*, a király kíséretét képezték.

A vitézek (miles) lehettek királyi vagy udvari birokon élők, de várjobbágyok vagy egyházi jobbágyok is. Uruktól függtek, ám tőle földet kaptak szolgálatukért, 2-3, ellátásukról gondoskodó jobbágycsaláddal együtt.

A mezőgazdaságban, a szántásnál a nehéz, 10-12 kisebb ökör húzta eke volt a jellemző. Főleg búzát és árpat termeszettek, abrakként pedig zabot. Az aratás sarlóval, rövidkaszával, a cséplés

kézzel folyt. Az őrlés történhetett vízi-, vagy szárazmalomban. Egyre több bort és árpasört állítottak elő. A fő húsforrást a juhok adták, míg a sertéstartás a tölgyerdős vidékekre volt jellemző. Az igényeket vadászattal és halászat-tal egészítették ki. A ló már nem volt annyira elterjedt, mint a honfoglaláskor: a hadsereg számára nagytermetű, míg a nép szükségleteire kisebb, igénytelenebb lovakat tartottak.

A helyi birtokosok önállósra törekedtek. Szolgáló népeik szinte minden szükségest megtermelték. A birokon élők foglalkozásai, többek között, a következők lehettek: szántó, szőlős (vincellér), lovász, kanász, földemes (méhész), molnár, szakács, szűcs, tímár, halász, vadász, erdőóvó (ardó), kutyatenyésztő (pecér), solymos, vasas, kovács (verő), pajzsgyártó (csatár), ács, fazekas (gerencsér), ötvös, lovas (kísérő), szekeres (fuvarozó), csósz (hírvívő), stb.

A vendégek (hospesek) betelepítése királyi jog volt. Osztrákokat, bajorokat, a velük való gyakori háborúzás miatt nem szívesen láttak, ám a Rajnán túli németeket vagy vallonokat igen. A különböző hospesek nemzetisége a mai helységnevekben is tovább él: Szatmárnémeti,² Szamosújvárnémeti, Németi (Baranya megyében), Csehi (vas megyében),

² Szatmárnémeti a Szatmár ősi vára körül kialakult helység és Németi település egyesülése folytán keletkezett 1715-ben. Németit Bajor Gizella királyné, Szent István királyunk felesége alapította, királyi vadászokat telepített oda.

Árpád-kori veremház rekonstrukciója

Szilágycseh, Páncélcseh, Oroszi (Veszprém megyében), stb.

A betelepült muzulmánokat (böszörményeket) beolvasztották, míg a zsidók vallását elismerték. Kálmán király például, az akkori, a keresztesháborúk miatt zsidóellenes európai hangulat ellenére, e néppel kedvezően bánt.

Könyves Kálmán uralkodása

László király, nem lévén fiúörökös, kezdetben a vitéz Álmos herceget (1075–1127), testvérének, Gézának a fiát szerette volna maga után látni a trónon, azonban végül halálos ágyán, 1095-ben a harcra kevésbé alkalmas, és eredetileg papnak szánt Kálmánt (1074–1116), Nagyvárad püspökét, és Álmosnak bátyját jelölte ki erre.

Kálmánt akkori külföldi források Európa egyik legműveltebb uralkodójának tartották, s ezért is nevezte el népe Könyvesnek. Később, a nagy ellenfelévé vált testvérének, Álmosnak a leszármazottai kerülve a trónra, krónikásaik negatív képet festettek róla, púposnak, sántának, félvaknak, dadogónak és ravasznak írva le őt (pl. a Képes Krónika szerint). Valóban, a hatalmas termetű lovagkirály, Szent László eszményének jobban megfelelt Álmos. Csakhogy ő a Lászlótól kapott területen, Horvátországban önálló, független politikát folytatott, ezért Kálmán eltávolította őt, és a Magyar Királyság hercegi címét ruházta rá, azaz a dukátust

kapta. Ám a nagyravágyó Álmos ezzel nem elégedett meg, és azontúl szüntelen testvére ellen áskálódott.

1095-ben II. Orbán papa kereszties háborút hirdetett meg, majd következő évben magyar földön dülő, fosztogató csapatok jelentek meg, a Szentföld fele tartva (Nincstelen Walter, Amiens-i Remete Péter, Volkmar és Gottschalk lovagok vezetésével). Kálmán seregei ezeket szétverték, majd a Bouillon Gottfried vezette főseregtől túsokat kaptak, s azután kísérték át őket az országon dél-kelet felé.

Horvátország és Dalmácia. Halics

Kálmán 1097-ben megtámadta a fellázadt horvátokat, s a Gvozd-hegységben legyőzte őket. Utolsó királyuk, Petar Svacsics is elesett a csatában. Ekként Horvátország a Magyar Királyság része maradt az első világháború végéig.

A XI. század vége felé Dalmácia hosszú partvonalán levő fejlett kereskedővárosokért (Raguza,

Spalato, Zara), és a számtalan szigetért Velence harcolt Bizánccal, s az előbbi győzött. 1104-ben azonban Kálmán hozzáadta Szent László lányát, Piroskát Joánnész Komnénosz bizánci császárhoz, s ezzel megszerezte annak szövetségét. Ezután hadat indított Dalmácia ellen. Először Zára, majd a többi város is behódolt, vonzóbbnak tartva a magyar uralmat a velenceinél. Ekkor Horvátországot és Dalmáciát egybekapcsolták, és Tenger melléknek nevezték. A két tartomány élére a magas rangú királyi helytartó, a *bán* került.

1099-ben II. Szvjatopolk kijevi fejedelem hívására a Halicsi Fejedelemségre támadtak, azonban a magyar sereg a Vigor folyónál súlyos vereséget szenvedett a kunok által támogatott David Igorevics hadától.

Kálmán családja

Kálmán 1097-ben elvette a pápaság szövetségesének számító szicíliai normannok uralkodójának, I. Roger grófnak a lányát, Hauteville-i, avagy Szicíliai Felíciát. Három

A dalmáciai Raguza vára (ma Dubrovnik)

gyerekek született: Zsófia, László és István. Felícia 1110-ben elhunyt, s ezután, 1112-ben Kálmán nőül vette a nagyon fiatal Rurik Eufémiát, a kijevi II. Vladimir nagyfejedelem lányát. Nem sokkal rá várandós feleségét házasságtörésen kapta, és hazaküldte. A Kijevben megszületett Borisz herceget Kálmán sohasem ismert el fiának, ő azonban később többször is mint trónkövetelő lépett fel.

Könyves Kálmán reformjai

Kálmán stabilizálta a gazdaságot, adókedvezményt nyújtott a katonáskodó rétegnek, s 1107-ben megszüntette a dukátus intézményét – ezennel eltűnt a második udvartartás. Egész Erdélyre vajdát nevezett ki. Enyhített az I. István és I. László királyok által bevezetett törvények szigorán, különösen a tolvajlást illetően. A strigáknak (repülő, vért szívó boszorkányoknak) kikiáltott nők üldözését betiltotta, „lévén hogy nincsenek.” Ez ritka felfogás volt az akkori idők boszorkányperes világában. Ugyanakkor a varázslás, méregkeverés továbbra is bűnnek számított. Másrészt visszavette az egyháztól az elődje, László által adományozott birtokok közül azokat, amelyeknek odaadását ésszerűtlennek ítélte – kivéve ezzel az egyház rosszállását.

1091-ben, a Szent László vezette prelátsági gyűlés elismerte az egyházi személyek (papok) házassági jogát. Könyves Kálmán volt az, aki uralma vége felé elrendelte a (VII. Gergely pápa reformja által már azelőtt szorgalmazott) teljes papi nőtlenséget.³

³ Bertényi–Gyapay, 67. oldal. Herber–Martos–Moss–Tisza szerint azonban

Kálmán küzdelmei Álmossal

Álmos nem tudott belenyugodni abba, hogy testvére lett Magyarország királya. Ezért állandóan ármánykodott. Először is 1098-ban állt szembe az őt támogatók serege a királyéval, de a főurak nem akartak egymással harcolni, s valahogy kibékítették a két testvért.

1104-ben Álmos elvette II. Szvjatopolk kijevi nagyfejedelem lányát, Predszlava hercegnőt. Rá két évre a németek, majd a lengyelek segítségét kérte bátyja eltávolításához. Tervei nem sikerültek, s

Könyves Kálmán király ábrázolása a XV. századi Thuróczi-krónikában

bűnbánatot tartva Jeruzsálembébe záródokolt, majd onnan visszatérve, az Esztergom melletti Dömösön kolostort és templomot építtet.

Ezután V. Henrik német–római császárhoz fordult segítségért, aki hajlott erre, és a cseh seregek-

csak a magasabb egyházi fokozatokban kellett a papi személynek nőtlenné lennie (176. oldal).

kel együtt körülzárták a magyarok nyugati bástyáját, Pozsony várát. Csakhogy a több hónapi ostrom sikertelen volt, s ezért a császár végül kibékült Kálmánnal és visszavonult, míg a csehekkel tovább tartott a hadakozás.

Kálmán tanácsadói néhány év múlva megneszelték, hogy Álmos újra terveket szövöget a király ellen. Ezért rávették Kálmánt arra, hogy az akkori kegyetlen szokás szerint vakíttassa meg testvérét, annak kisfiával, Bélával együtt. Kálmán évtizedekig tartó türelme a végéhez érkezett, s így hajlott szavukra. Ekként 1115-ben elfogták a hercegeket, és kiszűrték mind Álmos, mind a fia, az akkor csupán hét éves Béla szemét, majd a dömösi prépostságba zárták őket.

Könyves Kálmán ekkorra már megfáradt, beteges, visszavonultan élő ember volt. Az Eufémiában való csalódás, az öccsével való szüntelen konfliktus, meg a sok háború mind rányomták bélyegüket. Rá egy évre, 1116-ban, csupán negyven esztendősen elhunyt. Halálos ágyán még felkérte a főurakat arra, hogy támogassák fiát, az akkor már tizenöt éves Istvánt a trónon. Ő lett II. István királyunk. (László még gyerekként meghalt.)

A vak Álmos tizenegy évvel élte túl bátyját, de sosem tudta megszerezni az áhított trónt. Élete végén Bizáncba menekült és ott is halt meg, 1127-ben. Fiából viszont végül csakugyan király lett: 1131-ben követte unokatestvérét, II. Istvánt a magyar trónon. Őt hívjuk II. (Vak) Bélának. De róla és egyebekről egy további részben szólunk.

Kérjük Istent, hogy elődeink számos hibájából tanulva, elveszünk minden nagyravágyást és

Kérjük Istent, hogy elődeink számos hibájából tanulva, elveszünk minden nagyravágyást és

gonoszságot, békében és szeretetben élve egymással.

(Folytatjuk)

Bibliográfia:

Herber–Martos–Moss–Tisza: *Történelem*, 3. kötet, Reáltanoda Alapítvány, 1995

Bertényi–Gyapay: *Magyarország rövid története*, Maecenas kiadó, 1992.

Varga Domokos: *Emlékezzünk eleinkről*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bpest, 1996. További, internetes források.

Jancsó Erik,
Kolozsvár

A magyarságnak otthont adó Kárpát-medence műholdas képe. Az Adriai-tengerrel párhuzamos Dinári-hegységtől indulva láthatók a Déli-, Keleti-, Északkeleti-, és Északnyugati-Kárpátok (a két utóbbiban a Beszkidokkal és a Tátrával), majd a kört az Alpok vonulatai zárják be

Gondolat

„Szeressétek ellenségeiteket (...) hogy legyetek a ti mennyei Atyátnak fiai...” (Máté 5:44,45)

Amikor 1940-ben Románia belépett a háborúba, elindult a pogrom, melynek során rengeteg zsidót öltek meg, vagy deportáltak keletre, ahol ugyancsak halál várt rájuk. Például egyedül Jászvásárban (Iasi) egyetlen napon 11 ezer zsidót mészároltak le.

A jelen lapszámunkban már említett Richard Wurmbrand lelkész és felesége ez időben bukaresti lakásukban tartózkodtak, amikor is a bérház tulajdonosa, egy hívő ember, elmondta, hogy egy volt ismerőse jött meg a frontról, szabadságra.

– Egy vadállat lett belőle... zsidók százait irtotta ki saját kezével Transznisztriában, és még dicsekszik is ezzel!

Wurmbrand mélyen megrendült, és nemsokára a házigazda be is mutatta a Borilä nevű, félel-

metes külsejű, hatalmas férfit. Az nem tudva, hogy Richard zsidó, élvezettel mesélte véres kalandjait, s többek között azt is, hogy miként ölt meg zsidó gyerekeket anyjuk karjai között.

– Nem féltém a zsidókat. Isten elégtételt ad nekik szenvedéseikért. Inkább a gyilkosokért aggódom: mi lesz velük az ítélet napján? – válaszolta a lelkész.

Borilä felpattant, s szinte nekiesett, de a házigazdának valahogy sikerült lecsendesítenie. Tovább beszélgetve kiderült, hogy Borilä szereti a zenét, s különösen az ukrán dalokat. Ekkor Wurmbrand meghívta lakásába, ahol zongorázni kezdett néhány általa ismert dalt. Miután a gyilkos egy ideig megilletődve hallgatta, Richard egyszer csak hozzá fordult:

– Valami nagyon fontosat szeretnék Önnek mondani. A másik szobában alszik Szabina, a feleségem. Ő is zsidó. Szüleit, testvéreit, egész családját kivégezték. Ön azt mondta, Golta közelében ölte meg zsidók százait? Oda vitték Szabina hozzátartozóit is. Így hát valószínű, hogy Ön feleségem családjának a gyilkosa!

Borilä vadul, fenyegetően felugrott, ám a lelkész folytatta:

– Most pedig tegyünk egy kísérletet. Felköltöm Szabinát, és elmondom neki, kicsoda Ön, és mit tett. És tudom, mit fog történni: megöleli Önt, és finom vacsorát fog hozni. Nos, hogyha egy hozzánk hasonló bűnös ember képes ilyen szeretetre és megbocsátásra, hát akkor képzelje el, hogyan szereti Önt és bocsát meg Önnek Jézus, aki maga a szeretet!

Felfogva, hogy a várt támadás helyett megbocsátó szavak fogadták, Borilä összeomlott. Felállt, jajgatott, és a gallérját tépte, míg az inge elszakadt.

– Jaj, Istenem, jaj, Istenem, mit tegyek, mit tegyek? – zokogta.
– Gyilkos vagyok, jaj, mitévő legyek?!

– Jézus Krisztus nevében parancsolom, hogy a gyűlölet ördöge távozzék lelkedből! – kiáltotta ekkor Wurmbrand.

Borilä térdre rogyott:

– Uram, bocsáss meg, bocsáss meg! – ismételte sírva. – Tudom, Uram, remélem, hogy megbocsátsz!

Együtt imádkoztak, majd Richard bement feleségéhez. Szelíden felébresztette:

Kedves Olvasók!

Az augusztusi szabadság-időszakok miatt az augusztusi és szeptemberi lapszámokat összevontuk. Köszönjük megértésüket!

– Sabina, itt van kint valaki, aki valószínű, hogy a családod gyilkosa. De megbánta, és most a testvéred!

Sabina ekkor hálóköntöst öltött, kijött, és átölelte a hatalmas embert. Sírtak, és testvérként csókolták meg egymást. Majd a konyhába ment, hogy mint kedves vendégnek a legjobb falatot készítse el.

Borilä egy alázatos, boldog, teljesen új emberré vált. Másnap Wurmbrand bukaresti zsidó barátaival találkozott. Elmesélte tapasztalatát, és mindenkitől bocsánatot kért – azok pedig úgy fogadták, mint megtérő, tékozló fiút.

Nemsokára ezredével újból a frontra készült.

– Mit csináljak most? – kérdezte tanácstalanul.

– Te többé nem ölhetsz! – válaszolta Richard. – Inkább hagyj,

hogy téged öljenek meg. Azzal nem vétkezel Isten ellen!

Vajon mi lett végül Borilával? És mi lesz velünk? Mi hogyan válaszolunk Isten irántunk való hatalmas szeretetére?

(A fenti cikk Richard Wurmbrand: *Mélységekben járatta őket* című könyvének 299–304. oldalai alapján készült. Koinónia Könyvkiadó, Kolozsvár, 2003.)

(J.E.)

Kedves Olvasók!

A *Világ Reménye* minimális előállítási költsége a 2022. május–december időszakra **25 lej**, amelyet terjesztőinknek lehet átnyújtani. Köszönjük az eddigi támogatásokat!

Kedves Olvasók!

Ha tetszett ez a lap, és továbbra is szeretnék kapni, akkor a következő lapszám kézbesítéskor szóljanak terjesztőinknek, avagy jelezzék ezt a lakhelyüknek megfelelő, és az alábbiakban megadott megyei terjesztési felelősöknél – telefonhívás, vagy SMS által.

Ugyanakkor, lapunk fenntartása érdekében támogatást fogadunk el, melyet ugyancsak terjesztőinknek lehet átnyújtani. A *Világ Reménye* minimális előállítási költsége **8 hónapra** (vagyis a 2022. május–december időszakra) **25 lej**.

Megyei terjesztési felelősök:

- ♦ Kovászna, Brassó: Márk Enikő, 0725 321 489
- ♦ Hargita: Fekete Ilona, 0740 106 422 – Udvarhelyszék, Polgár Szép Enikő, 0753 148 455 – Csík- és Gyergyószék
- ♦ Maros, Fehér: Nagy Szilvia, 0745 385 880
- ♦ Bihar: Verebi László, 0770 140 009
- ♦ Szatmár: Illyés Csilla, 0749 976 911
- ♦ Arad: Deák Andrea, 0743 626 963
- ♦ Temes: Kulcsár Lenke, 0753 161 576
- ♦ Szilágy: Farkas Csilla, 0742 301 743

- ♦ Kolozs, Máramaros és Beszterce: Jancsó Erik, 0749 021 935

Régióink: Székelyföld, Partium (Bihar és Szatmár), Szilágyság, Kalotaszeg, Mezőség, Közép-Erdély, Bánság, Szászföld, Máramaros és Beszterce.

Világ Reménye, népünk reménye Interregionális havilap

Főszerkesztő: Jancsó Erik

Telefon: 0749 021 935

E-mail: vilagremeny7@gmail.com

Minden eddigi lapszám elolvasható

és ingyenesen letölthető a

www.vilagremeny.ro honlapról.

Postacím: 400 107 Cluj-Napoca (Kolozsvár), str. Cuza Vodă (Postakert utca) nr. 12
Folyóiratunk ugyancsak megrendelhető Kolozsváron, a Cuza Vodă utca 16. szám alatti *Sola Scriptura* Könyvesboltban is.

Bankszámla: Asociația Pro Scriptura, CIF 37175079

Conturi Banca Transilvania:

RO72 BTRL RONC RT03 8390 6901 lejben, és RO22 BTRL EURC RT03 8390 6901 euróban.

ISSN/ISSN-L: 2784-0328

Készült: a *Viața și Sănătate* Kiadó nyomdájában (Cernica út 101, Pantelimon, Ilfov megye)

A *Világ Reménye* egy magánkezelésű havilap, amelynek révén az élet különböző területeit szeretnénk megvilágítani a Szentírás által, annak jobb megismerésével együtt, előmozdítva az olvasók testi-lelki egészségét, és kiemelve ugyanakkor világunk, Erdély és a magyarság értékeit. Reméljük, hogy e folyóirat tartalma egyúttal mindnyájunk üdvösségét szolgálja.

Bármikor szeretettel várjuk visszajelzéseiket, megjegyzéseiket és kérdéseiket telefonhívás, SMS, e-mail, avagy postai levél útján, a fentebb említett címeken. Ugyanakkor szívesen fogadjuk olvasóink részéről a lapunk szellemiségével egyező cikkeket, tapasztalatokat, verseket, fotókat, s egyéb anyagokat. Levél esetén a borítékra kérjük írják rá:

Világ Reménye

Ha másképpen nem jelöljük, akkor a bibliai idézetek a *Károli Gáspár* fordításból valók.